

GEJUM

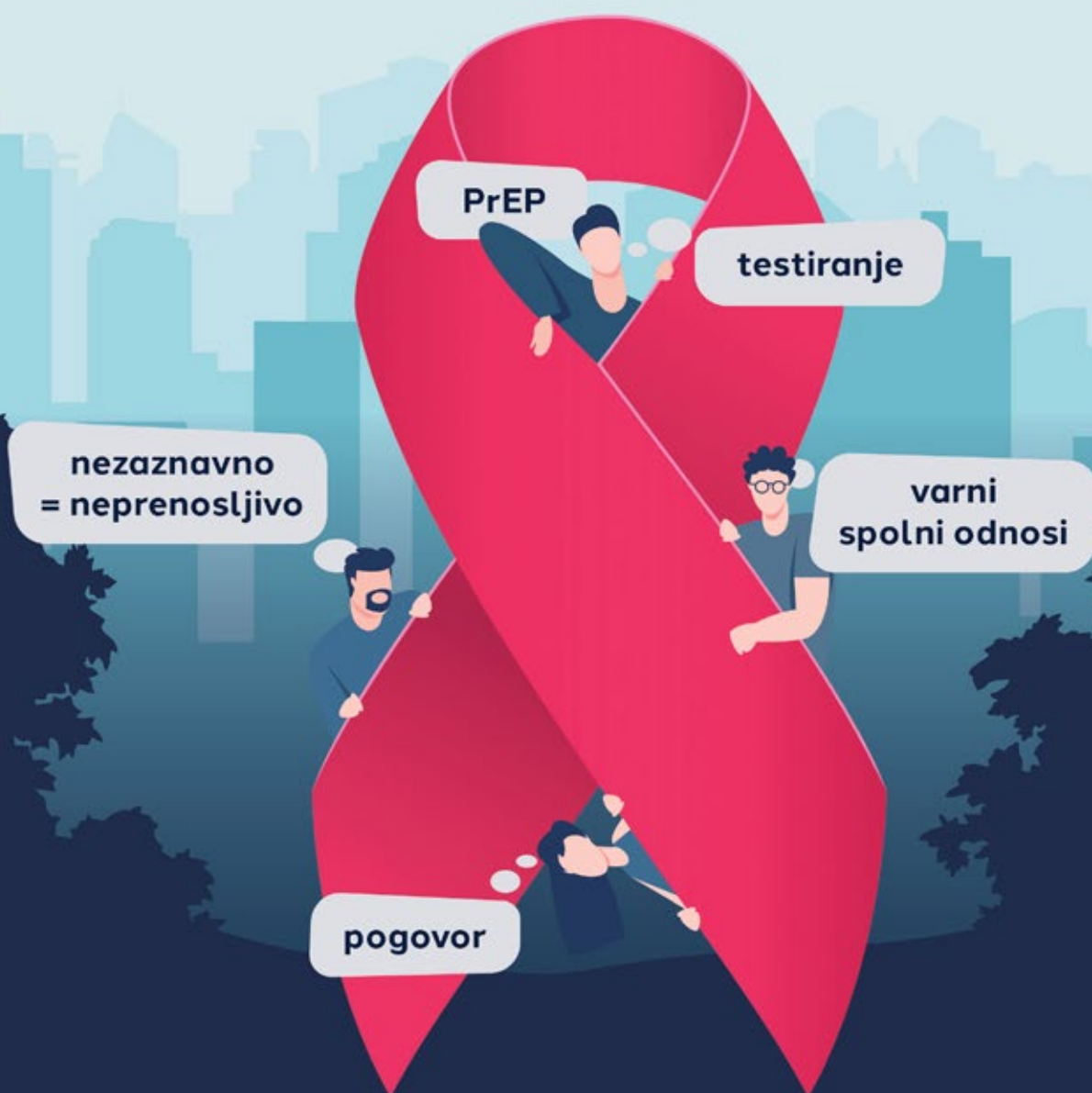
ISSN 2670-4471

**LJUBEZEN
IN RAZMERJA**

USTAVIMO VIRUS.

Odkrijmo hiv pravočasno!

Vir: <https://www.cdc.gov/hiv/> (dostopano novembra 2024)

PrEP = predekspozicijska profilaksa oziroma zaščitno zdravljenje pred izpostavitvijo

Datum priprave: november 2024
IG-11-2024-732-SI

Lenis

Lenis d.o.o., Litostrojska 52, 1000 Ljubljana, tel. 01 2350700.

Dragi bralci in bralke,

poletje je čas, ko zadihamo s polnimi pljuči, poiščemo senco pod drevesom ali se prepustimo ritmom mest, ki jih vsaj za trenutek preplavi mavrica. A pri GEJM-u vemo, da se življenje LGBTIQ+ oseb ne zgodi samo junija temveč naše zgodbe, odnosi in boji trajajo vse leto. V tej številki zato ponujamo vpogled v raznolikost izkušenj, ki so v drugih medijih prepogosto spregledane.

Posebno pozornost namenjamo partnerstvu in starševstvu. Zbrali smo intimne zgodbe družin: trans moškega, ki z ženo in otrokom gradi varen dom, ter iskrena razmišljanja dolgoletnega gejevskega in lezbičnega para. Njihove zgodbe dokazujejo, da je družina tam, kjer sta ljubezen in skrb – ne glede na obliko. Zato v tej številki objavljamo tudi pomemben intervju o aseksualnosti, temi, ki v naši skupnosti še vedno ostaja nevidna. Govorili smo z osebama, ki sta delili svoje izkušnje z iskanjem prostora, razumevanja in lastne definicije intimnosti.

Objavljamo tudi statistiko spolnega vedenja moških, ki imajo spolne odnose z moškimi za leto 2024, ki razkriva pomembne trende, od uporabe zaščite do vpliva aplikacij na intimna srečanja. Podatki so dragoceno orodje za oblikovanje boljših zdravstvenih storitev in preventivnih strategij.

Dotikamo se tudi kritične teme mavričnega kapitalizma – kdaj je korporativna mavrica izraz podpore, in kdaj prazna gesta za dobiček? Kje poteka meja med vidnostjo in izkoriščanjem?

Ponosni smo, da v tej številki objavljamo tudi intervju z izjemno športnico, olimpijsko prvakinja Andrejo Leški, ki iskreno spregovori o športu in pomenu vključevanja.

Podrobno predstavljamo tudi dogajanje na Madžarskem, kjer LGBTIQ+ skupnost kljub represiji vztraja z glasnim odporom. Njihova zgodba je opomin, da pridobljenih pravic ne smemo jemati za samoumevne in da solidarnost ne pozna meja.

Nekaj besed so z nami delile_ i naše drag kraljice in kralji.

Za konec pa ne pozabite pogledati v prihodnost v mavričnem horoskopu. Preverite, kaj vam zvezde šepetajo za pozno poletje in jesen.

Naj vam prihodnji tedni prinesejo ležanje na plaži ali sprehode v hribih, naj bo vaše poletje v znamenju sprostitve in zabave.

Sebastjan Sitar, odgovorni urednik revije GEJM

GEJM
15. številka
ISSN 2670-4471
julij 2025

Izdajatelj:
Društvo Legebitra,
Trubarjeva 76a,
1000 Ljubljana
Zanj: Sebastjan Sitar

LEGEBITRA

Odgovorni urednik:
Sebastjan Sitar

Uredništvo:
Blaž Andoljšek, Miha
Satler, Katja Bogataj,
Petra Polanič

gejm@legebitra.si

Na naslovnici:
Adam in Anja

Fotografija na

naslovnici:
Albaré

Tisk:
Grafex, d. o. o.

Naklada:
1000 izvodov

Vsebina te revije ne odraža nujno stališča ali mnenja društva Legebitra.

Za izražena mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in se zato ta ne morejo šteti za uradno stališče društva Legebitra

Revija je brezplačna.

GEJM je objavljen pod licenco Creative Commons.

Priznanje avtorstva-
Nekomercialno-
Deljenje pod
enakimi pogoji 4.0
Mednarodna

Društvo Legebitra
sofinancira FIHO.
Stališča organizacije
ne izražajo stališč
FIHO.

PODPRI NAS!

Pošlji SMS **LEGEBITRA5** na **1919** ali poskeniraj QR kodo in daruj društvu Legebitra 5 evrov.

Pravila in pogoji uporabe storitve SMS-donacija najdeš na spletni strani legebitra.si.

VNOVIČNI HOMOFOBNI NAPAD NA MARIBORKO

Mariborska knjigarna Mariborka je bila konec junija spet tarča homofobnega napada. Gre za dejanje nasilja nad manjšino in jasen izraz sovraštva do različnosti, je prepričana direktorica in lastnica knjigarne. Skupina treh moških, starih med 30 in 40 let, je sredi noči izza zaklenjenih vratnih kril knjigarne Mariborka strgala mavrično zastavo. Storilci so odtrgali tudi napis pod homofobnim grafitom in poškodovali napis na nabiralniku.

MNZ POTRDIL: POLICIST OB HOMOFOBNIH INCIDENTIH V MARIBORU RAVNAL NEPRIMERNO

Pritožbeni senat Ministrstva za notranje zadeve je ugodil pritožbi knjigarne Mariborka in ugotovil, da je policist, ki je ob lanskih homofobnih incidentih posredoval pred knjigarno, ravnal neprimerno in opustil dolžno ravnanje. Knjigarna je bila lani junija tarča več napadov, potem ko so ob mesecu ponosa izobesili mavrično zastavo. Policist naj bi z neprimerno komunikacijo krivdo pripisal zaposlenim in jim predlagal, naj zastavo umaknejo. Senat MNZ je pritrdil, da je policist ravnal v nasprotju z zakonodajo, ter poudaril, da je izobešanje mavrične zastave legitimen izraz prepričanja, ki ne sme biti razlog za poseg v pravice posameznic in posameznikov. Policija mora v takšnih primerih varovati žrtve. Na Policijski upravi Maribor so napovedali sistemske ukrepe za bolj dosledno ravnanje ob zaznanih sovražnih kaznivih dejanjih in prekrških. Knjigarna Mariborka in številne NVO pa opozarjajo, da so takšni primeri dokaz, da so homofobija, nespoštovanje zakonodaje in neustrezno delo institucij še vedno resničnost v Sloveniji.

THE VIVIENNE: SMRT LEGENDARNE DRAG KRALJICE PRETRESLA JAVNOST

Družina Jamesa Leeja Williama, znanega kot The Vivienne, je potrdila, da je priljubljeni zmagovalec oddaje RuPaul's Drag Race UK umrl zaradi srčnega zastoja, povezanega z uporabo ketamina. Umril je januarja letos, star 32 let. The Vivienne je bil ena najbolj prepoznavnih osebnosti britanske drag scene, o svojih izkušnjah z odvisnostjo je odprto govoril. Njegova smrt je sprožila razprave o dolgu prisotni, a pogosto spregledani uporabi ketamina v LGBTQ+ nočnem življenju. Nepovezano sta letos umrli tudi Jiggly Caliente (Bianca Castro-Arabejo, 44) in ena najstarejših aktivno nastopajočih kraljic preobleke Maisie Trollette (David Raven, 91).

POLJSKA: KONEC "LGBTQ+ FREE CON"

V pomembnem in tihem preobratu je poljska občina Łańcut ukinila svojo diskriminatorno resolucijo, s katero je postala zadnja lokalna oblast, ki je formalno opustila t. i. "LGBTQ+ free cone". Te cone so bile uvedene v več kot sto poljskih regijah in so s konservativno retoriko o "družinskih pravicah" izvajale sistemsko diskriminacijo in izključevanje LGBTQ+ skupnosti. Glavni razlogi za ukinitve so finančne narave. Edini zdravstveni center v občini bi zaradi te diskriminatorne politike izgubil približno 175.600 evrov evropskih sredstev. Odločitev občinskega sveta je bila sprejeta s 13 glasovi za in 5 proti. Konec "LGBTQ+ free cone" je zato tudi simbolični konec obdobja, ko so bile pravice in varnost mavrične skupnosti v Poljski sistematično ogrožene na lokalni ravni.

META OPUŠČA PREVERJANJE DEJSTEV V ZDA, EU OPOZARJA NA TVEGANJA ZA LGBTIQ+ SKUPNOST

Po ponovni izvolitvi Donalda Trumpe je Mark Zuckerberg napovedal, da bo Meta (Facebook, Instagram) v ZDA prenehala izvajati preverjanje dejstev na svojih platformah. To pomeni, da vsebine, ki lahko širijo škodljive narative, kot je povezovanje spolne usmerjenosti ali spolne identitete z "duševno boleznijo" ali "odklonom", ne bodo več pregledane in omejene pod pretvezo svobode govora. Takšna sprememba velja samo za ZDA in ne bi bila dovoljena v Evropski uniji, kjer veljajo strogi zakoni o digitalnih storitvah. EU Digital Services Act (DSA) je ena najbolj reguliranih digitalnih ureditev na svetu in vključuje prepoved diskriminacije ter ukrepe proti širjenju sovražnega govora in dezinformacij, ki ogrožajo ranljive skupine, vključno z LGBTIQ+ osebami. V Bruslju pozorno spremljajo spremembo politike Mete.

ILGA-EUROPE POZDRAVLJA ODLOČITEV EVROPSKEGA PARLAMENTA ZA OBNOVITEV LGBTI INTERSKUPINE ZA OBDOBJE 2025–2029

ILGA-Europe je pozdravila odločitev Evropskega parlamenta, da za obdobje 2025–2029 obnovi medskupino za pravice LGBTI oseb. Prihajajoča leta bodo prinesla številne izzive, ki bodo zahtevali drzne in strateške ukrepe EU, da bi zagotovili človekove pravice in enakost za LGBTI ljudi tako v EU kot izven nje. V trenutnem kontekstu naraščajočega sovraštva, delitev in dezinformacij je bolj kot kdajkoli prej pomembno, da poslanci Evropskega parlamenta aktivno sodelujejo z LGBTI civilno družbo in iščejo njihove prispevke in strateške smernice. Prav tako je ključno, da v političnih razpravah o LGBTI ljudeh uporabljajo verodostojne in odgovorne vire informacij.

Sodišče Evropske unije (CJEU) je odločilo, da je praksa francoskega nacionalnega železniškega podjetja SNCF, ki potnike sili k izbiri med "gospod" ali "gospa" pri nakupu vozovnic, nezakonita

Odločitev izhaja iz primera, ki ga je sprožila Mousse Association v imenu 64 posameznikov, ki so izpodbijali zahtevo SNCF, da mora biti pri nakupu vozovnice naveden spolni naslov. Železniško podjetje je trdilo, da je ta podatek potreben za personalizacijo komercialne komunikacije glede na predvidevano spolno identiteto, vendar je sodišče menilo nasprotno.

Sodišče je poudarilo, da mora biti zbiranje osebnih podatkov skladno z načelom minimizacije podatkov, ki določa, da je treba zbirati le tiste podatke, ki so nujno potrebni za obdelavo. CJEU je odločilo, da personalizacija komunikacije na podlagi predvidene spolne identitete ni nujna za izvedbo pogodbe o prevozu s vlakom. Poudarili so, da bi železniško podjetje lahko uporabilo nevtralne in vključujoče izraze, ki niso povezani s predvideno spolno identiteto.

Odločitev ima širše posledice, saj vpliva na vsa javna in zasebna podjetja v EU, ki morajo spoštovati Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR). Poudarjena je bila tudi nevarnost diskriminacije, ki jo lahko povzroči zbiranje spolnih oznak, zlasti za transspolne in nebinarne osebe. Sodišče je jasno povedalo, da zbiranje teh podatkov ni le nezakonito, temveč lahko vodi tudi do diskriminacije, kar pomeni pomembno zmago za zaščito pravic transspolnih in nebinarnih oseb v EU.

TURČIJA: PREDLOG ZAKONA PROTI LGBTQ+ SKUPNOSTI

Tudi v Turčiji se pojavlja nov predlog zakona, ki bi kriminaliziral zagovornišvo pravic LGBTQ+ in v zakon vpisal koncept "biološkega spola". Zagovorniki pravic LGBTQ+ bi se lahko soočili z do tremi leti zapor. Predlog tudi zvišuje starostno mejo za spremembo spola z 18 na 21 let. Zakon je del predsednikovega programa "Leto družine" in njegovega obračuna s t. i. "perverznimi ideologijami", kamor sodijo tudi LGBTQ+ pravice.

NOVA ZELANDIJA: HAKA PROTI MAVRICI

Auckland Pride Parade je letos zmotila skupina članov konservativne cerkve Destiny Church, ki je s protestno hako in majicami Man Up blokirala pot parade. Udeleženci so jih preglasili z aplavzom in vzkliki podpore LGBTQ+ skupnosti. Voditelj cerkve Brian Tamaki je protest označil za začetek gibanja proti "mavrični agendi". Župan Aucklanda Wayne Brown je dogodek obsodil kot "nesprejemljivo nasilje", podobno kot nedavni napad iste skupine na drag pravljico urico za otroke. Māori voditelji so opozorili, da je uporaba hake v ta namen žalitev kulture. LGBTQ+ skupnost je kljub vsemu ostala trdno enotna, parada se je nadaljevala v duhu ponosa, odpora in vidnosti.

OMEJITVE NADOMESTNEGA MATERINSTVA

V Italiji je nadomestno materinstvo prepovedano, lani so sprejeli zakon, ki kriminalizira iskanje nadomestnega materinstva, tudi v tujini. Aprila letos je grška vlada napovedala predlog zakona, ki prepoveduje nadomestno materinstvo za samske moške in moške istospolne pare. To predstavlja radikalen zasak za državo, ki je bila nedavno slavljena zaradi legalizacije istospolnih porok. Minister za pravosodje Giorgos Floridis je jasno povedal, da bo zakon spremenil pogoje za nadomestno materinstvo, ki ne bodo več temeljili na reproduktivni nezmožnosti, temveč na spolu, s čimer bodo geji praktično onemogočeni pri ustvarjanju družin. V Španiji pa nova uredba onemogoča samodejno registracijo otrok, rojenih s pomočjo nadomestnih mater v tujini. Čeprav je nadomestno materinstvo v Španiji prepovedano že od leta 2006, so oblasti doslej priznavale rojstne liste iz tujine, a tega zdaj ne bodo več počele. Starši bodo morali dokazati biološko povezanost z otrokom ali pa začeti postopek posvojitve v skladu s špansko zakonodajo.

LITVA: KO PRIMERJAŠ ENAKOPRAVNOST POROK S POROKO PSOV

V Litvi je izjava uglednega ekonomista Raimondasa Kuodisa, ki je enakopravnost porok primerjal z idejo, da bi dovolili "poročne zveze med psi", povzročila ogorčenje v LGBTQ+ skupnosti. Čeprav naj bi šlo za provokativno metaforo, so številni aktivisti in podporniki enakosti ocenili izjave kot ponižujoče in odkrito homofobne. A Kuodis ni osamljen glas. Litovski predsednik Gitanas Nausėda že dlje časa nasprotuje zakonski ureditvi istospolnih partnerstev. Po njegovih besedah gre za vprašanje "varovanja tradicionalne družine", pri čemer zavrača vsak zakon, ki bi istospolnim parom priznal pravni status, saj "preveč spominja na zakonsko zvezo". Kljub temu je aprila letos litovsko ustavno sodišče razsodilo, da je nesprejetje zakona o civilnem partnerstvu v nasprotju z ustavo in da morajo istospolni pari imeti možnost pravne ureditve razmerja. To je omogočilo vpis civilnih partnerstev prek sodišč, dokler državni zbor ne sprejme ustrezne zakonodaje.

A pot do enakosti ostaja trnova. Javno mnenje v Litvi še vedno večinsko nasprotuje enakopravni obravnavi istospolnih partnerjev. Poleg tega so politični akterji, med njimi tudi predsednik republike, še vedno pripravljene utrjevati predsodke, ki bi jo v demokratičnih državah pričakovali v preteklosti, ne pa v letu 2025. Ta primer kaže, kako krhka je lahko pravna in družbena varnost LGBTQ+ oseb, celo v EU, ter zakaj je nujno, da tudi širša evropska skupnost ostane budna, solidarno povezana in glasna, ko gre za pravice vseh, ne glede na njihovo spolno usmerjenost ali identiteto.

CARLA ANTONELLI V ŠPANSKEM PARLAMENTU: "PUSTITE NAS PRI MIRU!"

Carla Antonelli, prva trans ženska v španskem senatu, je z ganljivim govorom pretresla parlament in celotno javnost. V svojem nastopu je ostro obsodila napade na trans osebe, še posebej s strani skrajno desne stranke Vox, ter branila pravico trans skupnosti do obstoja in dostojanstva. "Vsi razpravljate o nas. Ali se odločimo za operacije ali ne? Ali se mutiliramo? Pustite nas pri miru, za boga!" Govor, ki ga je objavila na družbenih omrežjih, je postal viralen s skoraj 4 milijoni ogledov. V njem je opozorila na nevarnost razpravljanja o življenjih manjšin brez njihove prisotnosti in glasov: "Počutimo se, kot da nam uničujete dostojanstvo in narekujete, kdo naj bomo. Ali resnično ne občutite nobenega sramu, ko želite izbrisati iz družbe zgodovinsko preganjeno skupino oseb?" Carla Antonelli je že desetletja aktivistka in zgodovinska političarka, bila je prva trans ženska v regionalnem parlamentu Madrida, danes pa je pomemben glas za človekove pravice v Španiji. Njen nastop je jasen opomin, da trans življenja niso ideologija, temveč resnična in dostojna.

ZDRUŽENE DRŽAVE: POLICIJSKO PREVERJANJE SPOLA V TOALETAH

Policijsko nadzorovanje toalet postaja vse bolj absurdno. Pred tedni se je kongresnica Lauren Boebert opravičila, ker je "razkrinkala trans žensko", ki je bila v resnici cispolna ženska. Ta teden je bila v Walmartovi trgovini v Tucsonu tarča podobnega incidenta Kalaya Morton, 19-letna temnopolta cispolna lezbijka. Med uporabo ženske toalete sta vanjo vdrla dva moška policista, ki sta s svetilkami zahtevala, da "dokaže, da sodi tja". Vse zaradi domneve zaposlenega, da je trans ženska. Morton je del dogodka posnela, njen posnetek ima že več kot 3,7 milijona ogledov na TikToku. "Edina moška v ženski toaleti sta bila policista," je povedala za The Advocate in s tem zadela bistvo absurda, ki ga ustvarja transfobna panika.

RUSIJA PREPOVEDALA ELTON JOHN AIDS FOUNDATION

Ruske oblasti so na seznam nezaželenih organizacij uvrstile Elton John AIDS Foundation (EJAF), kar pomeni prepoved delovanja te dobrotelne organizacije v državi. To postavlja zaposlene in partnerske organizacije v nevarnost kazenskega pregona, kljub dolgoletnemu delu fundacije na področju boja proti HIV/AIDS, tudi v Rusiji, kjer je trenutno več kot 1,2 milijona ljudi okuženih s HIV. Ruska vlada je organizacijo obtožila spodbujanja "zahodnih družinskih modelov" in celo diskreditacije Rusije, še posebej po invaziji na Ukrajino leta 2022. Sir Elton John je znan kot oster kritik Putina in je že leta 2015 ponudil pomoč pri pogajanjih o miru za LGBTQ+ skupnost z ruskim predsednikom. Ta poteza je nov pritisk na LGBTQ+ skupnost in nevladne organizacije v Rusiji, ki se borijo za pravice in zdravje ranljivih skupin.

TRINIDAD IN TOBAGO

je marca 2025 ponovno uvedel kriminalizacijo istospolnih odnosov, potem ko je Vrhovno sodišče države razveljavilo odločitev iz leta 2018, ki je dekriminalizirala takšne odnose. S tem je ponovno uveljavljen kolonialni zakon iz leta 1925, ki prepoveduje istospolne odnose. Trinidad in Tobago se tako ponovno uvršča med 66 držav, kjer so istospolni odnosi še vedno nezakoniti.

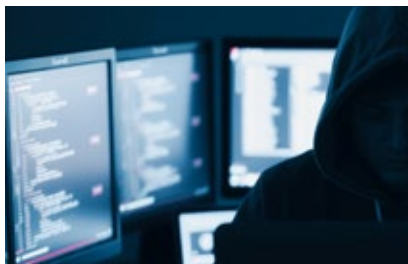
PORAST IZRAŽANJA SOVRAŠTVA NAD SPOLNIM MANJŠINAM

Zavod TransAkcija je izdal poročilo o medijskem poročanju o spolnih manjšinah za leto 2024, ki analizira, kako so slovenski mediji v preteklem letu obravnavali teme, povezane z LGBTIQ+ skupnostjo, ter oceni ustreznost in kakovost obravnave teh tem s stališča družbene odgovornosti do poročanja o ranljivih manjšinah. Poročilo razkriva ključne trende in izzive, s katerimi se soočajo novinarji_ke pri prikazovanju LGBTIQ+ oseb, spodbuja odprto razpravo in prispeva k razumevanju kompleksnosti spolno raznolikih identitet in njihovega mesta v javnem prostoru. Analiza je pokazala, da jih je kar 60 % o LGBTIQ+ skupnosti poročalo sovražno, negativno ali senzacionalistično, pri čemer so bile transspolne osebe nesorazmerno tarča negativnega poročanja.

VATIKAN: PAPEŽ LEON XIV. – TRADICIONALIST Z ODPRTIMI MOŽNOSTMI

Robert Francis Prevost, rojen v Chicagu, je 8. maja 2025 postal 267. papež in prvi Američan na čelu Katoliške cerkve, znan kot papež Leon XIV. Njegova preteklost vključuje kontroverzno govorico iz leta 2012, v kateri je kritiziral "homoseksualni življenjski slog" in "alternativne družine". Vendar pa je v kasnejših izjavah izrazil željo po večji odprtosti in sprejemanju vseh vernikov, čeprav je poudaril, da cerkvena doktrina glede teh vprašanj ostaja nespremenjena. V svojem prvem govoru kot papež je Leon XIV. ponovno potrdil tradicionalno katoliško stališče, da je družina "zveza med moškim in žensko". Kljub temu pa je izrazil željo po večji odprtosti in sprejemanju vseh vernikov.

KINK IN QUEER DATING APLIKACIJE SO RAZKRILE 1,5 MILIJONA ZASEBNIH FOTOGRAFIJ

V eni največjih varnostnih zlorab na področju spletnih zmenkov so hekerji odkrili skoraj 1,5 milijona zasebnih fotografij uporabnikov petih priljubljenih aplikacij, ki jih je razvilo podjetje M.A.D Mobile. Med njimi so tudi queer usmerjene platforme, kot so Pink, Brish in Translove. Heker Aras Nazarovas je opozoril, da so bile te slike, vključno z izbrisanimi sporočili, shranjene brez kakršnekoli zaščite, brez gesel ali šifriranja. To je uporabnike, zlasti tiste iz okolij, kjer je LGBTIQ+ skupnost nezaželena ali celo ogrožena, izpostavilo tveganju zlorabe, izsiljevanja in drugih nevarnosti. Čeprav so podjetje na varnostne pomanjkljivosti opozorili že januarja, so problem rešili šele po tem, ko jih je kontaktirala BBC. Ta incident znova odpira vprašanja o varnosti in zasebnosti uporabnikov na spletnih platformah, ki služijo marginaliziranim skupinam, kjer je zaščita identitete lahko življenjskega pomena. Kako varovane pa so vaše slike?

HRVAŠKA: MARKO BOŠNJAK KLJUBUJE HOMOFOBNEMU VALU

Marko Bošnjak, 21-letni pevec, ki je letos nastopal na Evroviziji in mu žal ni uspelo priti v finale, se doma sooča z valom homofobnih kritik. Njegova zmaga na hrvaškem izboru je sprožila ostre odzive predvsem s strani desničarskih politikov, ki so njegov nastop označili za "bogokletnega" in celo "satanističnega". A nekdanji cerkveni pevec se ne dovoli ustrašiti. "Nisem hotel skrivati, kdo sem. Ne želim živeti dvojnega življenja," je povedal Bošnjak. Podporo mu izkazujejo številni oboževalci, med njimi tudi moj prijatelj William Lee Adams. Markova zgodba je pomemben opomnik, da je pogum v izražanju lastne identitete še vedno ključnega pomena v regijah, kjer so predsodki še prisotni.

CODE 22

V AVSTRIJI "LOVCI NA PEDOFILE" IZVAJALI BRUTALNE NAPADE NA GEJE

Marca 2025 je avstrijska policija izvedla obsežno varnostno operacijo proti tako imenovani "pãdohunterski sceni", skupini oseb, ki so se pod krinko lova na domnevne pedofile lotevale nasilnih in poniževalnih napadov na homoseksualne moške. V akciji je sodelovalo več kot 400 policistov, izvedenih je bilo 26 hišnih preiskav v sedmih zveznih deželah, aretiranih pa 18 osumljencev, večinoma avstrijskih državljanov. Preiskava je pokazala, da so storilci z lažnimi profili na aplikacijah za zmenke žrtve, večinoma geje, pa tudi heteroseksualne moške, zvalili na odročne kraje, kjer so jih pretepli, poniževali, prisilili v ponižujoča dejanja in vse skupaj snemali. V enem primeru je bil zabeležen celo poskus umora. Policija je med preiskavami zasegla tudi orožje in nacistične simbole, kar dodatno potrjuje ideološki motiv kaznivih dejanj. Trinajst osumljencev je trenutno v priporu, eden pa čaka na izročitev iz Slovaške. Organizacija Rosalila Pantherinnen Steiermark je pozvala vse morebitne dodatne žrtve, naj se javijo policiji. Obstaja namreč resna domneva, da je neodkritih primerov še veliko več. Policija zagotavlja, da je neposredna nevarnost za javnost odpravljena. Politični odzivi so bili ostri. Predstavniki SPÖ, Zelenih in NEOS so opozorili na porast homofobnega nasilja v Avstriji in poudarili nujnost učinkovite zaščite človekovih pravic ter doslednega pregona sovražnih kaznivih dejanj.

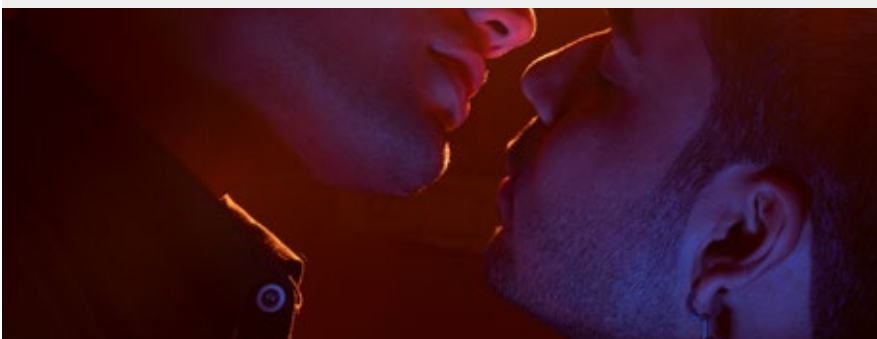

KOLUMBIJA: BRUTALNO UMORJENA SARA MILLEREY

Sara Millerey González, 32-letna transspolna ženska iz mesta Bello v regiji Antioquia, je postala simbol nujne potrebe po obravnavi in zaustavitvi nasilja nad transspolnimi osebami v Kolumbiji. 4. aprila 2025 so jo v dopoldanskih urah mučili in vrgli v onesnažen potok, medtem ko so dogodek snemali mimoidoči. Sara je zaradi hudih poškodb umrla naslednji dan. Kolumbijski predsednik Gustavo Petro je zahteval temeljito preiskavo primera, medtem ko LGBTQ+ aktivisti pozivajo k razglasitvi nacionalne izredne razmere zaradi naraščajočega nasilja nad LGBTQI+ skupnostjo. Le v prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo v državi zabeleženih že 24 umorov pripadnikov LGBTQ+ skupnosti. Primer Sare Millerey še enkrat opozarja na resnost in razsežnost sovraštva, ki grozi življenjem ranljivih skupin, ter poudarja nujnost zaščitnih ukrepov in odgovornosti države.

FRANCIJA: SOOČENJE S KRIZO KEMSEKSA

Francoski zakonodajalci so 31. marca 2025 naredili pomemben korak pri soočanju s pojavom kemseksa, ko so razpravljali o resoluciji, ki poziva k nacionalni strategiji preprečevanja te problematike. Pobuda prihaja deloma zaradi odmevnega škandala, povezanega z igralcem Pierrom Palmadom, in opozarja na nujnost ozaveščanja javnosti, usposabljanja strokovnjakov in izboljšane epidemiološke spremljanja. Po ocenah naj bi kemseks prizadel do 200.000 ljudi, pri čemer so tveganja odvisnosti, predoziranja in spolnih napadov zelo resna. Posebej izstopa podpora celo s strani politične stranke Rassemblement National, kar kaže na širšo družbeno zaskrbljenost. Ta korak predstavlja pomembno priznanje problematike, ki je dolgo veljala za tabu, in je poziv k bolj celovitemu pristopu pri zaščiti zdravja in varnosti prizadetih skupnosti.

SLOVAŠKA VLADA NAPOVEDUJE NOVE ZAKONODAJE O SPOLU IN ISTOSPOLNIH POROKAH

Slovaška vlada se srečuje z nezadovoljnimi prebivalci. Množični upad podpore je nastal, ko je Fico obiskal Rusijo, kar je povzročilo jezo med državljani, ki želijo, da bi država izpolnila svoje zaveze do NATA in Evropske unije. Premier je večkrat izražal proruska stališča, kar je dodatno okrepilo nezadovoljstvo med prebivalstvom. Več koalicijskih partnerjev premierja je umaknilo podporo, kar je Fica postavilo v manjšinsko vlado in sprožilo pozive k predčasnim volitvam. Premier pa pozornost preusmerja na LGBTIQ+ skupnost. Želijo si zakonskih in ustavnih sprememb, ki bi vsebovale dikcijo glede spola, pri čemer je izpostavil, da je bil navdihnjen s strani ameriškega predsednika Donalda Trumpa. Fico je dejal, da bo vlada priznala samo moški in ženski spol, sprememba spola pa bo dovoljena le iz "resnih razlogov". Predlog sprememb naj bi bil v skladu s "tradicijami in kulturno ter duhovno dediščino naših prednikov", je povedal Fico. Premier je prav tako napovedal, da bo istospolnim parom posvojitvev otrok prepovedana. Ministrica za kulturo je napovedala omejitve financiranja za vse skupine, ki podpirajo pro-LGBT stališča.

ŠVEDSKA: ODHOD SVETOVALCA ZA NACIONALNO VARNOST ZARADI RAZKRITJA PROFILA GRINDR

Tobias Thyberg je imel najkrajši mandat v zgodovini švedske nacionalne varnosti, kot glavni svetovalec je deloval dva dneva. Imenovan je bil na četrtek, v petek pa že podal svoj odstop. Razlog? Anonimna e-poštna sporočila so razkrila stare, eksplicitne fotografije z njegovega nekdanjega profila Grindr, ki jih med varnostnim preverjanjem ni omenil. "O tem bi moral poročati, pa nisem," je povedal za Dagens Nyheter. Dogodek sproža pomembna vprašanja: Kje je meja med zasebnim življenjem in javno odgovornostjo? Zakaj spolna zgodovina še vedno nosi večjo težo kot osebna integriteta?

OHIO: PROTEST PROTI KNJIGAM, KI SO POUДАРJALE RAZNOLIKOST, SPROŽIL OGORČENJE

V Beachwoodu v Ohiju si je moški iz lokalne knjižnice izposodil kar 100 knjig, ki so se osredotočale na judovsko zgodovino, dediščino afroameriške skupnosti in LGBTIQ+ tematiko. Nato je posnel video, v katerem knjige kuri, s čimer je sprožil val obsodb in ogorčenja. Državni senator Kent Smith je dejanje označil za "temeljno ne-ameriško" in pozval k sočutju ter spoštovanju do raznolikosti. Dogodek je ponovno odprl razpravo o naraščajočem sovraštvu in nestrpnosti, ki grozita pravicam manjšin.

JUŽNA AFRIKA: MUHSIN HENDRICKS, PIONIRSKI GEJ IMAM, UMRJEN

Muhsin Hendricks (58), razkriti gej imam, eden prvih na svetu, in vodilni zagovornik pravic LGBTIQ+ muslimanov, je bil ustreljen v ciljnem napadu v domači Južni Afriki. Hendricks je javno priznal svojo spolno usmerjenost že leta 1996. Ustanovil je fundacijo Al-Fitrah, ki nudi psihosocialno podporo vsem, ne glede na spolno usmerjenost, in eno prvih vključujočih mošej v Cape Townu. Od leta 2007 je prejemal grožnje zaradi svojega dela, s katerim je skušal uskladiti islam in spolno raznolikost. Čeprav se ne strinja z njegovimi pogledi, je napad obsodil tudi Muslimanski sodni svet Južne Afrike in podal jasno sporočilo, da nasilje ni sprejemljivo.

GANI: ZAKON PROTI LGBTIQ+ PONOVO NA MIZI

V Gani so nekateri poslanci ponovno vložili sporni zakon, ki bi za zagovorništvo pravic LGBTIQ+ predpisoval zaporne kazni do 10 let, za samo istospolno identifikacijo pa do 3 leta zapor. Zakon je parlament sicer že sprejel, vendar ga nekdanji predsednik Nana Akufo-Addo ni podpisal. Za razliko od pred nekaj meseci, ko je imela LGBTIQ+ skupnost v Gani več mednarodne podpore prek trgovine, pomoči in zasebnega sektorja, je trenutno njen vpliv manjši. Usoda zakona ostaja negotova, saj sedanjí predsednik John Mahama nasprotuje njegovemu sprejetju.

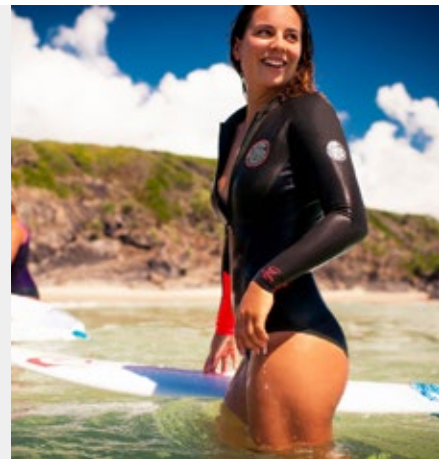

HIV: PREPREČLJIV ZAČETEK DRUGE PANDEMIJE

Aprila 2025 je UNAIDS opozoril na resno grožnjo, ki se obeta svetovnemu boju proti HIVu. Chris Beyrer, strokovnjak na področju HIVa, je v eseju za Lancet izrazil zaskrbljenost, da lahko začasna ustavitev financiranja programa PEPFAR v ZDA pomeni začetek druge pandemije HIVa. PEPFAR je največji svetovni program za preprečevanje in zdravljenje HIVa, ki ga je ZDA začela pred več kot dvajsetimi leti. 90-dnevna zamrznitev sredstev pod Trumpovo administracijo in zmanjšanje financiranja preko USAID sta prizadela zdravljenje milijonov ljudi po svetu. Posledice so lahko katastrofalne, napovedi kažejo na do 135.000 novih primerov okužb s HIVom pri dojenčkih in skoraj 3 milijone smrti zaradi HIVa do leta 2030. Ta temna pomlad 2025 bo morda zaznamovana kot začetek drugega vala pandemije, ki bi ga lahko preprečili z ustrezno politično voljo in podporo.

ZAE: QUEER DESKARICA NA VALOVIH V ABU DABIJU

Kot dvakratna svetovna prvakinja v deskanju na valovih se Tyler Wright pripravlja na nastop v Abu Dabiju, kjer je pod izjemno pozornostjo, ne samo zaradi svojih športnih dosežkov, ampak tudi zaradi pomena njene prisotnosti. Pred odločitvijo za sodelovanje je Wright zahtevala zagotovila o varnosti. Medtem ko Svetovna deskarska liga (World Surf League, WSL) utemeljuje svojo odločitev za organizacijo dogodka v Združenih arabskih emiratih, jo kritiki obtožujejo športnega "greenwashinga", uporabe Wrightovega nastopa za ustvarjanje vtisa vključenosti brez dejanskega napredka. Za nastop je moral biti njen dres prilagojen, saj so morali z njega odstraniti mavrično zastavo. Ne gre za prvi športni dogodek v deželah, kjer LGBTQ+ skupnost nima nikakršnih pravic.

INDONEZIJA: BIČANJE ZARADI ISTOSPOLNE USMERJENOSTI

V provinci Aceh, kjer velja strogo šeriatsko pravo, so konec februarja letos javno pretepli dva mlada moška zaradi domnevnega istospolnega odnosa. Prejela sta 82 in 77 udarcev s palico pred očmi množice, vključno z družinskimi člani. Kazen je izvedla šeriatska policija, ki v Acehu kaznuje tudi druga dejanja, kot so prešuštvo, igre na srečo in pitje alkohola. Mednarodne organizacije so dogodek ostro obsodile. Ta tragični dogodek še bolj razkriva dvoličnost indonezijske družbe, medtem ko se v Acehu LGBTQ+ skupnost sooča s fizičnim nasiljem in družbenim sramotanjem, le nekaj otkov stran v Baliju LGBTQ+ turisti brezskrbno uživajo na plažah Seminyaka. Ljudje tam lahko živijo ali potujejo svobodneje, a samo, če niso domačini. V Afganistanu pa so talibanski agenti na letališču prestregli dve mladi kvir osebi, ki sta bili prav tako podvrženi pretepom in sojenju po šeriatskem pravu.

ITALIJA: USTAVNO SODIŠČE PRIZNALO OBE MATERI V MAVRIČNIH DRUŽINAH

V pomembni zmagi za mavrične družine je italijansko Ustavno sodišče potrdilo pravico otrok, rojenih v tujini z medicinsko podprto oploditvijo, da so pravno priznani kot otroci obeh mater. Odločitev pomeni, da bodo tudi nebiološke matere v istospolnih parih uradno priznane kot zakonit starš, kar odpravlja številne pravne in birokratske ovire, s katerimi so se doslej soočale mavrične družine v Italiji. Sodba sledi precedensom Evropskega sodišča za človekove pravice in pomeni svetel trenutek za pravice LGBTI oseb v Italiji, prav v času, ko se številne vlade lotevajo retradicionalizacije družinskih politik.

Zlate Tifanije 2025

Ljubljana je v soboto, 5. aprila 2025, ponovno zablestela v mavričnih barvah, ko je Akademija Tiffany v gala dvorani galerije Škuc gostila že enajsto podelitev Zlatih Tifanij. Ta prestižni dogodek, ki je v zadnjem desetletju postal ključni del LGBT+ kulture v Sloveniji, je znova združil posameznice/ke in skupnost na praznovanju dosežkov, ustvarjalnosti in neomajne srčnosti. Podelitev Zlatih Tifanij namreč ni le priznanje izjemnim posameznicam/kom, temveč tudi priložnost za refleksijo o preteklem letu in dogodkih, ki so oblikovali skupnost.

Kot vsako leto so glasovi skupnosti odločali o nagrajenkah/cih v različnih kategorijah, pri čemer so bile izpostavljene osebe, ki so v preteklem letu s svojim delovanjem pustile pomemben pečat. Med najbolj prestižnimi nagradami je bila LGBT+ osebnost leta, ki jo je prejel prav gostitelj večera, vidno presenečen Metod Zupan. Trula Višnja, ki je v preteklem letu blestela s svojim prebojem na sceni, je prejela nagrado za prodor leta, prav tako pa je bila okronana z nagrado Fleur de Tiffany, ki jo Akademija podeljuje za tiste, ki s svojim slogom brišejo meje med spoli in navdušujejo s svojo prefinjenostjo, individualizmom in glamurjem. Nagrado za najžurerko je prejel prof. Pederik Kunt, medtem ko je priznanje za naj DJ-a šlo v roke Ptujskemu Dekletu, ki je zaradi svojih ambadorskih obveznosti poslala video zahvalo direktno iz glamuroznega Pariza.

Večer je bil tudi priložnost za priznanje umetniških dosežkov, kjer je nagrada pripadla skupini House of Kunt za njihovo predstavo *Kunty horror show*, ki je s svojo provokativnostjo in drznostjo navdušila občinstvo. Še ena prestižna nagrada, naj dogodek leta, je bila dodeljena razstavi *Prostori gibanja: 40 let LGBT skupnosti v Ljubljani* v Mestnem muzeju Ljubljana,

ki je s svojo vsebino izpostavila bogato zgodovino gibanja v Sloveniji.

Eden izmed vrhuncev večera je bila posthumna podelitev Zlate Tifanije Bogdanu Lešniku, pionirju LGBT+ gibanja v Sloveniji, ki je s svojim delovanjem pomembno zaznamoval zgodovino skupnosti. Njegov vpliv je bil neprecenljiv, od soustvarjanja prvih LGBT publikacij, Roza Viksa in Gayzina do predsedovanja Škuc-Forumu in akademskega prispevka v obliki psiholoških ter psihoanalitičnih študij. V čustvenem govoru je Suzana Tratnik poudarila njegovo vlogo kot intelektualca, aktivista in mentorja, ki je desetletja oblikoval prostor za razmišljanje, kritiko in napredek. Njegovo delo je pustilo trajno sled v akademskem svetu, aktivističnih krogih in osebnih zgodbah številnih LGBT+ posameznic/kov, ki so ga imeli priložnost spoznati.

Akademija Tiffany je s to podelitvijo izrazila globoko spoštovanje njegovemu prispevku in se poklonila njegovemu neprecenljivemu delu, ki je omogočilo, da je danes LGBT+ kultura v Sloveniji javna, ponosna, solidarna in močna.

Enajsta podelitev Zlatih Tifanij je bila večer, ki ni le obeležil dosežkov preteklega leta, temveč tudi pokazal, kako močna je LGBT+ skupnost, ko se združi v slavljenju, podpori in solidarnosti. Dogodek je opomnil na pomembnost kulturne identitete in na to, kako pomembno je priznavati in vrednotiti doprinos posameznic/kov v skupnosti.

Zlate Tifanije so več kot le nagrade, so simbol ponosa, priznanja in skupnosti, ki se vedno znova dokazuje kot močna, srčna in neomajna.

Katja in Katka

Dve mami, ena deklica in veliko ljubezni.

Ko se zjutraj zbudajo ob otroškem smehu, med vikendi skupaj skočijo na izlet in se zvečer stiskajo ob knjigah, njihova družina deluje kot vsaka druga. A ljubezen med Katjo in Katko ter njuno hčerko je tudi tiha revolucija, dokaz, da so mavrične družine polne toplote, varnosti in vsakdanjih čudežev.

Katja in Katka, za vaju bi lahko rekli, da sta najbolj vidni lezbični influencerki v Sloveniji. Kako sta se spoznali?

Katja: Spoznali sva se decembra 2014 v baru v Ljubljani preko prijateljic s faksa. Jaz sem takrat študirala v tujini, Katka pa je ravno začejala s svojim študijem na Fakulteti za socialno delo. Ko se danes spominjava za nazaj, lahko z gotovostjo trdimo, da je šlo za ljubezen na prvi pogled. Na Katki sta me najbolj privlačili njena ekstravertirana energija in samozavest. Katke se ne da spregledati (smeh).

Katka: Na Katji me je najbolj pritegnila njena energija, ki je nepojasnljiva. V trenutku sem ostala popolnoma brez besed, kar zame ni nekaj, kar bi se mi pogosto zgodilo. Vse, kar mi je uspelo spraviti iz ust, so bile besede: „Ja, kako si pa ti mala!“

Katja: Tako se je z „malo gesto“ začela velika ljubezenska zgodba.

Očitno je res šlo za ljubezen na prvi pogled. Kdaj pa sta se vselili skupaj? Za lezbijke namreč radi pravijo, da se skupaj vselijo že po drugem zmenku. Velja to tudi za vaju?

Katja: Sva res bolj pravilo kot izjema zgornjega stavka (smeh). Nekaj dni po prvem srečanju sva že odšli na prvi zmenek in jaz bi kar ostala pri Katki doma, če me ne bi v Španiji čakali nedokončana predavanja in izpiti. Ko sem se vrnila iz Španije, pa sem si morala v Ljubljani najti novo sobo.

Katka: In sem jo kar povabila: „Pridi živeti k meni, bova vsaj takoj videli, ali sva za skupaj ali ne.“ In očitno se je izkazalo, da sva za skupaj, saj še vedno živiva v tem stanovanju, le da so se cimre odselile, njihova soba pa je postala otroška sobica.

Danes nista več sami, imata majhno deklico. Kdaj sta začutili, da sta pripravljene narediti ta „veliki korak“ in ustvariti družino?

Katja: Mene je želja po otroku spremljala celo življenje. Želela sem si velike družine, ker me je delo z otroki vedno izredno veselilo. Vedno sem govorila, da bom imela otroka, pa čeprav morda sama. Vedno sem si zelo želela

izkušnje biti noseča in dojeti, Katka te želje pravzaprav ni imela nikoli, že od malega ne, bila pa je navdušena nad domačimi živalmi, za kar pa sama nisem bila navdušena. No, na koncu sem na poroki v zaobljubi zapisala, da če bi jo to osrečilo, sem pripravljena tudi na to. Tako da se je večina odločitev pri nama kar poklopila.

Katka: Glede otrok je pri meni ta želja prišla šele, ko sem spoznala Katjo. Najina zveza je potekala zelo po nekih normativnih poteh. Leta 2018 sva se zaročili.

Katja: Katka je zelo rada organizirala presenečenja (in zelo dobro jih je organizirala)! Jaz pa sem rada tista, ki se pustim presenetiti – zato je bilo tukaj jasno, da bo Katka (prva) naredila korak in me zaročila.

Katka: Leta 2019 sva se poročili, 2021 povečali družino s psičko Kali, nato odšli na umetno oploditev v Avstrijo in leta 2022 postali mamici. Že od samega začetka zveze sva bili zelo transparentni ena z drugo. Katja je vedno vedela, da si želi potovati po svetu in da je zveza pri tem nikoli ne bo omejevala (danes zelo rade potujemo skupaj).

Omenili sta, da sta postopek umetne oploditve opravili v Avstriji. Kakšna je bila za vaju ta izkušnja? Sta med postopki čutili dovolj podpore – s strani zdravstva, pravnega sistema, okolice?

Katja: Res je, odšli sva v Avstrijo na kliniko Kinderwunschinstitut dr. Schenk v Doblju in še tisočkrat bi se (verjetno) odločili za to kliniko. Kar se tiče komunikacije, res ni prišlo do nobenih težav ali nerazumevanja. Če nama kaj ni bilo jasno, sva jih prosili, da nama napišejo še na listu (recimo glede preiskav krvi, ki jih je bilo kar nekaj). Ko česa nisva razumeli, sva jih lahko poklicali kadarkoli in so bili ZELO odzivni. Ko se nama je v slovenski lekarni zalomilo, ker nama niso želeli dati hormonskih injekcij, so nama v roku 5 min na kliniki napisali nov beli recept in je bila težava rešena. Najprej sva se odločili za IUI (znotrajmaternična oploditev) pa se na žalost ni prijelo. Takoj po prvem poskusu so naredili dodatne preiskave,

potrdili, zakaj se ni prijelo, in s pogovorom smo se odločili, da v drugo poskusim z IVF (zunajmaternična oploditev), kar se je na najino največjo srečo prijelo v prvem poskusu. Tudi ko se preko IUI ni prijelo, sva z njihove strani dobili ogromno podpore (tudi psihološke).

Pred časom je Zagovornik načela enakosti ugotovil diskriminacijo s strani ginekologinje, ki je zavrnila obravnavo lezbičnega para, ki je prav tako opravil umetno oploditev v Avstriji. Kako je bilo z obravnavo pri ginekologinji pri vama?

Katja: „Na srečo“ je šla moja prejšnja ginekologinja ravno pred odločitvijo za umetno oploditev v pokoj (čeprav verjamem, da bi bila tudi pri njej deležna čudovite, enakopravne obravnave) in se je v tistem trenutku sprostilo mesto pri Katkini ginekologinji, za katero sva vedeli, da je zelo srčna, odzivna in strokovna. Tako sem imela tudi od nje popolno podporo in pripravljenost. Ko sem vmes že sama mislila, da sem nadležna z vsemi preiskavami in testi, me je vedno znova pomirila in rekla, da je tu zame in da si samo želi, da imam uspešno oploditev in da donosim zdravega otročka, ne glede na to, koliko preiskav, ki jih je bilo res veliko, bo za to potrebnih. Tako da me je tudi ona vedno znova pomirila. Preiskave je opravljal pred zanositvijo, med nosečnostjo in tudi po, brez enega samega pomisleka.

Postopek umetne oploditve pa je za par verjetno tudi kar precejšni finančni zalogaj?

Katka: Prav zaradi takšne srčnosti ginekologinje sva tudi prihranili ogromno denarja. Predstavljal si, da se v Avstrijo pelješ 2–3-krat na teden in to počneš pred postopkom, po prvem postopku, po drugem in morebiti pri vseh naslednjih, pa še potem po sami zanositvi, že to je lahko za marsikoga (finančno) nedosegljivo, kaj šele vsa zdravila, hormonske injekcije, pregledi (krvi) in sam postopek. Pred oploditvijo sva morali tudi pridobiti notarsko overjeno listino, da sva poročeni in da bova obe skrbeli za otroka, glede če-

sar nisva imeli pri notarki nobenih problemov.

Katja: Skratka, kar se tiče same oploditve, sva imeli res pozitivno izkušnjo. Pozivava pa vse, ki je morda nimajo, da se obrnejo na svetovalce (tudi na pravno svetovalnico Legebitre), ker se takšne stvari ne smejo dogajati in so nezaslišane!

Sta se pred odločitvijo za otroka kdaj bali reakcij okolice?

Katja: Ne, realno se res nisva. Midve sva sami pri sebi vedeli, da si želiva otročka in da je to pomemben korak v najini vezi, in se na odzive okolice takrat sploh nisva ozirali. Tudi najini družini in prijateljski krog so vedeli, da si tega želiva in so bili zelo podporni in tudi neučakani (smeh). Ko sva se odločili za postopek, sva zaradi emocionalne podpore povedali samo moji mami, za vse druge pa je bilo to presenečenje. In res za VSE je bilo to pozitivno presenečenje.

Nekateri ljudje imajo precej pomislekov glede mavričnih družin. Kaj mislita, da ljudje najpogosteje zmoti?

Katka: Da za otroke z vidika družbenih vlog ni dobro poskrbljeno, da so prikrajšani.

Katja: Kar vsekakor ni res. V vsaki družinski obliki lahko otrok dobi zadovoljene vse potrebe, pa naj gre za dve mami, dva očeta ali pa morda tudi razširjeno družino.

Sta bili kdaj deležni teh pomislekov?

Katja: Za zdaj v ožji okolici nismo imeli negativnih odzivov. Vsekakor ne vemo, kaj ljudje govorijo, ko nas ni zraven, ampak recimo že primer iz vrtca, ko sva s Katko prišli na prvi roditeljski sestanek, kjer smo bili vsi starši, in sva povedali, da sva mamici od najine deklice, ni bilo nobenih „čudnih“ pogledov, res sva se počutili sprejeti, tako s strani staršev kot vzgojiteljic.

Kaj bi rekli, da je največji mit o mavri-

čnih družinah, ki ga je treba razbiti?

Katja in Katka: Ravno te družbene vloge ali pa, da bo otroku težje v življenju.

Vajina deklica je sicer še majhna in imata še nekaj let do vprašanja glede donatorja. Sta morda že razmišljali tudi o vprašanju, kako bosta to temo naslovili? Ali je za to še prekmalu?

Katja: Seveda! Že ob sami umetni oploditvi so se nama porajala tovrstna vprašanja, odgovori nanje so nama bili kmalu jasni. Že od nekdaj sva transparentni pri vprašanih glede donatorja, ki se zaradi pogovorov o družinah (v vrtcu) že zdaj pojavijo, tako da to pri nas nikoli ni bila skrivnost. Nekje pri 16 letih (ne me vzeti za besedo, ker ne vem več točnega podatka) se lahko deklica odloči, ali želi spoznati donatorja. V tem primeru lahko piše na kliniko in prosi, če ga kontaktirajo, nato pa se donator odloči, če mu je to v redu.

Katka: Midve pa sicer te pravice nimava, sva pa seveda zelo odprti in jova podprli pri vsaki odločitvi, za katero se bo odločila.

Kot sem zapisal v uvodu, je vajino življenje precej odprto tudi na družbenih omrežjih. Kako to vpliva na vajin odnos – kako se odločata, kaj deliti in kaj zadržati zase?

Katja: Na začetku sva bili zelo enotni glede tega, da deliva najino življenje zelo transparentno, vendar pa sta se najini mnenji po rojstvu hčerke začeli razlikovati. Zdaj svojega privatnega življenja (predvsem izpostavljanja deklice) nisem več pripravljena deliti na svojem profilu, ker se mi zdi, da je cena, ki jo plačaš za izpostavljenost, preprosto prevelika.

Katja: Jaz sem bolj odprta do deljenja svojega osebnega življenja, a spoštujem Katjino mnenje in zelo omejujem prikazovanje hčerke in našega družinskega življenja. Še vedno prihaja včasih med nama do konfliktov, kje je meja zasebnosti, ki sva jo pripravljene

deliti, ampak z odprto komunikacijo tudi to tematiko dobro naslavljava in razrešiva.

Sta kdaj preko družbenih omrežij prejeli kakšno zanimivo sporočilo od vajinih sledilcev, ki vaju je res presenetilo?

Katja: Zelo so naju po tem, ko sva odprto delili, da sva šli na umetno oploditev, presenetila sporočila žensk, ki so v raznospolnih odnosih, ker jih je zanimala najina izkušnja s kliniko in umetno oploditvijo v tujini. Ogromno jih je bilo obupanih, ker so bile že na ogromno poskusih v Sloveniji in so tukaj obupale in iskale druge možnosti. Do tega trenutka se sploh nisva zavedali, koliko parov se sooča z neplodnostjo v Sloveniji. Prav tako naju vedno zno-va presenetijo vsi pozitivni komentarji in kolikokrat se ljudje obrnejo na naju po nasvet, bodisi glede tega, kako se razkriti, do mamice otrok, ki so se jim razkrili, ali za katere slutijo, da so del LGBTQ+ skupnosti, kako naj bodo čim bolj podporni. Prav ti, slednji, nama najbolj pogrejejo srce!

Rekli sta, da sta skupaj že 10 let. Kaj je recept za dolgo trajno in srečno zvezo?

Katja in Katka: Veliko prilagajanja, ogromno neprijetnih pogovorov. Ne samo poslušanje, ampak tudi slišanje drugega in pa ohranjanje romantike s spoštovanjem jezika ljubezni partnerice.

Kaj pa se je najbolj spremenilo med vama, odkar je prišla deklica?

Katja: Vse! (smeh) Še več prilagajanja, ogromno neprespanih noči in s tem tudi kratkih živcev. Zmenki in trenutki v dvoje so zdaj zelo dobro načrtovani, res za sabo potegnejo celotno „vas“ ljudi. Ni več spontanosti, a vseeno ohranjava vznemirjenje s poskušanjem novih stvari ali pa starih stvari, a zdaj v novi, družinski zasedbi.

Katja: Načrtovanje potovanja je vse-

Foto: TinaAnže

kakor tudi ena izmed točk, ki naju drži pokonci.

Imata morda kakšen nasvet za pare, ki se šele odločajo za pot k mavrični družini?

Katja: Včlanite se v skupino Mavrične družine na Facebooku, nama je to res „reševalo rit“, ko so se nama porajala različna vprašanja glede oploditve, nosečnosti, poroda in življenja po tem. Katka: In pa ne misliti, da ste sami v tem, ker niste. Poiščite si podporo, od bližnjih oseb, terapevta ali pa od kakšne mavrične družine. Tudi najina zasebna sporočila so vam vedno na voljo!

Slovenska zakonodaja se bo letos spremenila in omogočila tako samskim ženskam kot tudi lezbičnim parom, da postopek umetne oploditve opravijo doma, v Sloveniji. Bo ta sprememba morda vplivala tudi na vaju? Je v načrtu morda tudi kakšna

sestrica ali bratec?

Katka: Jaz bi si vsekakor želela še enega otroka (ali štiri (smeh)).

Katja: Jaz pa sem (za zdaj) zaklenila željo po še enem otroku zelo globoko (smeh)!

Katja: Sva se pa pogovarjali, če bi slučajno še enkrat šli v postopek, da bi se zelo verjetno spet odločili za isto kliniko v Avstriji, ker sva imeli res pozitivno izkušnjo in ker tam hraniva spermo od istega donatorja, ki sva jo uporabili že prvič.

Za konec pa še, katere tri besede bi uporabili za opis vajine družine?

Katja: 1. Avanturistične (deklica ne-nehno sprašuje, kdaj gremo spet na letalo, in vsak teden v torbo ali pa kar v lavor za perilo spakira svoje čevlje, obleke in reče, da gre na izlet).

2. Kofetkarice (vsak dan po kosilu se v kuhinji usedemo na tla, ja, na tla! In skupaj spijemo kavo. Ena anekdota, ki mi bo vedno ostala v spominu, je, ko

sva šli z deklico na pustno rajanje, kjer je bilo ogromno otrok, Ribič Pepe, Repki ... Mi deklica reče: mami, greva rajši na kavo in sva šli v kavarno na kavo. Jaz naročim kavo z mlekom, deklica svoj babychino in tako sva kofetkali in se pogovarjali eno uro, brez problema). 3. Sr(e)čne.

In če bi vaju opisala deklica – kaj mislita, da bi o vama rekla ona?

Deklica: Da sva ljubeči, srčni in pogumni deklici (to midve vedno rečeva deklici, ko jo oddava v vrtcu), da je ona od mami Muček in od memi Žabica ali Piškotek. In da jo imava zelo radi, ampak da ima ona naju bolj – do lune in nazaj in do zvezdic in nazaj in do piškotkov (smeh).

■ SEBASTJAN SITAR

40 let organizirane hiv preventivne nevladnih organizacij v Sloveniji

V galeriji Škuc je februarja potekal slovesni dogodek in posvet ob 40. obletnici organizirane hiv preventivne nevladnih organizacij v Sloveniji. Dogodek, ki ga je organiziralo Društvo ŠKUC, je združil vabljene strokovnjake, prostovoljce, skupnostne delavce in predstavnike nevladnih organizacij, ki so v preteklih desetletjih soustvarjali zgodbo preventive, podpore in solidarnosti.

V strokovnem delu programa so bili predstavljeni štirje prispevki. Dr. Maja Lukanc (INZ) je predstavila zgodovinski pregled začetnega odziva na aids v Sloveniji in Jugoslaviji v letih 1984–1987. Miran Šolinc (ŠKUC) je orisal razvoj hiv preventive v zadnjih 40 letih. Sebastjan Sitar je predstavil aktualne podatke o testiranju v skupnosti MSM v letu 2024. Blaž Andoljšek pa je izpostavil ključne ugotovitve iz analize stanja na področju kemseksa in predstavil nov priročnik za zmanjševanje škode v tem kontekstu.

Sledila je okrogla miza, na kateri so predstavniki različnih nevladnih organizacij razpravljali o prihodnjih izzivih hiv preventive, predvsem v luči spreminjajočih se družbenih razmer, digitalizacije in potreb skupnosti.

Na dogodku so bila podeljena tudi priznanja organizacijam, ki so s svojim delom pustili neizbrisni pečat na področju hiv preventive. Skupnost in društva ŠKUC, Legebitra, DIH in DrogArt so se zahvalili:

Posameznikom:

Brane Mozetič – za pionirsko delo, ustanovitev Galfona in skupine Plushivisti,

Miran Šolinc – za vodenje ključnih programov in raziskav ter evropski aktivizem,

Jernej Škof – za hiter odziv na pojav kemseksa in vodenje spletne strani kemseks.si,

Jasmina Kožar – za podporo pri projektih in administrativno odličnost,

Miha Bizjak – za organizacijo dogodkov, širjenje informacij in upravljanje družbenih omrežij,

Miha Lobnik – za uvedbo testiranja v skupnosti in dolgotrajno preventivno delo,

Simon Maljevac – za vodenje programov, raziskave in priročnike o SPO,

Mitja Čosič – za raziskovalno delo, program Buddy in podporo osebam s hivom,

Sebastjan Sitar – za destigmatizacijo in raziskave na področju kemseksa,

Peter Štangelj – za delo v testiranjih in preventivi,

Aleš Jelenc – za ustvarjanje varnega okolja pri testiranjih,

Mitja Blažič – za kampanje, raziskave in mednarodno predstavitev,

Iztok Konc – za inovativne pristope, blog Glavca in literarno preventivo,

Andrej Piši – za dolgotrajno vodenje in promocijo preventive,

Simon Kovačič – za terensko delo z mladimi in MSM,

Mina Paš – za delo na presečišču preventive in zmanjševanja škode.

Organizacijam:

Društvo ŠKUC – za pionirsko delo in izvajanje programov od leta 1985,

Društvo Legebitra – za uspešno izvajanje programov testiranja in podpore,

Društvo DIH – za program *Pamet v roke, kondom na glavo*,

Združenje DrogArt – za delo na področju zmanjševanja škode in kemseksa.

Posebno mesto med nagrajenci je pripadlo dr. Bogdanu Lešniku, ki je **posthumno** prejel priznanje za svoje pionirsko delo. **Posthumno priznanje dr. Bogdanu Lešniku** Za ustanovitev sekcije Magnus leta 1984, prvega gejevskega združenja v regiji, za distribucijo prvih letakov o aidsu leta 1985, za soorganizacijo in vodenje prvega posveta o aidsu leta 1986 v Cankarjevem domu in za neomajno podporo mlajšim aktivistom in graditev LGBT+ skupnosti v Sloveniji. Njegovo vizionarstvo, pogum in predanost so postavili temelje za razvoj skupnosti in preventive, ki še danes rešuje življenja in ustvarja prostor za enakopravnost.

Nezaznavno **JE** neprenosljivo!

**ZAUPAJ
DOKAZOM**

LEGEBITRA

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Znanstveni dokazi o jemanju protiretrovirusnih zdravil (PRZ) so jasni: osebe, ki redno jemljejo zdravila in imajo nezaznavno virusno breme v krvi, ne morejo prenesti hiva na svoje partnerje_ke.

– Svetovna zdravstvena organizacija

Z ozaveščanjem lahko tudi ti **prispevaš k zmanjšanju strahu, stigme in diskriminacije**, povezane s hivom.

Odpravi vse svoje dvome glede življenja s hivom na nezaznaven.si

Samorog morda ne obstaja, a N=N je resničen.

Dokazano:

Osebe s hivom, ki redno jemljejo zdravila in imajo nezaznavno virusno breme, ne morejo prenesti hiva na svoje spolne partnerje_ke.*

*tudi v primeru nezaščitene spolnega odnosa

Mavrični kapitalizem ter izzivi in priložnosti sodobne LGBTIQ+ skupnosti

Svet je postal v zadnjih desetletjih močno globaliziran, s tem so se geografske razdalje skrajšale in povečala se je možnost zastopanja interesov na svetovni ravni. Mednje sodijo tudi gibanja in družbene manjšine, kot je skupnost LGBTIQ+. V sodobnem času se skupnost vse pogosteje zastopa na alternativne načine, tudi z gospodarskimi interesi. To dejstvo s seboj prinaša mnogo vprašanj, povezanih z uspešnostjo takšne reprezentacije, ekonomskimi interesi in legitimnostjo sodelovanja s skupnostjo. V prispevku si zato želim spodbuditi kritičen pristop in zanimanje te manjšine za izzive današnjega časa, da bi uspešno našli pravi način zagovorništva in nujnih sprememb za zaščito temeljnih pravic. Tematiko obravnavam predvsem v kontekstu našega družbenega okolja, torej zahodnega sveta. Najprej pojasnim mavrični kapitalizem, kasneje predstavim pomen vključujočih politik za skupnost in izpostavim nekatere praktične ugotovitve opravljene raziskave, v kateri sem poleg analize prispevkov avtorjev zbiral podatke tudi z intervjuji v velikem podjetju, mikropodjetju, nevladni organizaciji in eni izmed sindikalnih organizacij.

MAVRIČNI KAPITALIZEM IN SODOBNI IZZIVI LGBTIQ+ SKUPNOSTI

Vsi verjetno dobro poznamo situacijo na družbenih omrežjih v mesecu ponosa, ko se prikazne slike na profilih multinacionalnih podjetij obarvajo mavrično, podobno velja tudi za njihove izdelke in oglaševalske kampanje. Takšno tržno ravnanje podjetij imenujemo mavrični kapitalizem. A to je le vidni del razsežnosti mavričnega kapitalizma; manj opazen, a ne tudi manj pomemben, je njegov drugi vidik. Predstavlja ga odvrčanje pozornosti od ključnih družbenih vprašanj, kot so čezmerna potrošnja in okoljska problematika, kršenje človekovih pravic in politično udejstvovanje manjšin. Tak proces s tujko imenujemo "pinkwashing".

Skupnost LGBTIQ+ je pomemben del družbe z ogromno kupno močjo, ki je bila leta 2019 ocenjena na 3,7 bilijona dolarjev

in je v naslednjih letih še narasla. Zaradi neoliberalnih ekonomskih politik je ta družbena skupina pogosto razumljena kot tržna niša, kot življenjski slog in odraz multikulturalnosti. Posledično se njena reprezentacija uveljavlja na trgu, kar pomeni, da se pogosto prikazuje s potrošniškimi vrednotami.

Zgodovinsko gledano je položaj skupnosti LGBTIQ+ v družbi v prejšnjem stoletju prehajal skozi različne faze, od popolnega nesprejemanja do relativno dobrega družbenega sprejemanja. V času po drugi svetovni vojni so bile LGBTIQ+ osebe v družbi obravnavane predvsem kot osebe z boleznijo, čez desetletja pa sta preko vidika popularne kulture in medijev dojemanje in obravnavanje teh oseb postala vse bolj povezana s potrošnjo. V sodobnem času obravnavano manjšino žal zaznamujejo predvsem naraščajoče razlike med družbenimi razredi in razširjen individualizem.

Naš družbenoekonomski sistem vpliva tudi na kulturno življenje in na oblikovanje vrste različnih družbenih pripadnosti in identitet, posledično tudi znotraj LGBTIQ+ skupnosti. Kulturni prostor je namreč ključno območje, v katerem se identitete oblikujejo in tudi utrjujejo. Prav v tem procesu, ko se člani skupnosti pogosto obravnavajo le kot del ekonomije, lahko kapitalizem vpliva na politike, družbene norme in vrednote, ki nato določajo vsakdanje življenje LGBTIQ+ oseb. S tem se oddaljijo od dejanske realne izkušnje LGBTIQ+ posameznikov v družbi in problemov, s katerimi se soočajo.

Zagotovo je za skupnost pomembno, da nase pogleda tudi z drugačnega zornega kota, kot ga narekuje "mainstream" sistem in kultura. Poenostavljeno, to je treba storiti zato, da bi prepoznali, kako globoko nam družbenoekonomski sistem narekuje naše življenje in nas deli glede na naš dohodek, nam narekuje podobo spolnega življenja in celo izbiro oblačil, da ostanemo vidni in sprejeti kot del skupnosti.

Poleg mavričnega kapitalizma in položaja skupnosti v sod-

obni družbi je vredno omeniti še en pojav, ki je v zadnjem času zajel LGBTIQ+ skupnost. Ekonomska neenakost med revnimi in bogatimi se namreč v družbi pogloblja in tako imajo določene osebe vedno več premoženja in posledično vedno večji vpliv na oblikovanje družbenih smernic. Ti posamezniki, pogosto lastniki ogromnih podjetij, ki jim nekateri rečejo "novi filantropi", čutijo potrebo po podpori družbe. Zato podpirajo izbrana izobraževanja, spodbujajo določene družbene spremembe in tudi pravice LGBTIQ+ skupnosti. Pogosto se udeležujejo kampanj nevladnih organizacij, kot so npr. tiste za zaščito trans oseb ali podporo mladim LGBTIQ+ osebam. Vendar je pomembno, da takšne kampanje kritično ovrednotimo in problematiziramo predvsem to, da njihov diskurz temelji na sloganih "ljubezen, varnost ipd." in tudi na močnih čustvih. Vprašati se moramo, ali so take kampanje v praksi resnično uspešne, in tudi, ali s takim načinom nagovorimo resnične težave in potrebe skupnosti. Vidiki, ki ostajajo v ozadju, so še vedno negotovost pri zagotavljanju in kršenju osnovnih človekovih pravic, slabitev socialne blaginje, povečana diskriminacija proti skupnosti nekaterih političnih elit, ekonomska neenakost znotraj LGBTIQ+ manjšine ipd. Zgovoren primer daje komična serija na eni izmed pretočnih platform, imenovana "Loot". V njej izjemno bogata nosilka zgodbe pomaga brezdomcem. Čeprav pomaga ali vsaj ne škodi, opazimo, da težko prepozna resnične potrebe ljudi.

VKLJUČUJOČE POLITIKE KOT PRIMER DOBRE PRAKSE

Čeprav podjetja velikokrat uvajajo politike enakopravnosti zaradi ekonomskih razlogov, imajo te izjemno pozitiven učinek na člane skupnosti LGBTIQ+ v delovnih okoljih. Raziskave kažejo, da vključujoče okolje povečuje zadovoljstvo na delovnih mestih, kar pozitivno vpliva na mentalno zdravje. Pomemben faktor je možnost varnega razkritja spolne identitete ali usmerjenosti, ki ustvarja občutek varnosti in pripadnosti ter posledično prispeva k dobremu delovnemu

vzdušju. Vključujoče politike pozitivno vplivajo tudi na povezanost delavcev in na delovno predanost, saj se počutijo sprejete in spoštovane. To sem potrdil tudi v raziskavi, saj mi je več sogovornikov zatrdilo, da jih proces podpore skupnosti močno motivira.

V raziskavi sem ugotovil, da imajo večja podjetja običajno na voljo več sredstev za vpeljavo določenih pozitivnih praks zaradi njihove kompleksnosti kot tista, ki imajo manj zaposlenih. Sredstva v tem kontekstu ne pomenijo nujno denarnega vložka, ampak tudi razvoj takih politik in vzpostavitev timov, ki skrbijo za promocijo vrednot in zagovorništvo. V praksi se to odraža na različnih nivojih. V primeru, da ima podjetje vključujoče politike, pomeni to, da javno zagovarja določeno manjšino, kot je npr. LGBTIQ+ skupnost, namenja čas za izobraževanje vseh delavcev o problematiki in namenja sredstva za podporo skupnosti. Tudi sodelujoči so izpostavili, da imajo večje organizacije pri tem prednost. Pomembna ugotovitev je, da veliko vlogo pri vpeljavi takšnih politik v okviru sodelovanja nosijo tudi nevladne organizacije, več pozornosti tej tematiki pa bi si lahko želeli s strani sindikalnih organizacij.

Položaj skupnosti LGBTIQ+ v družbi se ves čas spreminja, zato je ključnega pomena, da smo pozorni na nove oblike neenakosti in izzive družbenega sistema. Pri izboljševanju stanja lahko veliko naredimo tako posamezniki kot tudi podjetja ter drugi družbeni akterji. Odgovornost manjšine LGBTIQ+ pa je, da poskuša ustrezno prepoznavati njene sodobne oblike ekonomskega in družbenega izkoriščanja in neenakosti, kot je mavrični kapitalizem. S tem lahko poskusi svoje potrebe izražati na alternativen način, ki temelji na solidarnosti, enakosti in avtentičnosti. Istočasno je pomembno tudi prepoznavanje pozitivnega vpliva dobrih praks na skupnost, kot so npr. vključujoče politike v podjetjih, ki skrbijo za zaščito in podporo.

■ LEOPOLD RENER

Luka in Viktor

Luka in Viktor sta letos praznovala že 20. obletnico poznanstva. Za mnoge nepredstavljiva obletnica, a vendar sta dokaz, da je to mogoče.

Maja letos sta praznovala že jubilejnih 20 let zveze. Kako sta se spoznala?

Spoznala sva se leta 2005 v ljubljanskem klubu K4, na legendarnem Roza večeru. Bilo je na plesišču – tista posebna energija, množica ljudi in potem, kar naenkrat, pogled, ki se je ustavil in še vedno traja.

Sta bila že razkrita, ko sta se spoznala? Kako je potekalo vajino razkritje bližnjim?

Večinoma sva bila že out. Viktor se je sicer v kratkem po najinem srečanju outiral še družini, ampak brez kakršnihkoli težav. Imela sva občutek, da so tako ali tako že prej vedeli in čutili, in ko je prišel čas, je šlo vse zelo naravno. Sprejetost, ki sva jo doživela, nama je dala res močno podlago za začetek in nadaljevanje zveze.

Kako so vajini družini in prijatelji sprejeli vajino razmerje? Je bilo to enostavno ali so bile prisotne tudi težave?

Vsi so bili veseli. Nobenih dram, nobenih zadržkov. Prijatelji so naju sprejeli kot par že od začetka, družini pa sta bili iskreno srečni, da sva našla nekoga, s komer sva lahko to, kar sva.

Kdaj je prišla na vrsto selitev? Kdo se je preselil h komu? Je bilo privajanje na skupno življenje lahko ali so bili pri tem kakšni izzivi?

Selitev se je zgodila praktično takoj, po dveh tednih! (smeh) Luka se je preselil k meni. Vse je šlo zelo spontano, kot da se je nekaj zložilo točno tako, kot mora biti. Nobenega pretiranega privajanja, kot da sva že od nekdaj živela skupaj. Če so bile kakšne razlike v navadah, jih danes sploh ne pomniva več.

Poročila sta se leta 2018. Kdo je zaročil koga in kako je potekala zaroka? Poročila sta se skorajda vzporedno s

sprejetjem zakona o partnerski zvezi. Je bilo to naključje ali sta namerno počakala na nov zakon? Bi se poročila tudi po starem zakonu o registraciji?

Najina zgodba s poroko je nekoliko posebna in večstopenjska. Leta 2012 sva se že registrirala v pisarni na upravni enoti v Mariboru, a je bila to bolj formalnost kot prava poroka z obredom in slavjem. Ko so sprejeli nov zakon o partnerski zvezi, sva se morala najprej „razvezati“, torej prekiniti prejšnjo registracijo, ker bi se ta sicer samodejno spremenila v partnersko zvezo, česar pa nisva želela. Hotela sva namreč pravo slavje, z obredom in zabavo, tako kot se spodobi. Tako sva leta 2018 sklenila partnersko zvezo, nato pa je sledil še zakon o istospolnih zakonskih zvezah in še en obred, kar pomeni, da sva pred matičarko stopila trikrat :).

Kaj za vaju pomeni poroka?

Je potrditev ljubezni, spoštovanja in skupne življenjske poti, obenem pa tudi priznanje, da sva kot par pred zakonom enakovredna.

Sta po poroki občutila kakšno razliko – zasebno, družbeno, pravno? Sta morda doživela kakšno presenečenje – pozitivno ali negativno – s strani okolice?

Po poroki nisva občutila kakšnih večjih razlik v zasebnem življenju. Najina ljubezen in skupna pot sta ostali enaki kot prej. Pravno je poroka seveda pomenila dodatno priznanje, občutek zavezanosti, varnosti.

Slovenija je šele pred kratkim zakonsko izenačila pravice za istospolne pare. Sta razmišljala tudi o tem, da bi postala starša? Kakšen je vajin pogled na mavrično starševstvo?

Ko sva bila mlajša, sva razmišljala o starševstvu, a takrat posvojitev za istospolne pare v Sloveniji ni bila

mogoča, pa tudi družba ni bila na to niti približno pripravljena. Zdaj pa sva že prestara, a veseli naju, da se stvari postopoma urejajo in izenačujejo. Sva pa najino družino dopolnila z dvema posvojenima mačkama, gingerjem Diegotom in črno-belo Frido. Mavrične družine so obstajale že od nekdaj in prav je, da imajo tudi enake pravice in da so obravnavane enako kot vse druge družine. Verjameva, da je družina predvsem tam, kjer vladata ljubezen in sprejemanje.

V dvajsetih letih zveze gotovo pride tudi do kakšnih nesoglasij. Kako se spopadate s konflikti in kako jih rešujeta?

S pogovorom. Pogovoriva se iskreno in odprto, včasih zelo na glas, brez zadržkov. Včasih pomaga tudi kakšen lep pogled, ki pove več kot besede. In ko je treba, pride na vrsto tudi make-up seks, ki vedno zgladi stvari in naju še bolj poveže.

Kaj sta se o partnerskem odnosu naučila v teh dveh desetletjih?

V teh dvajsetih letih sva se naučila, da je odnos trdo delo, ki pa se izplača. Pomembno je, da znava prisluhniti drug drugemu in se kdaj pa kdaj prilagoditi, ampak brez pretiravanja, da ne izgubiva svoje avtentičnosti. Gre za nekakšno ravnotežje, kjer oba najdeva svojo mero in se spoštujeva. To naju drži skupaj in dela najin odnos močan.

Vidva svoje spolne usmerjenosti ne skrivata. Prihajata iz Maribora. Kakšno se vama zdaj sprejemanje istospolnih oseb v tem mestu danes v primerjavi s preteklostjo?

Maribor ni samo homofobno mesto, je mesto, kjer je neprijaznost do vseh, ki so drugačni, globoko zakoreninjena. Za prenovljenimi fasadami in prestižnimi nazivi, ki naj bi kazali na napredek in odprtost, se skriva hladna resnič-

nost nestrpnosti in predsodkov. Dovolj je sprehod po mestnem jedru in takoj boste videli, kaj imava v mislih. To mesto se skriva za masko modernosti in sprejemanja, a pod površjem vlada tukaj strah pred drugačnostjo, ki vsakodnevno tepta tiste, ki odstopajo od povprečja. Za nas, ki živimo tukaj in se ne skrivamo, to ni le izziv, temveč pogosto tudi težko breme. A prav v tej temi vidimo tudi priložnost, priložnost za pogum, za spremembe in za to, da glas drugačnih nikoli ne utihne.

V preteklosti sta bila tudi tarča napada. Kaj se je zgodilo? Sta dogodek prijavila policiji in kako se je končalo? Kako sta se ob tem počutila?

Letos ne praznujeva le 20. obletnice najine zveze, temveč tudi 20 let od resnično brutalnega napada po Paradi ponosa in Ljubljani, po katerem sva oba končala na urgenci. Napad je bil krvav, brutalen in popolnoma nerazumen, a kljub temu do pravega epiloga nikoli ni prišlo. Zdelo se je, kot da nikomur ni zares mar, kaj se nama je zgodilo. Vse skupaj je bilo pometeno pod preprogo. Pred približno letom dni se je zgodil še en incident, tokrat v Mariboru, sredi belega dne. Verbalni napad, poln sovraštva, ki se je zgodil zato, ker sva se z roko v roki sprehajala po mestu. Dogodka nisva prijavila policiji, preprosto zato, ker tukajšnji policiji ne zaupava. Izkušnje so naju naučile, da si v takih primerih bolj deležen ponižanja kot zaščite.

Veliko tudi potujeta. Kako bi ocenila stanje v Sloveniji v primerjavi z državami, ki sta jih obiskala? Kje sta se kot par počutila najbolj varna in kje najmanj?

Zahodna Evropa je pri vsakdanjem sprejemanju drugačnosti svetlobna leta pred Slovenijo. Tam se zdi, da je spoštovanje posameznika in njegove identitete nekaj samoumevnega, ne pa stvar razprave. Pred kratkim sva prišla s Tajske, kjer nikogar ne briga, kaj si, s kom si in kaj počneš. Presenetljivo odprti so bili do naju tudi v Južni Ameriki, v državah, kjer je vera zelo

prisotna v vsakdanjem življenju, a kjer očitno živi tista iskrena oblika krščanstva, ki te ne ocenjuje po tem, s kom deliš posteljo in kaj imaš med nogami, ampak po tem, kakšen človek si. Takšne cerkve pri nas ne poznamo, tukaj je obsojajoča, prežeta s ksenofobijo in sovraštvom.

Nelagodje pa sva čutila predvsem v pretežno muslimanskih državah, kjer je izkazovanje kakršnekoli naklonjenosti v javnosti lahko kaznovano celo z zaporom, ponekod tudi s smrtjo. Tam se človek zelo hitro zaveda, kako privilegiran je, če lahko doma vsaj deloma živi odkrito, čeprav tudi Slovenija na tem področju še zdaleč ni idealna.

Imata kakšne posebne navade ali pravila, kako se kot par „zavarujeta“ na potovanjih?

Seveda. Kot gej par se hitro naučiš, da potovanje ni samo izbira destinacije, ampak tudi preverjanje realnosti, kaj tam lahko in česa ne smeš. Vedno se vnaprej pozanimava, kakšne so lokalne zakonodaje, družbene norme in ali najin odnos lahko sproži težave. Ko sva potovala po muslimanskih državah, sva si na primer snela prstane in se izogibala dotikom, ne zato, ker bi se sramovala, ampak ker gre pač za golo preživetje. Takšna previdnost postane del vsakdana, tiha rutina, ki jo nosiš s seboj povsod.

Kateri kraj, ki sta ga obiskala, vama je ostal še posebej v spominu in zakaj?

Težko izbereva le en kraj, preveč jih je, vsak je na svoj način poseben. Nekateri so naju prevzeli s svojo naravo, drugi s kulturo, ljudmi ali pa z drobnimi trenutki, ki za vedno ostanejo s tabo.

Kaj vaju najbolj povezuje in drži skupaj po vseh teh letih? Kaj bi rekla, da je recept za srečno in dolgotrajno zvezo?

Vse. V dvajsetih letih zveze se je med nama vzpostavila neka posebna simbioza, takšna, ki postane temelj vsega. Drug brez drugega si preprosto ne

predstavljava več dneva (in noči). Je mešanica globoke čustvene povezanosti, vsakodnevnih ritualov, skupnega smisla za humor, neprestanega odkrivanja in raziskovanja seksualnosti in občutka, da imava drug v drugem varen prostor. To ni več zgolj zveza, to je življenje.

Spoznala sta se, še preden je nastopila aplikacijska era. Danes se mladi pogosto spoznavajo prek aplikacij, kot je npr. Grindr, kjer so primarno pomembni hitri stiki in fizični videz. Manj pomembna pa je neka čustvena navezava. Kako gledata na ta fenomen? Menita, da aplikacije pomagajo ali otežujejo ustvarjanje resnih in globokih zvez?

Odkvisno, za kaj jih uporabljáš. Za ene so najbrž dobre, za druge slabe. Nama je žal predvsem za to, da so s pojavom aplikacij izgubili pomen fizični prostori, kjer smo se včasih zbirali, klubi, dogodki, večeri, kjer si nekoga spoznal v živo, v nekem kontekstu, v energiji prostora. Tega je bistveno manj. Danes se je večina tega preselila na splet, kjer je vse bolj hitro, površinsko, vizualno. Zdi se, kot da so možnosti za hitre stike večje, a prave, globoke povezave so morda zato še bolj redke. Je pa tudi res, da je svet drugačen in da vsakdo išče svoje, na svoj način.

Imata kakšen nasvet za mlade LGBT pare, ki vstopajo v razmerja v tej digitalni dobi?

Bodite iskreni in prijazni, do sebe in do (prihodnjega) partnerja. Gradite zvezo na zaupanju in spoštovanju, saj je to edina prava osnova za dolgoročno srečo. Ne pozabite, da vsak odnos zahteva trud in čas.

In za konec, kako bi s tremi besedami opisala svojo družino?

Ljubezen. Povezanost. Vztrajnost.

■ KATJA BOGATAJ

Kje je slovenska nacionalna LGBTIQ+ strategija?

Evropska komisija je novembra 2020 sprejela svojo prvo strategijo za enakost LGBTIQ oseb za obdobje 2020–2025, s ciljem ustvariti enotno in vključujočo Evropo, kjer so spoštovane temeljne pravice vseh, ne glede na spolno usmerjenost, spolno identiteto ali spolne značilnosti. Strategija temelji na štirih ključnih stebrih: boju proti diskriminaciji, zagotavljanju varnosti, gradnji vključujočih družb in vodstveni vlogi pri spodbujanju enakosti LGBTIQ oseb na svetovni ravni. Ravno letos, kljub zasuku evropskega parlamenta na desni politični pol, napoveduje Komisija novo strategijo za enakopravnost LGBTIQ za obdobje 2025–2030, ki naj bi nadaljevala in nadgradila dosedanja strategijo za obdobje 2020–2025. Prva evropska strategija je bila pomemben mejnik v prizadevanjih za enakopravnost in zaščito pravic LGBTIQ oseb po vsej Evropski uniji. Evropska komisija je članice Evropske unije večkrat pozvala k implementaciji ukrepov. Številne Evropske države so na podlagi tega sprejele nacionalno strategijo. Kaj pa Slovenija?

Zgoditi se je moralo fizično nasilje nad LGBTIQ+ osebami ob paradi ponosa v Ljubljani leta 2023. Kot odziv na napade je bila sklicana 5. nujna seja Komisije za peticije, človekove

pravice in enake možnosti, ki je potekala 7. julija 2023, kjer so sprejeli sklep, s katerim je Komisija pozvala Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da v skladu s Strategijo Evropske unije za enakost LGBTIQ+ oseb za obdobje 2020–2025 pripravi in sprejme nacionalno strategijo za enakost LGBTIQ+ oseb. Strategija naj bi bila na vladi sprejeta do konca leta 2024. Prišel je paradni mesec 2025, z njim pa vest, da nacionalne strategije ne bo.

Strategija LGBTIQ+ naj bi predstavljala sistemski odgovor na izzive, s katerimi se LGBTIQ+ osebe soočajo. Ne naslavlja zgolj posameznih primerov diskriminacije, ampak gradi celovit okvir za trajno podporo, varstvo pravic in odpravljanje sistemskih neenakosti.

LGBTIQ+ skupnost se še vedno sooča z različnimi oblikami izključenosti in diskriminacije. Enako obravnavanje in nediskriminacija sta temeljni pravici vsakega posameznika, zato je naloga države, da sprejme ukrepe za preprečevanje diskriminacije in nasilja nad LGBTIQ+ osebami ter odpravo negativnih vplivov teh dejanj na njihovo svobodo in dostojno življenje. Ključna odgovornost vsake demokratične države je

Foto: Staš Gregorič

oblikovanje okolja, ki vsem, ne glede na osebne okoliščine, zagotavlja enake možnosti in dostop do storitev. Strategija naj bi bila v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi človekovih pravic, vključno s priporočili Sveta Evrope in Evropske unije, pri čemer bi Slovenija z njo ne le izpolnjevala svoje obveznosti, temveč tudi aktivno prispevala k prizadevanju za večjo zaščito in priznanje pravic LGBTIQ+ oseb v evropskem prostoru.

Kje se je zataknilo? Nacionalna strategija za pravice LGBTIQ oseb, ki je bila v Sloveniji obljubljena do konca leta 2024, ostaja neizpolnjena. V zadnjem letu in pol so nevladne organizacije v tesnem sodelovanju s sekretarjem Danom Juvanom in njegovimi sodelavci z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) pripravljale osnutek strategije. Ministrstvo je bilo pripravljeno sodelovati in aktivno delati na njeni pripravi, kar je vsem vlivalo upanje za napredek. Sprejetje same strategije pa je ustavil minister Luka Mesec. Razlog? Vstopili smo v volilno leto. Desne stranke bodo strategijo uporabljale v predvolilni kampanji proti LGBTIQ+ skupnosti. Minister Mesec se namreč ne zaveda, da so LGBTIQ+ teme v vsakem primeru izrabljene s strani opo-

zicijskih strank. Zato iz naše perspektive ne bi bilo bistvene razlike, seveda pa nevladne organizacije ne nagovarjamo volivcev. Slovenija tako ostaja brez nacionalnega strateškega okvira, ki bi naslavljal sistemske rešitve v naslednjih 5 letih. Brez takšne strategije se bo težje učinkovito odzvati na specifične potrebe LGBTIQ skupnosti, še posebej v kontekstu izzivov, kot so homofobija, transfobija, nasilje in socialna izključenost.

Zato je odsotnost nacionalne strategije za pravice LGBTIQ oseb resen korak nazaj, ki lahko negativno vpliva na življenje številnih ljudi v Sloveniji, še posebej, če se prihodnje volitve vlada preusmeri na desni politični pol. Hkrati pa nas opominja na potrebo po jasni politični volji in odgovornosti, da se spoštujejo temeljne človekove pravice in zagotovijo varnejši, bolj vključujoči pogoji za vse. Predstavniki nevladnih organizacij upamo, da še ni vse izgubljeno, da bodo koalicijske stranke prepoznale pomembnost strategije in jo sprejele še v tem mandatu.

Adam in Anja

Zgodba Adama in Anje je veliko več kot naključno srečanje med razgovorom za službo: je zgodba o počasnem zblževanju, od prijateljstva do ljubezni, o odkritosti, ranljivosti in skupnem učenju. Je zgodba o tranziciji, ne le spolni, temveč tudi življenjski, iz dvomov v zaupanje, iz vprašanj v skupne odločitve, iz dveh posameznikov v družino.

Adam in Anja, hvala, da sta privolila v intervju. Nam za začetek povesta, kako sta se spoznala?

Adam: Spoznala sva se na razgovoru za službo. V podjetju, kjer sem bil zaposlen kot vodja ekipe, smo iskali nove okrepitve in Anja je prišla k nam na razgovor. Vedno, ko pogovor nanese na to, kako sva se spoznala, povem, da je takrat nisem želel zaposliti oz. da sem se nagibal k zaposlitvi druge kandidatke (*razlogi za to v resnici niso imeli zveze z Anjo, bolj z okoliščinami njene razgovora, ki niso bile ne njena ne moja krivda*), a so se moji nadrejeni kljub mojemu priporočilu odločili zanjo. In vedno z veseljem povem, da sem se v svoji prvotni odločitvi (z)motil.

Anja: Če pozabi povedati, ga pa spomnim :). Sicer sem pa že pred razgovorom vedela, kdo je Adam, ker sva imela skupne znance, ki so bili v nekem obdobju precej aktivni na družbenih omrežjih in so objavljali vse sorte traparij.

Je bilo to srečanje pred ali po tvoji tranziciji?

Adam: Ko sva se spoznala, še nisem bil v tranziciji, pravzaprav bi težko rekel, da sem se sploh že zares dokončno soočil s svojo spolno identiteto. Pred tem sem živel odprto kot lezbijka, tako da je Anja že od začetka vedela, da sem del mavrične skupnosti, najin prvi pogovor o tranziciji pa se je zgodil tako nepričakovano in spontano, da je bila pravzaprav ena prvih oseb v mojem življenju, ki je izvedela za moje načrte.

Anja, kakšen pa je bil tvoj odziv na Adamove načrte, kot jih je poimenoval?

Anja: Zdi se mi, da me ni kaj dosti presenetilo. Poskušala sem čim več poslušati, ne govoriti in ne spraševati kakih hudih gluposti. Ne vem, ali mi je to zares uspelo. Kot človek čisto izven LGBTQIA+ skupnosti se lahko počutiš kar izgubljenega, ne veš, kaj bi rekel, kaj je prav, kaj narobe, kaj se dojema za nesramno ...

Kako pa tvoja tranzicija vplivala na vajin odnos?

Adam: Preden sva bila par, sva bila naprej sodelavca, nato prijatelja, šele nato par in v vseh teh fazah najinega odnosa sva se zelo odkrito pogovarjala o praktično vsem. Morda je k temu doprineslo tudi to, da sva bila že v srednjih 30 letih in sva nekako vsak zase vedela, kje stojiva glede določenih tem. Večkrat se spomniva na enega od prvih pogovorov o moji transspolnosti in na Anjin komentar, da "si ne predstavlja biti z nekom, kot sem jaz". Ko zdaj pogledava nazaj, se temu nasmjeviva, ker je samo še en dokaz, kako nepredvidljivo je življenje in kako se včasih stvari, ki se nam zdijo tako pomembne, na koncu izkažejo za povsem brezpredmetne.

Kaj pa pri načrtovanju družine?

Adam: Glede načrtovanja družine pa ... Sam sem si vse življenje želel otrok, a sem se do takrat, ko sva se z Anjo spoznala oz. začela skupno pot, že bolj kot ne sprjaznil s tem, da jih verjetno ne bom imel. Obenem sem se zelo močno zavedal, da tudi če bi si jih oba želela, da bi bila pot do njih zaradi mojih okoliščin bistveno bolj komplicirana. In da bi morala biti odločitev za to bistveno bolj premišljena.

Anja: Midva sva po približno treh tednih zveze čisto spontano začela razpravljati o najini poroki in otrocih :). Čeprav sva zvezo začela v pestrem obdobju, ko je bil Adam še vedno razmeroma na začetku tranzicije, se nama je zdelo čisto samoumevno. Preden sva se spoznala, se mi je zdelo, da ne bom imela otrok, da bom kar sama, ker mi je bilo čisto super. Potem se je pa zgodilo življenje.

To si lepo povedala: "Zgodilo se je življenje." Danes sta srečno poročena in iz dvočlanske je nastala tričlanska družina. Kako je koncu prišlo do odločitve, da pa je vseeno čas za starševstvo?

Adam: Kot sem že omenil, nisem zares gojil nekih velikih upov, da bova kdaj imela otroke. Pa tudi, ko sem o tem razmišljal, se mi je zdelo, da obstaja toliko preprek; od tega, da so postopki

IVF dolgotrajni, da nisva več najmlajša (*kar je pomembno tudi z vidika predvidene uspešnosti teh postopkov*), da je darovalcev (pre)malo, da je postopek fizično naporen itd.

Na začetku tranzicije sem ginekologinjo vprašal, kakšne so možnosti za shranjevanje lastnega genetskega materiala (če bi slučajno kdaj v bližnji prihodnosti obstajala možnost, da bi imel biološkega otroka), pa je bil odziv zdravnice tako grob in odklonilen ("*Saj imate partnerko, pa naj ona rodi.*"), da sem zadevo kar malo potlačil. Ko sem bil čez nekaj let spet pri ginekologinji na pregledu, me je vprašala po moji starosti in starosti partnerke. Ko je ugotovila, da sva že sredi najinih 30 let, naju je začela spodbujati, da se vpiševa v vrsto za postopek IVF, ker se na darovalca lahko čaka tudi 2 leti.

Anja: Ta zgodba je šla kar malo svojo pot. Z Adamom sem bila tisti dan na pregledu, v čakalnici sem posedala in ga čakala, da bo končal. Pa je priletel ves šokiran ven, malo ni vedel, kaj bi sam s sabo :). Je rekel, da ga je ginekologinja začela zelo aktivno spodbujati, naj se kar takoj vpiševa na čakalni seznam ... Tako sva imela v bistvu 10 minut časa, da se odločiva, in sva se. Je šla z nama v ordinacijo in se je začelo.

Veliko parov se na umetno oploditev odpravi v sosednjo Avstrijo ali na Češko. Vidva sta postopek umetne oploditve opravila v Sloveniji, kajne? Je bilo pri tem kaj zapletov?

Adam: Res je. Postopek sva opravila v Ljubljani in v večini lahko rečeva, da je šlo precej gladko. Na začetku se nama je zdelo, da je osebje rahlo nekoordinirano in zmedeno, včasih so zahtevali, da na termin prideva oba, potem pa zame ni bilo nobene potrebe po prisotnosti oz. so me celo spraševali, zakaj sem zraven.

Anja: Meni se sanjalo ni, kako ti postopki potekajo. Res nisem vedela popolnoma nič. Ne morem reči, da ti dajo na kliniki v Ljubljani kaj dosti informacij. Tam imajo tri različne sprejemne pisarne in zdelo se mi je, da sem šla vsakič v napačno, pa so me potem precej osorno

pošiljali drugam. Celotna izkušnja se je sicer končala z zelenim izidom, ampak na splošno pa ne morem reči, da je bilo najbolj prijetno. Nekaj zdravnic je bilo krasnih, posebej pa želim pohvaliti sestre na oddelku, one so res carice, vedno prijazne.

Kako pa odnos zdravstvenih delavcev v postopku?

Adam: Edini del izkušnje, ki je bil malo na meji z vidika odnosa do moje situacije, je bil prvi obisk pri ginekologu, ki je vodil postopek. Ko nama je razlagal korake v postopku, je rekel, da bodo Anjo testirali za (ne)plodnost, mene pa "nima smisla testirati, ker vsi vemo, kaj je narobe". Lahko razumem, da se je zdravnik samo nerodno izrazil in da to verjetno izhaja iz kombinacije pomanjkanja izkušenj in izobraževanja na tem področju, vseeno pa ni bilo prijetno slišati, da je z mano nekaj narobe.

Pa malo smešno je bilo, da so naju, ko je bila Anja že noseča, na pregledih spraševali po vzroku za IVF. Razumem, da je postopkovno pomembno, da vedo, da je otrok po IVF, mogoče je ta informacija medicinsko relevantna, ampak ne vem pa, kaj jim bo informacija, da je oče trans, pomagala v tem postopku. Oz. če je pomembna, zakaj je enostavno ne vpišejo v karton pa mir?

Anja, kakšno je bilo tvoje doživljanje nosečnosti – tudi v luči družbene predstave, da trans partnerji ne morejo biti starši, "očetje"?

Anja: Jaz vedno rečem, da se z dejstvom, da je Adam trans, obremenjujejo drugi. Dvomim, da je bila moja nosečnost zaradi tega kakorkoli drugačna :). Trans ali ne trans, 4 mesece mi je bilo slabo, zadnji mesec sem bila kot kit, Adam mi je pa prijazno masiral stopala. On je bil ves čas super, nič me ni skrbelo. Midva sva se res zavestno odločila za družino, nama se pač ni moglo kar zgoditi. Adam je zanesljiv človek, pa ni pomembno, ali govorimo o odnosu do otroka ali do česarkoli drugega. Vem, s kom sem začela načrtovati družino, in vem, zakaj.

Kaj pa sam porod. Kako bi opisala prve mesece kot nova družina?

Anja: Od začetka popadkov do rojstva so minili skoraj trije razmeroma boleči dnevi, tako da sem rojstvo dočkala utrujena in močno pod vplivom analgetikov. Zaradi večje izgube krvi so me dali še na dodaten kisik in so stvari kar malo meglene :). Je bilo pa res neopisljivo, ko so mi otroka na hitro pokazali, preden so ga odnesli Adamu, mene pa pokrpali ...

Adam: Zame je bila izkušnja Izakovega rojstva ena taka mešanica vsega, veselja, strahu, pričakovanja. Ko so Anjo končno odpeljali v operacijsko sobo na carski rez, mi je ginekologinja zabičala, da moram ostati v sobi, ker nimajo časa se ukvarjati še z mano, zdaj mora biti njihova pozornost samo na materi in otroku. Čas od trenutka, ko so ju odpeljali, do Izakovega prvega joka, se je zdel kot cela večnost, čeprav vem, da so bili izredno hitri in učinkoviti. Ko so me prišli iskat, da lahko pridem pogledat otroka, so se mi noge tako tresle, da sem komaj prehodil tistih nekaj korakov. Ko so mi ga dali v naročje za stik kože na kožo, sem se resno bal, da ga bom spustil. Občutek ob prvem stiku z otrokom je pa tako in tako neopisljiv.

Anja: Še danes pravim, da je bila porodniška eno izmed najlepših let mojega življenja. Imela sva srečo, da je otrok samo spal in jedel. Vsak dan sva po naši občini delala dolge sprehode z vozičkom, jaz sem imela ogromno prostega časa, veliko sem spala, brala. Ker smo bili tako dolgo zaprti, se je res uspelo vsem trem dobro povezati in preživeti veliko kakovostnega časa skupaj. Adam: Sam sem takrat delal izključno od doma, kar mi je omogočilo, da sem bil takoj od začetka polno prisoten. Tako fizično kot tudi čustveno; iskreno verjamem, da nam je ravno ta izolacija tistega obdobja dala možnost, da sva z Anjo na nek način enakopravno sodelovala v skrbi za otroka, s čimer sva tudi imela možnost oba hkrati razvijati vez z otrokom. Če bi sam takrat delal nekje v pisarni in bil vsak dan 9–10 ur odsoten, verjamem, da bi bilo drugače.

Sta imela kakšne skrbi, kako bo okolica (sorodniki, prijatelji, zdravstvo) sprejela vajino mavrično družino? In kakšna je bila potem realnost?

Adam: Sam se tega nekako nisem bal, ker naju z Anjo večina ljudi, ki naju ne pozna, tako ali tako dojemata kot cis-hetero par, tako da nikoli nisem dvomil, da se na videz ne bi vklopili v okolico. Moji pomisleki glede okolice segajo bolj v prihodnost, ko/če bi bila naša družina lahko "na tapeti", morda v vrtcu, morda v šoli, morda v neposredni okolici, kjer živimo. Ampak ne pričakujem, da bi se to zgodilo samo od sebe na cesti, bolj v smislu neke debate o različnih oblikah družin, različnih identitetah itd.

Anja: Nikoli se nisem ukvarjala s tem, kako bo okolica sprejela našo družino.

Adam, kako pa se kot trans moški in oče srečuješ z vprašanji, povezanimi s tvojo očetovsko vlogo?

Adam: Edina stvar, za katero se mi zdi pomembno jo popraviti, če se kdo nerodno izrazi, je, da je Izak moj otrok. Ljudje še vedno zelo hitro povezujejo biološko starševstvo s tem, da je otrok "tvoj", in ker ni težko sešteti 2 + 2 in ugotoviti, da je otrok rezultat postopka IVF z darovano celico, komu kdaj uide kak komentar tipa, če me kdaj moti, da otrok ni moj. Me ne, ker je moj. Legalno je bil moj, še preden se je rodil (*ko sem podpisal bianco očetovstvo vnaprej*), sicer pa je moj od trenutka, ko so mi ga dali v roke v porodnišnici. Moj je, ker ga imam rad, ker skrbim zanj, ker sem ob njem od začetka, ker ... Ker je. Ker je moj. Pa to ne pomeni, da si ga kakorkoli lastim, pomeni zgolj to, da je moj sin zaradi čustvene vezi, ki naju družijo, tudi če naju biologija ne.

Sta prejela kakšna komentarje od ljudi, ki morda ne razumejo vajine družinske strukture?

Adam: V resnici teh komentarjev res ni veliko, vsaj jaz se jih ne spomnim.

Anja: Včasih kdo vpraša, na kak način sva dobila otroka, pa kam sva šla na postopek. Ne vedo, da se (na srečo) to da opraviti tudi v Sloveniji.

Kaj mislita, da ljudje največkrat napačno predpostavljajo o mavričnih družinah, kjer je eden od staršev trans oseba?

Adam: Uf, tu mislim, da ljudem večinoma sploh ne "nese" tako daleč. Ljudem se ustavi že pri tem, da je nekdo trans. Do te dodatne dimenzije starševstva večina sploh ne pride, če pa že, pa ponavadi zgolj zato, da to lahko uporabijo kot dodaten argument, zakaj je starševa spolna identiteta škodljiva za otrokovo življenje. Ampak po mojih izkušnjah je ta psevdo argument enako votel kot to, da je za otroke slabo, če imajo istospolno usmerjene starše. In ko vprašaš, zakaj, rečejo, "ker jih okolica ne bo sprejela". Torej problem niso starši, problem je vedno okolica. Pri trans starših je enako, naša zgodba oz. identiteta, sploh če je ne živimo tiho za štirimi stenami, je prikladna strategija za diskriminacijo naših otrok.

Morda že razmišljata, kako bosta

Izaku predala informacije o vaši družinski zgodbi? Se vama sploh zdi pomembno, da z njim naslovita temo o umetni oploditvi in donatorju?

Adam: Sam o tem veliko razmišljam, ker mi je pomembno, da otrok to izve na način, ki mu ne bo dal občutka, da je z njim ali njegovo družino karkoli narobe. Pred časom mi je nek ameriški trans oče, ki ima malo starejšega otroka od mojega, pomagal na zavedo pogledati z druge perspektive. Ko sem ga vprašal, kako namerava svojemu otroku razložiti njihovo družino oz. svojo transspolnost, je rekel, da ne namerava. Raje se bo posvetil temu, da bo otroka vzgajal z razumevanjem in sprejemanjem pluralnosti človeških izkušenj. In če bo uspešen, bo njegova oz. njihova zgodba le še ena od različnih oblik, v katerih ljudje in družine obstajajo. In to se mi zdi boljši pristop, ker obenem ne zahteva toliko terminologije kot razlaganje transspolnosti 4-letniku. Vsekakor želim biti sinu na

voljo, če/ko se bo želel o naši družini ali o moji zgodbi pogovarjati bolj podrobno, ampak na ta način se malo zmanjšuje ta časovni pritisk in lahko lažje zgolj sledimo njegovemu razvoju in razvoju njegovih interesov.

Anja: Imamo nekaj knjig z raznovrstno tematiko, o tem, da smo ljudje različni, da imamo različna telesa. O živalih, ki čakajo novega družinskega člana ... Večkrat se pogovarjamo o različnih družinah, ki jih poznamo (*npr. lezbične, enostarševske itd.*)

Če bi morala izpostaviti en trenutek, ki vama je najbolj ostal v spominu o vaši družini, kateri bi to bil?

Ob vsem, kar se nam je v skoraj 5 letih zgodilo, je res težko izpostaviti en sam trenutek. Prva leta otrokovega življenja so res pestra. Prve besede, prvi koraki, prve skupne počitnice, v našem primeru tudi prve poškodbe in obiski urgence itd.

Eden od bolj zapomnljivih dogodkov zadnjih let je bila zagotovo najina po-

roka jeseni 2023. Izak je bil takrat star 3 leta in je bil zadolžen za potresanje cvetnih lističev po poti, kar je seveda naredil na popolnoma svoj način, strel celotno vsebino košarice naenkrat in s tem nasmejalo celotno množico.

Je v prihodnosti v načrtu tudi širitev družine še na kakšnega dodatnega člana?

O tem sva veliko razmišljala, veliko koledala in na koncu spoznala, da je verjetno tako, kot je zdaj, najbolje.

Adam: Vedno sem bil prepričan, da bi rad imel veliko družino (*tudi sam imam 3 sorojence*), ampak se je izkušnja starševstva zame izkazala precej bolj in predvsem drugače naporna, kot sem pričakoval. Nisem si znal predstavljati, koliko lastnih travm bo prilezlo nazaj na površje in koliko energije, časa in truda bom moral vložiti samo v to, da jih ne prenesem na otroka. Če bi bil mlajši in imel več časa, predvsem pa več energije, bi morda razmišljal drugače, tako pa verjamem, da lahko svoji družini dam največ v tej sestavi.

V resnici ne bi ničesar spreminjal, če pa bi moral izbrati eno stvar, bi imel otroke mlajši. Imeti skoraj 5-letnika pri 42 letih ni šala.

Anja: Če bi bila mlajša, bi bile nekatere stvari verjetno res lažje.

Adam, nekajkrat si se s svojo zgodbo pojavil tudi v javnosti. Te zato ljudje prepoznajo?

Adam: Kot si omenil, sem sam bil nekajkrat v medijih preko raznih intervjujev in ene okrogle mize, ampak v resnici se nobeden od teh dogodkov ni neposredno navezoval na mojo družino, ampak bolj na mojo osebno izkušnjo. Zato bi težko rekel, da naju javnost zares pozna.

Sodeluješ pa tudi pri Živih knjižnicah, kjer zgodbe namesto knjig govorijo ljudje. S tem pa tudi naslavljajo pri bralcih njihove predsodke, stereotipe. Kakšna je tvoja izkušnja z branji?

Sodelujem pri raznih postavitvah Žive knjižnice, kjer je moja zgodba "Trans moški in oče". Zdi se mi pomembno, da sta obe komponenti, sploh pa v navezi, enako pomembni, in da starševstvo doda neko dimenzijo celotni zgodbi. Omenil sem že, da imajo skeptiki ponavadi pomisleke ravno glede otrok, zato se mi zdi pomembno naslavljati

tudi ta strah. In Žive knjižnice so se zame vedno izkazale za izredno iskren in produktiven način naslavljanja tega.

Kaj pa meja med zasebnim in javnim. Kje je pri tebi ta meja?

Adam: Glede meja je težko govoriti, zavedam se, da se vsakič, ko se javno izpostavim z imenom in priimkom, poveča verjetnost, da bo nekdo v sinovi neposredni okolici izvedel za našo zgodbo, ki ni le moja, ampak se neposredno dotika in na nek način posega tudi v njegovo življenje. Nenazadnje tudi ta intervju. Trudim se ohranjati v mislih, da javno ne delim stvari, ki so samo njegove oz. delim samo stvari, ki so bolj odnosne kot osebne.

Sta kdaj prejela kakšno sporočilo ali odziv, ki vaju je ganil ali presenetil?

Adam: Kot rečeno, se v preteklosti kot družina nismo ravno javno izpostavljali, sam pa sem do zdaj prejel nekaj tako pozitivnih kot negativnih odzivov na svoje pojavljanje v medijih. Spominim se, da je bil na splošno po intervjuju z Zvezdano Mlakar odziv zelo pozitiven, za kar sem vedno hvaležen.

Starševstvo prinaša tudi svoje izzive. Kaj vama pomaga vzdrževati odnos čez vse spremembe, ki jih ta prinaša?

Adam: Humor. Veliko humorja. Pa včasih kako pivo ali kozarec vina.

Starševstvo je naporno, predvsem pa je nekako vseprisotno oz. vseobsegajoče. Ni stvari v najinem življenju, ki ne bi bila vsaj posredno vezana na otroka. In včasih se zdi, da nama za drugega zmanjka potrpljenja, zmanjka energije. In takrat zagotovo pomaga, če eden ali drugi izreče kako neumnost, kakšno interno šalo, ki jo razumeva zgolj midva, da se malo nasmejiva, da pritisk popusti. Da se spomniva, kdo sva, kdo sva bila, preden sva imela otroka.

Anja: Vse to, kar je Adam rekel. Pa toliko sva že preživela v življenju, da ne gojiva zamer eden do drugega. Ko se kdaj skregava, traja mogoče maksimalno 5 minut, da se vsak v svojem kotu pomiri oz. še malo razbesni, potem pa enkrat eden, drugič drugi prekine tišino in blekne neko traparijo, da napetost mine :). Se opravičiva eden drugemu in greva naprej. To se mi zdi bistvena sprememba, ki pride s starševstvom, nimaš ne energije ne volje, da bi se

prekal tja v tri dni. Včasih vsakemu popustijo živci, ampak še vedno sva v tem skupaj, imava se rada, imava se fajn.

Pa varuška, ta nama tudi pomaga. Pred leti sva imela srečo in sva naša krasno varuško. Ona se z otrokom res na polno ukvarja, kuhata, pečeta, režeta, ustvarjata, plavata, ni, da ni. Midva si pa privoščiva večerjo, gledališče ali pa greva samo v miru po opravkih.

Če bi imela moč spremeniti en člen zakonodaje, da bi izboljšala položaj mavričnih družin, kaj bi izbrala?

Adam: Iskreno moram povedati, da sem zadnja leta malo manj v stiku z zakonodajo, verjetno tudi zato, ker nama pravno gledano kot hetero paru pripadajo vse pravice, ki pripadajo cis-hetero parom. In čeprav je to po eni strani super, me po drugi strani vedno pogreje, ko se spomnim, da mi te pravice pripadajo zgolj zaradi ene majhne birokratske spremembe. In da mi pred to spremembo, čeprav sem bil ista oseba, samo z drugo oznako spola, niso pripadale in da mnogim še vedno ne.

Kot trans oseba bi si želel, da bi v Sloveniji obstajala pravna pravica do samoidentifikacije. Da za socialno ali medicinsko tranzicijo ne bi bilo potrebno psihiatrično mnenje, pač pa, da bi imeli ljudje dostop do tega zgolj na podlagi lastne identifikacije. Ker sami najbolje vemo, kdo smo.

Anja: Želela bi si, da ne bi potrebovali ločene zakonodaje za mavrične družine, ker je družina pač družina, ne glede na sestavo, in bi nam zato morale vsem pripadati enake pravice.

Za konec pa morda še tri besede, ki bi jih uporabila za opis svoje družine?

Smeh, hrana, kaos. Radi se šalimo in smejimo, radi dobro jemo, in, vsaj nekateri izmed nas, uživajo v kaosu, drugi ga pa pospravljamo.

Kako pa bi vaju opisal Izak?

Glede na trend zadnjih dni, verjetno nekaj v smislu "1, 2, 3, mami/ati pa prdi/smrdi".

■ SEBASTJAN SITAR

Aseksualnost

O aseksualnosti se v slovenskem prostoru še vedno (premalo) govori. Gre za temo, ki se pogosto znajde na robu LGBTIQ+ diskurza, čeprav gre za veljavno in pomembno spolno usmerjenost, ali bolje rečeno: spekter usmerjenosti, ki zajema ljudi, ki ne doživljajo (ali le redko) spolne privlačnosti.

Sogovornika sta z nami delila svoji osebni zgodbi, razmisleke, izkušnje in izzive življenja kot aseksualni osebi v družbi, kjer je seksualnost skorajda samoumevna norma. Pogovarjali smo se o tem, kako sta prišla do samorazumevanja, kako okolica (ne)razume njuno identiteto, kaj pomeni bližina brez seksualne privlačnosti in zakaj je čas, da aseksualnost dobi več prostora tudi znotraj LGBTIQ+ skupnosti. O aseksualnosti sem se pogovarjal z Adrianom Požunom in drugo osebo, ki je želela ostati anonimna.

O aseksualnosti se danes v širši družbi ne sliši prav veliko. Kako bi vidva, s svojimi besedami, opisal/a aseksualnost?

A: Aseksualnost je spolna usmerjenost, pri kateri oseba ne čuti fizične atrakcije do drugih oseb. Tako kot heteroseksualni moški ne čuti fizične privlačnosti do drugega moškega, aseksualne osebe takšne privlačnosti ne čutijo do nikogar. Pomembno pa se mi zdi omeniti, da ima aseksualnost spekter, na primer nekatere aseksualne osebe lahko tovrstno privlačnost čutijo po tem, ko z neko osebo navežejo pristno čustveno navezanost, nekatere aseksualne osebe takšne atrakcije ne čutijo v nobenem primeru, poznamo pa še precej podobnih variacij.

Adrian: Se strinjam. Aseksualnost tudi sam dojemam kot spolno usmerjenost, ki zajema posameznice/ke, ki doživljajo manj ali nič spolne privlačnosti do drugih. Aseksualne osebe torej lahko sploh ne čutijo spolne privlačnosti, lahko jo občutijo šele ob romantični povezanosti, lahko se spreminja ali pa jo doživljajo na drugačen način.

O nečem neznanem oz. manj znanem si ljudje radi ustvarimo neke svoje predstave. Kaj menita, da je največja zmeta, ki jo imamo/imajo ljudje o aseksualnih osebah?

Adrian: Se mi zdi, da je eno večjih zmotnih prepričanj, da aseksualne osebe nimajo spolnih odnosov, kar ni nujno res, saj lahko, čeprav ne čutijo spolne privlačnosti do drugih, še vedno imajo spolne odnose iz različnih razlogov.

A: Pogosto mišljenje, ki ga imajo ljudje o aseksualnosti, je tudi, da aseksualne osebe ne marajo nikakršnih dotikov, medtem ko je to zares popolnoma odvisno od posameznika. Nekatere osebe se radi crkljajo, nekatere aseksualne osebe celo nimajo nič proti seksu, druge pa res ne marajo dotikov. Popolnoma odvisno od posameznika.

Glede na neka splošna napačna prepričanja in pomanjkanje informacij je za vaju aseksualnost kdaj vir stiske ali občutka drugačnosti?

A: Tako s strani družine kot s strani pri-

jateljev sem prejela precej podpore, kljub temu pa je občutek drugačnosti pogosto prisoten. Primer: ko sem bila na pijači s skupino prijateljev, je nekdo povedal šalo, ki je vključevala seksualni "punch line". Šala mi je bila smešna, nato pa je drugi prijatelj povedal še eno šalo, v kateri je bil "punch line" seksualne narave. Druga šala je bila drugim zelo smešna, meni pa sta obe samo zveneli kot šali, ki imata bolj kot ne enak "punch line". Potem se je pripovedovanje podobnih šal še nadaljevalo, ostali so se zabavali, jaz pa sem se začela spraševati, kako jim je lahko ena in ista stvar, ki je povedana na 10 različnih, ampak skoraj enakih načinov, še vedno smešna. Sama aseksualnost mi ni prinesla kakšnih večjih stisk, se pa zgodi, da so aseksualne osebe tudi aromantične, med takimi sem tudi jaz. Aseksualnost, prepletena z aromantičnostjo, pa me je v preteklosti večkrat pripeljala do stiske. Včasih se zdi, da sta ljudem dve najpomembnejši temi na tem svetu seks in romantika. Če pa ti ni mar za nobeno od teh, se lahko hitro znajdeš v situacijah, ki vzbujajo občutek osamljenosti.

Adrian: Ja, podobno je bilo tudi pri meni. Večkrat sem se počutil drugačnega, ko so moje/i vrstnice/ki govorile/i o spolnosti. Nikoli nisem razumel, zakaj jim je tako pomembna in da zares želijo imeti spolne odnose. Večkrat sem mislil, da je z menoj kaj narobe, saj nisem čutil spolne privlačnosti do drugih. Občutil sem precej sramu in od drugih sem dobil občutek, da je spolnost zelo pomembna in da sem čuden, da si tega ne želim, in da bom zagotovo našel nekoga, ki mi bo všeč na takšen način. Stisko sem doživljal tudi, ker sem imel občutek, da nobena oseba nikoli ne bo želela imeti partnerskega odnosa z menoj in me ne bo imela rada, ker so bili družbeni pritiski, da je spolnost v odnosu najpomembnejša, zelo močni. Še vedno se kdaj počutim drugačnega, ne nujno v negativnem smislu, vendar ne čutim občutka pripadnosti, ko sem obkrožen z ljudmi, ki čutijo spolno privlačnost in jim je spolnost ekstremno pomembna in jo vidijo kot eno najpomembnejših

vej intimnosti.

Adrian, omenil si tudi lastno odkrivanje in sprejemanje aseksualnosti. Kakšna je bila vajina pot odkrivanja le-te? Sta se vedno identificirala kot aseksualni osebi, ali je bila to bolj postopna pot?

Adrian: Nekje v srednji šoli sem se začel zavedati, da moje/i vrstnice/ki privlačnost doživljajo drugače in da dejansko imajo željo po spolnih odnosih s specifičnimi osebami, ki so jim všeč. Pred tem sem na to gledal preprosto, kot da si osebe tega zagotovo ne želijo, vendar samo govorijo o tem, da bi bile popularne. Zavedal sem se, da sam tega ne občutim enako, vendar sem to potlačil in se prepričeval, da zagotovo samo še nisem našel prave osebe. Kot aseksualna oseba pa sem se začel identificirati v srednji šoli, ko sem več časa raziskoval različne spletne strani in reddit o kvir identitetah. Večkrat sem zasledil aseksualnost, ampak sem se prepričeval, da to zagotovo nisem jaz, ker sem imel občutek, da me ljudje ne bodo sprejeli, oziroma nikoli ne bom mogel imeti romantičnih odnosov kot aseksualna oseba. Nato sem bil v partnerskem razmerju in sem večkrat razmišljal o tej temi, saj sem res občutil, da ne čutim spolne privlačnosti in nimam želje po spolnih odnosih tudi s partnerjem, ki mi je zelo blizu in mi veliko pomeni. Takrat sem ponovno začel prebirati zgodbe drugih aseksualnih oseb in sem počasi začel sprejemati, da sem aseksualna oseba. Zdaj to popolnoma sprejemam in se zavedam, da je aseksualnost ena izmed stvari, ki mi je omogočila, da na razmerja gledam na drugačen način in da ljubezni ne povezujem le z razmerji, ki vključujejo romantično ali spolno komponento.

A: Vsekakor je bila to postopna pot, saj sem se z izrazom aseksualnost srečala šele okoli osemnajstega leta starosti (torej pred 10 leti), nisem pa ga še razumela. Kakršnekoli podatke o aseksualnosti je bilo zelo težko najti, prav tako pa nisem poznala nobene osebe, ki bi se identificirala z aseksualnostjo (niti osebno niti preko kakšnih medijev

ali drugih virov). Ker sem pri raziskovanju naletela na "slepo ulico", sem idejo začasno opustila. Tako meni kot ljudem okoli mene je bilo jasno, da sem aseksualna, vendar nihče tega ni zares znal uvrstiti ali označiti kot aseksualnost. Čez leta sem večkrat poskusila dobiti več informacij o aseksualnosti, vendar do lanskega leta mi ni uspelo priti prav daleč. Januarja 2024 pa sem našla aplikacijo, imenovano Aceapp. To je aplikacija za aseksualne osebe, podobna aplikacijam za zmenkarjenje, vendar namenjena navezovanju prijateljstev, splošnim pogovorom ali iskanju romantičnih partnerjev. Preko omenjene aplikacije mi je uspelo navezati precej stikov z ostalimi aseksualnimi osebami, izmenjevanje izkušenj in mišljenj z njimi pa mi je pomagalo razumeti aseksualnost in sebe v spektru te. Preko priporočil oseb iz omenjene aplikacije sem našla tudi spletno stran AVEN, ki je namenjena aseksualnim osebam oz. vsem, ki se zanimajo za aseksualnost, prav tako pa sem izvedela, da se enkrat letno preko spletne strani AVEN dogovorijo za srečanje v eni izmed evropskih držav. Preko aplikacije Aceapp sem spoznala tudi dve osebi iz Slovenije. Z obema sem se spoprijateljila, kasneje pa sem preko Legibitrinega programa "Mavrično druženje", do katerega sem prišla preko spodbude enega od prijateljev, ki sem jih spoznala preko aplikacije Aceapp, spoznala še nekaj aseksualnih oseb in utrdila svoj občutek pripadnosti.

Lahko bi rekli, da se mladi s spolnostjo srečajo že med šolanjem. Sta morda kdaj od svojih vrstnikov čutila i pritisk k spolnosti?

A: Ne, vendar mislim, da je k temu pripomogla moja aromantičnost, saj nisem imela zanimanja niti za romantično navezanost.

Adrian: Do neke mere ja, saj sem občutil pritisk, da bi to moral početi, in mnenje drugih, da sem čuden, če si tega ne želim. Vseeno se mi zdi, da je bilo več pritiska s strani mene zaradi ponotranjenih družbenih pričakovanj kot pa dejansko s strani drugih.

Kaj pa znotraj LGBTIQ+ skupnosti, je aseksualnost dovolj vidna?

Adrian: V določenih krogih je vidna, a

se mi zdi, da je še vedno veliko oseb znotraj skupnosti, ki aseksualnosti ne poznajo ali pa imajo zelo napačne predstave o aseksualnosti, kar lahko vodi tudi v nenamerno ali namerno diskriminacijo. Večkrat pa se lahko aseksualne osebe počutijo nevidne v skupnosti, tudi zaradi tega, ker je tudi v kvir skupnosti pogosto spolnost osrednja tematika. Zdi se mi, da lahko k večji vidnosti aseksualnih oseb prispevajo bolj vključujoči pogovori o ljubezni in razmerjih z vključitvijo aseksualnih oseb in različnih vrst privlačnosti ter drugačnih razmerij. Pomembni so tudi vključujoč jezik, ki ne predpostavlja spolne ali romantične privlačnosti kot norme, in pogovori ali delavnice o dekonstrukciji alonormativnosti.

A: Ne, vendar vidnost aseksualnosti znotraj LGBT+ skupnosti hitro raste. Rasti bi lahko pomagali s pogostejšimi omembami aseksualnosti, reprezentacijo v socialnih medijih, filmih, knjigah, revijah itn.

»Glede spolnih odnosov se aseksualne osebe razlikujemo, nekatere nikoli ne želijo imeti spolnih odnosov, nekatere pa imajo spolne odnose zaradi različnih razlogov.«

Bi pravilno sklepal, če bi rekel, da si tudi aseksualne osebe želite partnerskega razmerja?

A: Predvidevam, da vprašanje cilja na tradicionalna romantična partnerska razmerja, zato zame ta trditev ne drži, kar pa še ne pomeni, da ne drži za nobeno aseksualno osebo. Veliko aseksualnih oseb je v uspešnem in ljubečem romantičnem razmerju, partnerji pa niso vedno aseksualni. Za osebe, ki si ne želijo tradicionalnega romantičnega razmerja, vendar si kljub temu

želijo neko vrsto razmerja, pogosto pride v upoštevanje "qpr" (queer platonic relationship), kjer gre za razmerje, ki samo po sebi nima nekih socialnih pričakovanj. Dogovori so popolnoma prepuščeni osebam v razmerju.

Adrian: Tako kot osebe vseh drugih identitet, se tudi aseksualne osebe tu razlikujemo. Nekatere si želijo romantičnega razmerja, nekatere si tega ne želijo, nekatere pa si morda želijo drugačnih oblik partnerskih odnosov, kot so na primer kvir-platonični odnosi. Težko sklepamo za vse aseksualne osebe, saj smo si zelo raznolike, vendar jaz osebno trenutno nimam izrazite želje po tipičnih romantičnih odnosih.

V partnerstvu je pomembna tudi bližina. Kako si kontekst bližine razlagajo aseksualne osebe? Ali to pomeni, da osebe nimajo nikoli spolnih odnosov, ali imajo spolne odnose, da s tem nekako zadovoljijo potrebo partnerja, sami pa nimajo globokih čustev do seksa?

Adrian: Ne morem govoriti za vse aseksualne osebe, vendar jaz osebno bližine ne povežem s spolnimi odnosi. Zame bližina zajema različne stvari, kot so na primer čustvena povezanost, podpora, zaupanje, pristnost, skupna rast, dotik (objem, držanje za roke ...) in občutek varnosti. Bližine ne vidim le v partnerskih odnosih, ampak tudi v prijateljskih in drugih odnosih. Glede spolnih odnosov se aseksualne osebe razlikujemo, nekatere nikoli ne želijo imeti spolnih odnosov, nekatere pa imajo spolne odnose zaradi različnih razlogov. Razlog je lahko preprosto užitek, saj manj spolne privlačnosti ali odsotnost le-te ne pomeni odsotnosti libida; lahko je razlog zadovoljitev potreb partnerja, sprostitev ali kaj drugega. Določene aseksualne osebe pa lahko tudi občasno čutijo spolno privlačnost ali pa so demiseksualne, kar pomeni, da čutijo spolno privlačnost, ko imajo vzpostavljeno tesno povezanost z osebo.

A: Vse naštetu je popolnoma odvisno od posameznika. Nekateri aseksualni ljudje imajo do seksa in včasih tudi do vseh seksualnih tematik odpor, kar pa ni res za vse aseksualne osebe. Nekatere osebe se za seks in tematike, ki so povezane s seksom, ne zmenijo. Do tega nimajo nikakršnih pozitivnih niti

negativnih odzivov. Nekateri pa v določenih seksualnih aktivnostih z veseljem sodelujejo. Nekatero osebo bodo s svojimi partnerji imele spolne odnose, čeprav same do akta nimajo potreb ali globljih čustev, nekatere osebe pa si tega ne želijo. V vseh razmerjih je pomembna komunikacija, v razmerjih, kjer imata dve osebi popolnoma različne potrebe in druga druge na fizični ravni ne razumeta, pa je komunikacija še toliko bolj pomembna.

Pa je možno razmerje med aseksualno osebo in osebo, ki ji je spolnost zelo pomembna?

A: Ja.

Adrian: To se mi zdi zelo subjektivno vprašanje, ki je res vezano na osebo v razmerju. Če je oseba aseksualna še ne pomeni, da nujno ne bo želela imeti spolnih odnosov. Seveda je lahko to težje, če oseba ne želi spolnih odnosov ali jih želi manj, drugi pa je to zelo pomembno in morda takšno razmerje ne bo uspešno; vendar je tu bolj pomembna komunikacija med partnerji. Še vedno obstajajo razmerja, ki morda ne vključujejo spolnosti, in so osebe srečne ali pa so osebe v drugačnih oblikah razmerja.

Sta kdaj doživela/i kakšno ljubezen, ki ni bila "po pravilih", pa je bila vseeno globoka?

Adrian: Ja ... Zame ljubezen ne zajema le romantične ali spolne ljubezni in imam nekaj oseb v svojem življenju, ki so mi izredno pomembne. Zame romantični odnosi niso pomembnejši od prijateljskih in bi rekel, da je moja ljubezen do prijateljic/ev zelo globoka in morda tudi ne po normativih družbe.

A: Ne.

Celotna družba zelo rada fetišizira seks. Namigovanje na seks je praktično že del vsake reklame. Kako to kako vpliva na vaju?

A: Trenutno to name nima večjega učinka, me je pa zelo motilo v preteklosti. Predvsem zaradi sporočila, ki ga takšna dejanja pošiljajo. Pogosto gre za fetišiziranje ženskih teles, kar negativno vpliva na položaj žensk v družbi in percepcijo posameznikov na ženska telesa. Poleg omenjenega pa so me takšna sporočila spomnila tudi na to, da ima seks in vse, kar je povezano z

njim, velik vpliv na družbo in sam po sebi tudi svoj status v družbi, kar mi je dalo občutek odtujenosti od te in posledično občutek osamljenosti.

Adrian: Namigovanje na seks je res prisotno zelo pogosto in se mi zdi, da včasih tega sploh ne zaznam, ker mi ni pomembno, ali je izraženo zelo implicitno. Včasih pa mi samo da občutek, da res ne razumem, zakaj je spolnost določenim ljudem tako zelo pomembna, in da ne razumem, kako nekaterim spolnost pomeni najglobljo obliko ljubezni in povezanosti.

Vama gredo katera vprašanja o aseksualnosti na "živce"?

A: Do zdaj še nisem naletela na posamezno vprašanje, ki bi mi povzročilo kakšno nelagodje. Vprašanja alloseksualnih ljudi tudi meni pogosto pomagajo razumeti alloseksualnost. Želim pa si, da bi ljudje razumeli razliko med seksualno atrakcijo in romantično atrakcijo, vendar ne morem reči, da mi gre to "na živce", saj zanje ločitev omenjenih pogosto ni pomembna, zato o tej sami ne razmišljajo.

Kaj bi povedala/i nekemu, ki morda šele zdaj odkriva, da je aseksualen/a?

A: Predlagam ogled spletne strani lgbtqia.fandom.com kjer lahko najdeš več opisov aseksualnega spektra, ki ti morda pomagajo malo bolje razumeti svojo (a)seksualno identiteto. Predlagam tudi ogled spletne strani AVEN (asexuality.org) in vključitev v pogovore na forumu. Poleg tega predlagam udeležitev eventov Legebitre, ki organizira dogodke, namenjene tudi specifično aseksualnim ljudem. Dobrodošli so tudi na Mavričnem srečanju v Kopru (v CMK-ju), kjer se srečanj precej redno udeležuje nekaj aseksualnih ljudi.

Adrian: To, kar čutiš ali morda ne čutiš, je popolnoma v redu, nič ni narobe, če ne čutiš spolne privlačnosti oziroma jo čutiš drugače. Dovolj si raziskovati lastno spolno usmerjenost in ni nujno, da takoj uporabiš izraz aseksualnost, hkrati pa ni nujno, da si popolnoma siguren/a, da ne čutiš spolne privlačnosti, da uporabiš ta izraz. Če ti pomaga razložiti svoje doživljanje, je popolnoma v redu, da ga uporabljaš. Tudi če ne čutiš spolne privlačnosti,

si vreden/a ljubezni in jo lahko doživiš v veliko različnih oblikah in boš spoznal/a ljudi, ki te bodo imeli radi takšno/ega, kot si. Nisi sam/a, obstaja veliko ljudi, ki doživljajo svet podobno kot ti, in skupnost aseksualnih posameznikov te bo sprejela.

Kaj pa bi si želela/i, da bi vama nekdo povedal, ko sta začela/i spoznavati svojo identiteto?

A: Nič. Ko sem začela spoznavati svojo identiteto, sem potrebovala čas, da mi je to najprej uspelo pojasniti sami sebi. Kakršnokoli zunanje "vtikanje" v ta proces bi v tistem času name verjetno vplivalo negativno.

Adrian: Želel bi si, da bi mi nekdo povedal, da je v redu, da ne čutim spolne privlačnosti, da nisem "broken", da sem še vedno vreden ljubezni in da se mi ni treba siliti v stvari, ki jih ne želim. Da je moja identiteta pomembna, tudi če nimam izkušenj spolnih odnosov.

"Aseksualnost ni odsotnost ljubezni, temveč drugačen način, kako jo živiš." – Bi se strinjala/i? Kako bi ti povedal/a svojo verzijo te misli?

Adrian: Sam bi rekel, da obstaja veliko različnih vrst privlačnosti in ljubezni, kot so romantična, spolna, prijateljska, družinska, ljubezen da živali ... A družba žal še vedno kot najpomembnejšo vidi romantično in spolno ljubezen, medtem ko je prijateljska ljubezen videna kot nekaj manj. Tudi če rečemo, da se ta hierarhija spreminja, je še vedno zelo globoko integrirana v družbo.

Zato se strinjam, da aseksualnost ni odsotnost ljubezni, ker spolnost ni edini način izražanja ljubezni in ni za vse ljudi najpomembnejši vidik intimnosti. Moja verzija te misli bi bila: ljubezen prihaja v različnih oblikah, pomembno je, da smo zanj odprti in je ne sodimo skozi oči družbene pomembnosti in pravil.

A: Aseksualnost vsekakor ni odsotnost ljubezni, pravzaprav sploh ni povezana z ljubeznijo. Romantična atrakcija, ki je povezana z romantično ljubeznijo, in seksualna atrakcija sta dve različni področji.

■ NIK KIDRIČ

Rekordna Parada ponosa na Madžarskem

Na paradi ponosa v Budimpešti, na kateri se je zbralo rekordnih 200 tisoč ljudi, bi lahko sledilo rekordno število denarnih kazni. Na terenu so namreč opazili številna policijska vozila s kamerami, uporabljali naj bi tudi programsko opremo za prepoznavanje obrazov. Kako dolgo bo EU še gledala stran?

Viktor Orbán s svojo politiko nadaljuje boj proti LGBTQ+ skupnosti. Madžarska vlada je spomladi ekspresno potrdila zakon s katerim je prepovedal Parado ponosa v Budimpešti. Pristojni trdijo, da gre za "zaščito otrok". A resnica je veliko bolj temačna. Novi zakon ne prepoveduje zgolj hoje po mestnih ulicah z mavričnimi zastavami. Prepoveduje vsakršno javno zbiranje, ki vključuje "queer simbole" ali "neskladnost s spolom". Organizatorje in udeležence kaznuje z denarnimi globami do 500 evrov, hkrati pa dovoljuje uporabo sistemov za prepoznavo obrazov, ki jih poganja umetna inteligenca, za identifikacijo udeležencev.

Ta represivni ukrep je v očitnem nasprotju z evropsko zakonodajo: Listino EU o temeljnih pravicah (12. in 21. člen), Pogodbo o EU (2. člen) pa tudi z najnovejšim Aktom o umetni inteligenci, ki izrecno prepoveduje uporabo tehnologij za biometrični nadzor v javnem prostoru, razen v izrednih primerih in ob sodnem nadzoru.

Kljub prepovedi organizatorji niso popustili. Letošnja parada, 30. po vrsti, je bila ob podpori župana Budimpešte rekordno obiskana. Aktivisti in aktivistke poudarjajo, da gre za več kot le pohod, gre za javno obrambo obstoja, za življenje brez strahu in za pravico do vidnosti.

Hkrati opozarjajo, da represija ne zadeva samo LGBTQ+ skupnosti, temveč kaže na širši razkroj demokratičnih insti-

tucij v državi. Medtem ko neonacistične skupine mirno paradirajo po prestolnici, se queer Madžari in Madžarke soočajo z nadzorom, kaznimi in izbrisom.

A Orbánovi napadi se ne končajo pri paradi. Vlada je vložila predlog zakona, ki nevladne organizacije s tujim financiranjem, predvsem tiste, ki zagovarjajo človekove pravice in enakopravnost, razglašajo za "grožnjo madžarski kulturi". Gre za različico ruskega zakona o "tujih agentih", ki bi v praksi omogočil prisluškovanje, prepoved delovanja in zaprtje LGBTQ+ organizacij.

Za mnoge gre za pravno smrtno obsodbo queer civilne družbe v državi.

In EU? Odziv v obliki tvita. Evropska komisija, nekoč odločna v boju za pravice LGBTQ+, je tokrat ostala skoraj popolnoma tiho. Medtem ko predsednica Ursula von der Leyen ni izrekla niti ene besede, se je komisarka za enakost Hadja Lahbib oglasila le z objavo na družbenih omrežjih: "Naša Unija je Unija svobode in enakosti." A če lahko država članica prepove parado ponosa, medtem ko EU odgovarja s tvitom, potem Unija očitno ni tam, kjer bi morala biti.

Šele konec maja je 20 držav članic EU podpisalo skupno izjavo, v kateri so obsodile Orbánove ukrepe. Med njimi je tudi Slovenija. Med podpisnicami pa boste zaman iskali Hrvaško, Slovaško, Poljsko, Romunijo, Bolgarijo in Grčijo. Podpisnice opozarjajo, da je to "očiten napad na temeljne vrednote EU". A izjava ostaja brez konkretnih posledic. Evropska komisija ni sprožila nobenega novega postopka, čeprav ima za to pravna orodja.

Madžarska že od leta 2021 krši pravice LGBTQ+ oseb, tedaj

je Komisija sicer sprožila postopek pred Sodiščem EU, a ta še ni zaključen.

Na Trgu herojev v Budimpešti se je konec maja zbralo več tisoč protestnikov, oblečenih v sivo, s transparenti "Smrt barvam" in "Biti enoten je kul". S satiričnim protestom so želeli pokazati, kaj se zgodi, ko država briše raznolikost.

To ni bil samo protest proti prepovedi parade. Bil je protest proti tišini, proti vladavini strahu in proti Evropi, ki molči.

Sodstvo kot zadnji branik demokracije! Madžarsko vrhovno sodišče je v juniju razsodilo, da je prepoved vsakoletne Parade ponosa v Budimpešti nezakonita, saj za prepoved ni bilo legitimnega razloga. Tožena stranka (država) je trdila, da je cilj prepovedi zaščita otrok, kar se navezuje na eno od določb v spremembi, ki pravi, da se lahko v imenu zaščite otrok preglasijo vsi drugi interesi in zakoni. Vendar je sodišče ugotovilo, da ni bilo dokazov, da bi prepoved Parade ponosa dejansko ščitila otroke. Podobni shodi so bili v preteklosti dovoljeni brez policijskih prepovedi ali posegov, prav tako sodišču ni bilo jasno, kako bi prav Parada ponosa posebej ogrožala varnost otrok.

Zakaj je zakon o prepovedi Parade ponosa nevaren za demokracijo?

Ukinja svobodo izražanja in zbiranja. Svoboda govora in pravica do mirnega zbiranja sta temeljni demokratični pravici. Prepoved Parade ponosa pomeni, da država nadzira, kdo lahko govori v javnosti, presoja, kateri izrazi identitete so "primerni" ali "nepriprimerni", in kaznuje tiste, ki zahtevajo enakopravnost. Ko država zatira pravico eni skupini, s tem ustvarja precedens, da lahko zatira tudi druge. S čimer se

lahko normalizira represijo. Zakon cilja na LGBTQ+ skupnost, a njegove metode, množični nadzor, prepoved zbiranja, kazni za "nedovoljeno zborovanje", lahko hitro postanejo orodje proti vsaki kritični skupini: feminističnim gibanjem (npr. zagovorniki pravice do splava), sindikatom, okoljevarstvenikom, novinarjem in kulturnikom.

Namesto da bi reševali družbene napetosti z dialogom, tak zakon prepove razpravo. Demokracija pa živi prav skozi spor, pogajanja in javno razpravo, ne skozi cenzuro. Ko režim pridobi moč, da določa, katera telesa, besede in sporočila so "nevarna", so vse manjšine v nevarnosti.

Zato zdaj ni čas za tišino!

Napadi na LGBTQ+ skupnost niso nikoli izolirani. Ko država napade manjšino, pogosto z njo napade tudi pravno državo, neodvisne medije, nevladni sektor in opozicijo. Napad na parado je napad na demokracijo. Budimpešta ni daleč. Če danes jaz molčim, kdo bo spregovoril, ko bomo na vrsti? Legebitra je v tako sklopu zavezništva Na Radarju, ki vključuje tudi društva Škuc, Zavod Open, TransAkcija, DIH in Parado ponosa, organizirala protest pred madžarsko ambasado v Ljubljani. V petek dopoldne se je pred ambasado zbralo 50 oseb, ki so izrazili solidarnost z LGBTQ+ skupnostjo na Madžarskem.

Evropska unija mora zdaj pokazati, ali so pravice LGBTQ+ oseb še vedno del njenega temelja ali pa le okras, ki ga je mogoče odstraniti, ko postane politično neudoben.

■ SEBASTJAN SITAR

Andreja Leški

Olimpijska prvakinja v judu

Andreja, za sabo imaš kar nekaj odličij, tako z evropskega kot svetovnega prvenstva, zadnja kolajna pa je zlato odličje na olimpijskih igrah v Parizu 2024. Gre za tvojo prvo zmago na Olimpijskih igrah. Kako si doživela ta trenutek? Kaj ti pomeni – osebno, športno, simbolno? Ima ta kolajna pri tebi kakšen poseben status v primerjavi z ostalimi kolajnami?

Ta trenutek je bil neopisljiva sreča, doseg življenjskih sanj in svojega najpomembnejšega cilja svoje športne kariere. Osebnost sem to zmago občutila predvsem kot izpolnitev svojega potenciala in poplačilo za vse vložene ure dela, vsako kapljo znoja. Bilo je posebno in prelepo predvsem zaradi ponosa svoje družine, bližnjih prijateljev in vseh drugih, ki so se z mano veselili uspeha. Športno gledano je bilo to obdobje, ko sem bila v vrhunski psihofizični pripravljenosti in sem na dan, ko je bilo treba, pokazala odlične boje in taktično vrhunsko izpeljala vsak boj od začetka do konca. Simbolno pa priti na vrh. Postati elita. Ta medalja je zagotovo najtežje prigarana in najpomembnejša v moji zbirki.

Judo je izjemno fizičen, zahteven šport. Kdaj si se prvič srečala z judom in kaj te je pritegnilo k njemu?

Judo sem začela trenirati pri 5. letih, ko me je starejši bratranec, ki je že treniral, navdušil z močjo in judo prijemi, ki jih je izvajal na meni. Najbolj sta me pritegnili raznolikost in zabava na treningih.

Kdaj pa si vedela, da bo to več kot le hobi?

Težko je reči, ker sem čez celotno kariero vedno imela veliko drugih aktivnosti in obveznosti, ki so mi dajale misliti, da je judo vedno bil le moja strast in ne pravi poklic. Mislim pa, da sem mu s selitvijo v Ljubljano dala pravo priložnost in se takrat nekje globoko že zavedala, da imam velik potencial.

Poleg redkih dobitnic olimpijske medalje si tudi redka razkrita lezbijka v vrhunskem športu v Sloveniji. Številni športniki se za razkritje ponavadi odločijo po končani karieri, saj se bojijo pritiska trenerjev, sponzorjev. Ti pa si se odločila, da boš vendarle odkrito spregovorila o svoji spolni us-

merjenosti. Kako to, da si se odločila, da to deliš z javnostjo?

Odkar sem na najvišjem nivoju, sem javna oseba in velikokrat novinarji želijo vse možne informacije od nas. Zanje je to samo delo, mi smo pa s tako izpostavljenostjo kot na platnu za celo Slovenijo, da s svojimi mnenji, komentarji in sklepanji iz nas naredijo, karkoli se jim zazdi. Do neke točke mi je bilo celo zabavno podatke o svoji spolni usmerjenosti skrivati in se poigravati z dvoumnimi odgovori. Kasneje sem uvidela, da sem to počela, ker sem se želela zavarovati in ker preprosto nisem bila pripravljena, da ta del sebe delim, saj sem se bala negativne reakcije javnosti. Takrat sem o tem več razmišljala in tudi s svojo terapevtko delala na tem, da bi se počutila še malo bolj samozavestno in trdno pri svojih vrednotah in stališčih. Konec koncev sem pred družino, prijatelji in bližnjimi že več let pred javnim razkritjem živela v istospolni partnerski zvezi in to ni bilo nekaj novega ne zame ne zanje. Nisem čutila pritiska okolice, želela sem le, da se niti jaz niti nihče drug, ki je morda v podobni situaciji, ne počuti, da je istospolna usmerjenost nekaj, česar ne smemo, ne moremo ali si zaradi strahu pred posledicami ne upamo razkriti. Tako sem ostala zvesta sama sebi. To mi je dalo tudi svobodo, da sem tudi za javnost točno taka, kot sem v privatnem življenju. Upam, da sem s tem še komu pokazala in omogočila, da tudi sam lažje spregovori o tem.

Kako, če, vpliva nerazkritje na vrhunskega športnika? Vpliva to tudi na treninge in doseg rezultatov?

Kot sem že v prejšnjem vprašanju načela, mislim, da to vpliva predvsem na občutek zvestobe samemu sebi. Skrivanje te omejuje in povzroča občutek odmaknjenosti. Šport zahteva pogum. Vsak dan se soočaš z izzivi, z dvomi, s porazi. Ampak ni večjega izziva kot to, da ne moreš biti to, kar si. Ko sem bila še "v omari", sem mislila, da ščitim sebe. A v resnici sem se omejevala in skrivala nekaj, na kar bi morala biti v bistvu ponosna. Ko sem si dovolila biti iskrena tudi na zunaj, sem doživela notranji mir. Moji rezultati po razkritju niso trpeli. Prej nasprot-

no, imela sem več energije, več miru in bolj pristen stik z ljudmi okoli sebe. Zame je bil javni coming out velik korak in osebna zmaga.

Kakšen je bil odziv staršev, trenerjev, športne zveze in nenazadnje drugih športnikov?

Moji bližnji, tudi trenerji in starši, so že vedeli, zato pretiranega odziva ni bilo. Bilo je nekaj izraženih skrbi, ali je to varno zame in da se s tem preveč izpostavljam ... Reci človeku, naj se ne izpostavlja, ker je gej ali lezbijka, je v bistvu reci mu, naj bo neviden. Ampak jaz sem ponosna na to, kdo sem. Tudi če sem javna oseba. Pravzaprav, ker sem javna oseba, vem, da je pomembno, da ljudje vidijo raznolikost. Če sem danes komu ogledalo, upanje ali potrditev, da ni sam/a, potem je bilo vredno, ne glede na to, koliko ljudi bi raje videlo, da molčim.

Kaj je bil zate najtežji del coming outa – če sploh? In kaj najbolj osvobajajoče?

Mislim, da je bil najtežji del sprejeti in se soočiti s tem, da "si bo morda kdo kaj mislil, kaj rekel ...". Najbolj osvobajajoče pa to, da sem šele takrat dejansko nehala skrbeti, kaj si kdo misli ali kaj bo kdo rekel.

Pogosto slišimo, da je v moškem športu več homofobije. Kako pa je v ženskem? Si kdaj doživela kakšno negativno reakcijo zaradi svoje usmerjenosti?

V ženskem športu je mogoče več prostora za raznolikost, a to še ne pomeni, da je popolnoma varno okolje. Homofobija se lahko pokaže na različne načine. Včasih so bili to subtilni neprijazni komentarji, pogledi, vzkliki ... Na srečo tega ni bilo veliko. Večkrat kot v športu se mi je to zgodilo v vsakdanjem življenju.

Kaj pa bi rekla, da je največji mit o LGBTIQ+ osebah v vrhunskem športu?

Morda ne toliko o LGBTIQ+ osebah, ampak na splošno stereotip o vrhunskih športnicah, da smo "preveč mišičaste" ali "manj žensvene", kot da obstaja en pravičen način, kako biti ženska. To pogosto povezujejo tudi s tem, da si potem zagotovo "nekaj drugačnega",

Fotografije: arhiv Andreje Leški

kot da bi moč izključevala ženstvenost ali spolno usmerjenost. Ampak naša telesa niso problem. Problem so ozki okvirji, ki določajo, kako naj bi bile ženske videti, kako naj bi ljubile in živele.

Tvoja odprtost glede spolne usmerjenosti zagotovo pomembno vpliva tudi na mlajše LGBTIQ+ osebe, ki šele vstopajo v šport? Čutiš pri tem kak poseben pritisk?

Včasih, ja. Ker vem, da z vsako svojo objavo, nastopom ali intervijem predstavljam nekaj več kot samo sebe. Ampak večinoma tega ne čutim kot breme, ampak kot nekaj dragocenega. Če je moje življenje komu v pomoč, če komu vlije pogum, potem to ni pritisk, je privilegij.

Kaj bi si želela, da bi mlade LGBTIQ+ športnice oz. športniki slišali od tebe oz. kaj bi si želela, da bi nekdo povedal tebi, ko si bila na začetku karierne poti?

Mogoče preprosto, da je vse v redu in da bo vse v redu. Biti drugačen ne pomeni biti manjvreden. Vedno govorijo svojo resnico in tako se bo tvoj krog

ljudi avtomatsko oblikoval po tvojih vrednotah.

Če bi imela moč spremeniti eno stvar v svetu športa v korist LGBTIQ+ oseb, kaj bi to bilo?

Oblikovanje klubov in organizacij v smeri varnih mest, kjer se LGBTIQ+ osebe sprejema in priznava. Tako kot treniramo telo, bi morali trenirati tudi zavedanje in spoštovanje različnosti. Varno okolje se ponavadi ne zgodi samo od sebe, ampak ga gradijo osebe z znanjem, odnosom in jasno podporo. Zato bi si želela tudi čim manj tišine in več mavričnih zastav na športnih dogodkih.

V športu pogosto govorimo o disciplini in moči. Kje pa ti najdeš svojo ranljivost in kako jo neguješ?

Zagotovo najdem svojo v odnosih, kjer si upam pokazati, da sem tudi jaz utrujena, prestrašena ali da dvomim vase. Negujem jo s tem, da ji pustim prostor, v pogovorih, v pisanju dnevnika ...

Kaj počneš, ko nisi na tatamiju? Kako polniš baterije, kaj te sprošča?

Glasba mi je bila vedno prostor, kjer se najdem. Poslušam jo, ustvarjam, včasih samo ležim in pustim, da mi steče skozi telo. Rada berem, hodim v naravo. In rada sem z ljudmi, ki me vidijo takšno, kot sem. Ki me imajo radi, ne zaradi naziva, ampak pozitivne energije, humorja. S temi ljudmi polnim baterije.

Osvojila si olimpijsko medaljo, kar je za marsikaterega športnika vrhunec kariere. Kakšni so tvoji načrti v prihodnosti, te lahko pričakujemo tudi na Olimpijskih igrah v Los Angelesu 2028?

Medalja je bila res nekaj posebnega, a hkrati sem dojela, da zame ni pomemben samo cilj, ampak tudi pot. Los Angeles? Zdaj gledam korak za korakom. Če bom čutila, da me pot še vedno pelje tja, z veseljem. Če pa me pokliče kaj drugega, bom poslušala tudi to.

■ SEBASTJAN SITAR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

41. FESTIVAL LGBT FILMA

8. - 15. December 2025

41. LGBT FILM FESTIVAL

Hvala za vse spomine

O minljivosti in nesmrtnosti

Na otroštvo imam lepe spomine. Sploh na tista brezskrbna poletja na morju. Zvok čričkov. Vonj borovcev. Okus soli na koži. In sonce, ki greje neskončno dolge dneve. Vse se zdi predvidljivo, varno, lahkotno. Ne pomisliš, da bo kdaj konec. Logično, kajne?

A kot se poletja prevesijo v jesen, tudi z odraščanjem postane minljivost vse bolj očitna. Nenazadnje, če živimo dovolj dolgo, mnogo znanih obrazov izgine. In prav lahko se zgodi, da stojimo sredi znanega kraja, kjer nas nihče več ne pozna.

Minljivost se nas še posebej dotakne, ko nas zapusti kdo od bližjih. Pred pol leta se je za vedno poslovila moja babica. K njej sem se zatekal po nasvet, podporo in tolažbo. "Imej lep in uspešen dan. Zelo te imam rada. Tvoja Mariči," mi je pisala v jutranjih sporočilih. A od tam, kjer je zdaj, teh besed ni več. Ostaja le to, kar je tukaj in zdaj. Okus hrane, ki diši po njenih kosilih. Spodbudne besede, ki odzvanjajo, in spomini na lepe trenutke. Tako začutim, da je nekje blizu. In to mi je v tolažbo.

“Recepta za soočanje z minljivostjo morda sploh ni.”

Med žalovanjem sem zaman iskal odgovor na soočanje z minljivostjo. Morda ga tudi ni. Je neizogiben čustveni slalom, od žalosti, ki priključuje solze, do nasmeha ob lepih spominih. Ljubljeni ostanejo nesmrtni z besedami, dejanji in občutki, ki jih nosimo. Delimo jih z drugimi in drugi z nami.

Ko se kdo globoko usidra v naš notranji svet, postane del nas: tisti, ki nas še vedno objame, poljubi, nas tolaži in se veseli z nami. Zato imamo občutek, da nikoli nismo zares sami.

Z minljivostjo in žalostjo, ki jo ta pogosto prinese, se torej ni treba boriti, jo potlačiti, skriti ... To so čustva, ki so sestavni del staranja, ali bolje rečeno, zorenja.

Občutki, misli, besede in spomini so življenjski zakladi, ki nam ostanejo, tudi če izgubimo vse materialno. So naša energija, ki nas pelje skozi neurja, in sonce, ki nam znova osvetli mirne dni.

Veščine soočanja s slovesom verjetno nikoli ne osvojimo. Morda pa nam je sploh ni treba.

***“Minljivost ni konec.
Je povabilo, da rečemo ‘rad te imam’, dokler je še čas.”***

Minljivost zato ni konec, je povabilo k pristnosti, globljemu zavedanju trenutka. V resnici imamo omejen vpliv na prihodnost. In sploh nobenega na pretekle dogodke. Lahko pa vplivamo na to, kako živimo zdaj, s kom delimo svoje življenje, kakšni so naši odnosi in ali so iskreni. Da rečemo "rad te imam", dokler je še čas.

Ko nekdo, ki nam je bil tako blizu, odide, ne odide popolnoma. V nas ostane kot občutek, šepet, energija, veter med listjem ... Kot lep spomin. In prav tam se skriva nekaj nesmrtnega in večnega.

Na babičini nočni omarici sem med pospravljanjem našel knjigo "Hvala za vse spomine". Danes vem, zakaj je bila tam.

■ mag. **BLAŽ VUKELIČ**,
prostovoljec Legebitrine svetovalnice

Soočanje z minljivostjo nas prej ali slej doleti. Če potrebuješ zaupen pogovor ali podporo, se obrni na Legebitrino svetovalnico. Brezplačno svetovanje poteka v obliki osebnega svetovanja, podpore in opolnomočenja. Za termin se lahko dogovoriš preko e-pošte svetovanje@legebitra.si.

PSIHOSOCIALNO SVETOVANJE

za LGBTIQ+ osebe

v Kopru

Svetovanja potekajo vsak torek med 10:00 in 17:00 uro v prostorih Študentske organizacije univerze na Primorskem, Čevljarska ulica 27.

Zastavljena so kot 45-minutna individualna srečanja, kjer se osredotočamo na stiske, ki jih uporabnice* doživljajo na področju spolne usmerjenosti in/ali identitete, spolnega izraza ter na druge življenjske situacije, ki so za osebo pomembne - ni nujno, da so stiske vezane zgolj na LGBTIQ+ okolščine. Srečanja nudijo varno in podporno okolje za bolj uspešno soočanje s stiskami.

Za vključitev v svetovalni proces je potrebna prijava na e-mail svetovalnica@legebitra.si

*Legebitra pri svoji (pisni) komunikaciji za naslavljanje oseb vseh spolov uporablja enega od slovnčnih spolov.

Zdravstvo kot kulturkampf

Zahodni svet je v zadnjem času preplaval boj okoli "spolne identitete" in transspolnega zdravja, pri čemer je večina ugovorov proti večji sprejetosti transspolnih oseb konservativna moralna panika glede "groominga" in indoktrinacije njihovih sončkov, ki je pravzaprav "reboot" ameriške "satanic panic" in zgodnjega nasprotovanja pravic istospolnih oseb. Čeprav tovrsten diskurz nikakor ne deluje blagodejno na življenje transspolnih oseb in njihovih bližnjih, pa je vendarle dovolj absurd, da ne najde odmeva znotraj omikanega občestva, kar pa ne drži za primere, ko se le-ta preseli na področje zdravstvene oskrbe, posebej, ko je ta razglašena iz prižnice zdravniške avtoritete. Ljudje, ki jim nista poznana ne znanstvena metodologija ne razvoj medicinske prakse, potemtakem hitro sprejmejo besede določenih zdravnikov kot verodostojne, pa čeprav z njimi nasprotujejo malodane vsem strokovnim združenjem in raziskavam. V Sloveniji se je v zadnjem času začel na področju trans zdravstva izpostavljati pediatrični endokrinolog in bioetik dr. Urh Grošelj, ki je v javnosti poznan tudi po nasprotovanju evtanaziji oz. asistiranemu samomoru. Glede obeh tem se angažira pretežno po katoliških medijih, kot sta iskreni.net in Ognjišče, kar bi bilo, če bi ostalo omejeno na njuno bralstvo, prej vredno nasmeška kot resne skrbi, ampak žal se vpliv dr. Grošlja ne zaustavi pri tem. Najprej človek vidi, da je njegov prispevek z Radia Ognjišče naletel na pozitiven odziv zdravniških kolegov na družbenem omrežju X, nato pa pregled njegove biografije razkrije, da je tudi med avtorji izjave ESCAP (European Society for Child and Adolescent Psychiatry) o obravnavi mladostnikov s spolno disforijo, med avtorji katere je tudi pedopsihiatrinja in članica slovenskega konzilija za potrditev spolne identitete Maja Drobnič Radobuljac. Izjava se sama po sebi bere precej benigno, saj gre predvsem

za klice k previdnosti in svarjenje pred "eksperimentalnim" zdravljenjem, pri čemer namigujejo, da je potrditev spolne identitete eksperimentalen poseg, hkrati pa je glede na to, da je dr. Grošelj med soavtorji dokumenta, le-tega težko brati v dobri veri, saj že pregled njegovega profila na omrežju X prikaže, da je precej navdušeno sprejel angleški pregled transspolnega zdravja Cass review, ki ga je pripravila angleška pediatrijka Hillary Cass, in njegove angažmaje z American College of Pediatricians, ki nikakor ni zgolj strokovna organizacija, temveč predvsem konservativen think-tank, ki poleg zdravstvene oskrbe transspolnih oseb nasprotuje tudi obveznemu cepljenju in splavu ter promovira spolno vzgojo s fokusom na seksualni abstinenci. Posebna ironija pa je, da medtem ko se dr. Grošelj angažira s takšnimi "aktivističnimi" skupinami in svoje mnenje deli predvsem po odkrito katoliških medijih, sam ostro zavrača LGBT aktiviste in njihov domnevni vpliv na zdravstvene protokole in postopke. No, ampak zdaj se moramo obrniti k t. i. Cass review in njegovi problematiki.

Cass review je pregled študij in priprava priporočil, ki ga je na naročilo NHS England pripravila pediatrijka Hilary Cass. Izbiro se zdi rahlo presenetljiva glede na to, da omenjena gospa ni imela nikakršnih izkušenj z delom s transspolnimi osebami, ampak nekdo, ki sledi angleški politiki in se zato zaveda, da je tamkajšnji kulturkampf glede transspolne tematike še ostrejši kakor na "celini", jasno razume (politično) motivacijo za izbiro, saj se je dr. Cass mdr. tudi sestala z ameriškim politikom Ronom de Santisom, ki je znan nasprotnik pravic transspolnih oseb. Samo besedilo je podobno kot izjava ESCAP in kliče predvsem k previdnosti, ne le pri mladoletnih osebah, ampak tudi pri polnoletnih osebah, ki so mlajše od

25 let. Zaviralce pubertete bi pri mladoletnih dovolila zgolj v primeru kliničnih raziskav in nasprotuje celo sami socialni tranziciji, ki ne vsebuje nobenih medicinskih posegov. Posebej absurdno pa je njeno pojasnjevanje povečanja števila ljudi, ki vstopajo v proces z dostopom do pornografije in družbenimi omrežji, kar nam v spomin priključuje študijo o t. i. Rapid onset gender dysphoria, ki sta jo pripravili Lisa Littman in Lisa Marchiano in v kateri sta zatrdili, da je porast večjega števila posameznikov, ki vstopajo v proces potrditve spola, nekakšna družbena epidemija (ang. contagion), ki jo generirajo družbena omrežja. Študija je bila sicer zelo hitro ovržena s strani večine znanstvene srenje, saj je že metodološko izredno sporna. Avtorici sta namreč intervjuvali zgolj starše mladostnikov, ki so se razkrili kot transspolne osebe, starše pa sta pridobili preko spletnih strani, ki so izrazito nenaklonjene trans zdravstvu, kot sta 4thWaveNow in Transgender Trend. Študija je zato že metodološko izredno sporna, še preden sploh pridemo do njenih absurdnih zaključkov. Na tej študij je svojo tezo zgradila tudi ameriška novinarka Abigail Shrier, katere knjigo Irreversible Damage dr. Grošel vedno znova citira. A vrnimo se k Cass review in temu, kako je avtorica prišla do zaključkov, ki so nasprotni večini do zdaj objavljenih študij. Temu je predvsem botrovalo dejstvo, da je sama uporabila popolnoma drugačne protokole za ocenjevanje kakovosti medicinskih študij, kot so v navadi in kot nam pokaže kritika, ki jo je pripravila univerza Yale, z naslovom An Evidence-Based Critique of the Cass Review. V njej so prikazali, da je avtorica narobe brala ustaljeno prakso, ki naj bi predpostavljala, da je za vse mladostnike, ki vstopajo v psihiatrični proces, tranzicija najboljša rešitev, kar ne drži, saj tudi uveljavljeni standardi WPATH soc. 8 razlikujejo spolno vlogo, spolno usmerjenost in spolno disforijo, hkrati

pa nam tudi izkušnje iz prakse kažejo, da če so mladostniki deležni ustrezne psihiatrične obravnave, si le malo njih, tj. med 1,4 in 3,5 %, premisli, in ne z zaviralci pubertete in kasneje s hormonsko terapijo, ki se predpiše pri starosti 16 let ali višje. Poleg tega se zaviralci pubertete načeloma predpisujejo pri stopnji pubertete Tanner 2 ali 3, ko se že vidi odziv mladostnika na potek pubertete in ali le-ta spolno disforijo poslabša, kot nam pokaže članek Transgender children and young people: how the evidence can point the way forward Phillipa Grahama, ki sicer poudari potrebo po večjem številu študij, ampak tudi izpostavi, da je nizozemski protokol, ki je do zdaj med prvimi začel z uporabo zaviralcev pubertete, dobro preizkušen in potrjeno izboljša psihično stanje mladostnikov s spolno disforijo. Na tej točki velja omeniti tudi, da zaviralci pubertete niso nobeno eksperimentalno zdravilo, temveč se že dolga leta uporabljajo pri tistih mladostnikih, ki se soočajo s prezgodnjo puberteto in so potrjeno precej varna zdravila. Grošel pa v svojem intervjuju za Ognjišče poskuša zdravstveno oskrbo trans oseb diskreditirati tudi preko dveh malodane absurdnih trditev. Najprej postavi malodane absurdno hipotezo, da je spolna disforija pogosto simptom drugih težav, kar nasprotuje mnogim raziskavam, ki kažejo na njeno biološko oz. nevrološko podstat, nato pa še zatrdi, da pri 85 do 95 % otrok spolna disforija prej kot slej izzveni, kar pa je bilo nedavno ovrženo v študiji v prestižni reviji Pediatrics, ki je tudi najbolj obsežna študija do zdaj, saj je bilo vanjo vključenih kar 317 mladostnikov. Študija je namreč pokazala, da jih kar 97,5 % ohrani "transspolno identifikacijo".

Preden zaključimo, pa se moramo dotakniti še dveh fenomenov, ki jih poudarjata tako Hilary Cass kot Urh Grošel, in sicer domnevnega velikega porasta vstopa v proces in

detranzicij. Najprej, samo povečanje števila ljudi, ki vstopajo v obravnavo (kar sicer ne pomeni nujno tranzicije), je sicer, če gledamo procentualno, res zelo veliko, saj gre kar za 4400 % v angleškem primeru, ampak če pogledamo absolutne številke, gre še zmeraj za majhen delež populacije, ki ne presega deleža transspolnih ljudi v populaciji. Leta 2010 je bilo v Angliji zgolj 32 oseb, ki jim je bil ob rojstvu pripisan ženski spol, napotenih v obravnavo spolne disforije, medtem ko je bilo število leta 2020 1740 oseb. In če upoštevamo, da je bilo leta 2020 v Angliji 11.000.000 otrok, od katerih je 5.500.000 deklic, predstavlja to 0,03 % populacije, medtem ko je po ocenah Amnesty International iz leta 2017 v Evropi 0,3 % populacije transspolne. Se pravi, prej bi pričakovali večji porast, ki pa niti ni presenetljiv, saj smo po letu 2010 doživeli pravcati razcvet vidnosti transspolnih oseb, izboljšanja zdravstvene oskrbe in dosegljivih informacij. Pred leti so psihiatrični protokoli namreč pogosto zahtevali real life experience, tj. socialno tranzicijo pred hormoni, kar je ljudi pogosto spravilo tudi v nevarnost, striktno so uveljavljali tradicionalne spolne vloge, po nekaterih državah pa je bila za kakršnokoli pravno spremembo predpogoj sterilizacija, medtem ko zdaj zdravstveni protokoli pogosto predvidevajo hrambo reprodukcijskega materiala. Porast potemtakem ni ravno presenetljiv in je primerljiv s številom homo- ali biseksualno usmerjenih ljudi, ki so se razkrili in ki se še razkrivajo. Med generacijo je namreč večji odstotek LGBT ljudi nasploh, od kateri so trans le minoren del populacije. Zdaj pa še k sami detranziciji, ki je postala vroča tema v medijih, posebej teh, ki niso naklonjeni trans populaciji. Študija Regret after Gender-affirmation Surgery: A Systematic Review and Meta-analysis of Prevalence, ki je bila leta 2021 objavljena v PRS Global open, namreč kaže, da je obžalovanje nizko in se gi-

blje okoli 1 %, kar pa se še bolj zaplete, če pogledamo razloge za detranzicijo, ki jih je temeljito raziskal ameriški pediater Jack Turban v svojem članku Factors Leading to "Detransition" Among Transgender and Gender Diverse People in the United States: A Mixed-Methods Analysis, v katerem je jasno razvidno, da je velika večina detranzicij posledica zunanjih pritiskov, saj je vsaj enega izmed teh navedlo kar 82,5 % udeležencev raziskave, ti so stigma, nesprejemanje, slabo domače okolje, pogosto pa je problem tudi slab rezultat tranzicije in posledično slabo "passanje", medtem ko je notranje oz. osebne razloge navedlo zgolj 13,1 % udeležencev. Seveda je treba nameniti skrb tudi ljudem, ki jim tranzicija ni pomagala in zato so ti vključeni tudi v najnovejše smernice WPATH, ampak iz števil vidimo, da gre bolj kot ne za moralno paniko in uporabo detrans populacije kot kanon futr v kulturnem boju.

Iz zgoraj omenjenih dejstev tako vidimo, da je poskus skrajne omejitve trans zdravstvene oskrbe, ki si jo v Sloveniji želijo dr. Urh Grošelj in njegovi kolegi, zgolj in samo kulturni boj ter krepitev bi-politične oblasti, ki nima jasne zaslombe v znanstvenih raziskavah. Hkrati pa glede na to, da dr. Grošelj omenja tudi starosti 25 (domnevni razvoj možganov) in 35 (meja za sterilizacijo) kot domnevna mejnika, lahko sklepamo, da se kulturni boj ne bo zadovoljil zgolj z omejitvijo zdravstvene oskrbe za mladostnike, temveč bodo naslednje na vrsti tudi odrasle osebe, kot lahko vidimo širom Združenih držav Amerike, kar pa je nesprejemljivo tako z medicinskega vidika kot zaradi omejevanja osebne avtonomije.

Posredujemo osnovne informacije o pravnem položaju in pravicah LGBTIQ+ oseb, parov in njihovih družin.

Nudimo splošne usmeritve za uveljavljanje pravnega varstva glede diskriminacije.

Dajemo mnenja h konkretnim osnutkom vlog za uveljavljanje pravic, ki jih pripravijo uporabniki sami ...,

Neposredno v konkretnih pravnih postopkih ne sodelujemo in vas ne moremo zastopati pred sodišči, upravnimi organi ali drugimi organizacijami.

BREZPLAČNO PРАВNO SVETOVANJE

pravna.svetovalnica@legebitra.si

+386 40 494 858

Osebni kontakt: po predhodnem dogovoru.

Tišina, ki odmeva: zgodba o nevidnem boju moških žrtev spolnega nasilja

Kot homoseksualna oseba se v vsakdanjem življenju soočam z različnimi oblikami diskriminacije, obsodbami in nerazumevanjem. Žal je to realnost, ki sem jo bil prisiljen sprejeti takšno, kot je, saj se spreminja izjemno počasi, ne glede na to, v kateri državi živim. Kot nekdo, ki prihaja iz Srbije in zdaj živi kot tujec v Sloveniji, lahko rečem, da je ta država kot prva iz bivše Jugoslavije, ki je vstopila v Evropsko unijo in sprejela zahodni sistem vrednot, bistveno bolj progresivna. Kljub temu pa še vedno obstajajo stvari, ki jih je treba izboljšati, da bi naša pravica do enakopravnosti postala resničnost in bi lahko živeli z manj skrbmi.

Vendar življenje vedno piše svoje romane. In ko se znajdemo v situaciji, kjer smo žrtve in želimo uveljaviti svoje pravice, hitro ugotovimo, da enakost ni vedno prisotna. Zato menim, da bo ta članek osvetlil pomanjkljivosti trenutnega sistema, ne le v Sloveniji, ampak tudi širše na Balkanu. Pomagal bo ne le osebam iz skupnosti LGBTQ+, ampak tudi heteroseksualnim moškim, saj je tema, o kateri bom pisal, še vedno tabu, še posebej na Balkanu. Govorim o spolnem nadlegovanju in nasilju nad moškimi s strani žensk.

Vedno sem se štel za nekoga, ki odločno zagovarja pravice žensk. Vedno sem jim stal ob strani, saj so bile čez zgodovino žrtve najrazličnejših oblik diskriminacije. Kot homoseksualec se s tem lahko poistovetim. Čeprav imam rad moške, sem pogosto pričal, kako znajo biti tako moški kot ženske včasih surovi, egoistični, maščevalni in prepričani, da imajo vedno prav. To je čez zgodovino pripeljalo številne ženske v neprijetne in nevarne situacije, zgolj zato, ker so bile obravnavane kot "šibkejši spol". Toda izraz "močnejši spol" se ne nanaša vedno zgolj na fizično moč. Iz lastnih izkušenj lahko rečem, da imajo ženske pogosto večjo mentalno moč kot moški. In

prav ta moč lahko vodi v različne oblike manipulacije, bodisi v dobre ali slabe namene.

Na žalost sem imel nesrečo, da sem postal žrtev spolnega napada na svojem delovnem mestu. Spoznal sem žensko, ki se mi je na začetku predstavljala kot kolegica, ki bi lahko postala tudi prijateljica. Toda kmalu se je izkazalo, da je bila njena prijaznost le uvod v nekaj drugega, orodje, s katerim je dosegla svoj cilj, pri tem pa uporabljala manipulativne metode. Kot si lahko predstavljate, je ta oseba, predstavljajoča se kot ranljiva, nežna, kot "šibkejši spol", vse to uporabila sebi v prid, da bi ogrozila mojo osebno varnost in prestopila meje mojega zasebnega prostora. Od mene je zahtevala stvari, ki jih nisem želel storiti. Razlogov je bilo več, a najpomembnejši so bili: nisem privlačen za ženske, ona je bila moja sodelavka in profesionalni odnos je bil nujen, bila sva na službeni poti, sem poročen, torej več kot dovolj argumentov, ki bi vsaki razumni osebi dali vedeti, da kakršnokoli vsiljevanje ni le neprijetno, ampak tudi moralno nesprejemljivo.

Kot sem omenil na začetku, imam veliko spoštovanje do žensk in veliko razumevanja za različne situacije. In ravno zato sem tej "agoniji" dovolil, da traja skoraj dve uri mojega življenja. Nisem želel storiti ničesar, kar bi jo kakorkoli degradiralo ali ponižalo, in sem se osredotočil na deeskalacijo situacije, pri tem pa nisem razmišljal o tem, kakšne posledice bo to pustilo name. Posledice so bile, in še vedno so, strašne. Kar je celotno situacijo še poslabšalo, je dejstvo, da sem bil pri dvanajstih letih žrtev spolne zlorabe s strani moškega. Čeprav sem se z leti naučil živeti s tem, si nisem niti v sanjah predstavljal, da bom v življenju še enkrat doživel nekaj podobnega.

V društvu Legebitra nudimo brezplačno pravno pomoč, spremstvo pri podaji prijav na policijo, prijavo diskriminacije k Zagovorniku načela enakosti in drugo pravno podporo.

pravna.svetovalnica@legebitra.si

Po tem dogodku sem se posvetoval z različnimi organizacijami in uradnimi institucijami. Povsod sem naletel na zid. Sistem je namreč oblikovan tako, da kadar je storilec moški, se primer obravnava nemudoma. Če pa je storilka ženska, se stvari obravnavajo drugače, saj družba dojema, da ženska zaradi svoje fizične šibkosti ne more storiti takega kaznivega dejanja, pri tem pa se popolnoma ignorira kakršnakoli oblika psihičnega nasilja, ki je lahko celo hujša od fizičnega. Policija je moj primer takoj minimalizirala. V očeh sistema moja izpoved ni imela prave teže, bodisi zato, ker sem se opredelil kot LGBTQ+ oseba, bodisi zato, ker je šlo za spolno nasilje s strani ženske. Tega ne bom nikoli vedel. Toda način, na katerega so obravnavali primer, je bil več kot jase, niso me jemali resno. Rečeno mi je bilo, da prijave ne morem vložiti, ker:

- se je dogodek zgodil v tujini in bi moral biti prijavljen v državi, kjer se je zgodil, čeprav sem bil tam na službeni poti,
- me storilka ni fizično prijela za genitalije, kot da mora priti do neposrednega fizičnega stika takšne vrste, da bi organi pregona lahko ukrepali,
- bi lahko zapustil prostor, kjer sva bila skupaj, ali se fizično branil, ker sem "močnejši spol".

Družba še vedno ne dojema, da tudi moški lahko postanejo žrtve. Še vedno se pričakuje, da "pravi moški" ne bi smel dopustiti, da se mu zgodi kaj takega.

Ta situacija me je pripeljala do tega, da sem začel iskati novo zaposlitev, saj podjetje ni pokazalo nobene prave podpore v zvezi s celotno situacijo, razen plačila terapije. Prav tako ni pokazalo, da mu je mar za zaposlene kot za ljudi,

temveč le kot za zobnike v njihovem sistemu. Na srečo sem zelo hitro našel novo zaposlitev in se je ta agonija vsaj na ta način zaključila. Najbolj žalostno pri vsem tem pa je bilo, da se v času bolniške odsotnosti, ko sem bil iskreno pretresen in psihično nestabilen zaradi vsega, nihče iz podjetja ni potrudil, da bi vprašal, kako sem. To je pokazalo resnični obraz podjetja.

Neizmerno sem hvaležen za pravno pomoč, ki mi jo je zagotovila organizacija Legebitra, saj brez njihove podpore ne bi imel moči, da bi se soočil s celotnim procesom. Hvaležen sem tudi svojim terapevtom in psihiatru, ki so mi nudili brezplačno podporo, da sem sploh lahko začel premagovati to izjemno težko preizkušnjo. Brez njihovega razumevanja ne vem, ali bi psihično zmogel prebroditi to obdobje. O tej temi se premalo govori. Moški, ki so žrtve spolnega nasilja, pogosto molčijo, ujeti med pričakovanja družbe in lastno travmo. Na Balkanu, kjer je tradicionalna predstava moškosti globoko zakoreninjena, priznati takšno izkušnjo pomeni soočiti se z dodatnimi obsodbami, posmehom ali popolnim nerazumevanjem.

To ni le LGBTQ+ problem. To je problem vsakega moškega, ki se, tako kot jaz, spopada z nevidnimi ranami, in družbe, ki se mora naučiti prepoznati in razumeti to obliko nasilja, ne glede na spol storilca ali žrtve. To pišem z upanjem, da bo vsak naslednji pogovor o tej temi bolj iskren, odprt in poln razumevanja. Kajti tišina, v kateri mnogi živijo, ne bi smela biti močnejša od naše potrebe po pravici in zaščiti.

Grindr

Leto 2025 je zaznamovalo petnajsto obletnico delovanja aplikacije Grindr, ene najbolj vplivnih in kontroverznih platform za zmenke med gejevsko skupnostjo. Njena pojavnost je v preteklih letih popolnoma preoblikovala način, kako mladi gej moški doživljajo spolnost, odnose in identiteto. Vendar pa, kot opozarjajo raziskave in uporabniške izkušnje, ta sprememba ni brez svojih temnih plati.

Grindr deluje na principu hitrosti in prostorske bližine, uporabniki lahko hitro pregledajo profile bližnjih moških in začnejo pogovore, pogosto z neposrednim ciljem spolnih srečanj. Ta hitrost omogoča enostavno spoznavanje, a hkrati krepi površinskost in osredotočenost na fizični videz.

Raziskave, kot je tista, ki jo je objavil Le Monde, opozarjajo, da Grindr krepi stroge telesne norme. Vitkost, mišičavost, mladost in določen stil so pogosto favorizirani, medtem ko so drugačni videzi marginalizirani. Ta dinamika pritiska na uporabnike, ki se ne počutijo sprejete, kar vodi v znižano samopodobo, anksioznost in celo depresijo.

Čustvena praznina in spolnost kot transakcija

Poleg idealov telesa je značilnost Grindrja tudi pomanjkanje globljih čustvenih povezav. Platforma spodbuja takojšnje spolne interakcije, kar pogosto pomeni spolnost brez večjega čustvenega konteksta. Mnogi uporabniki

po takšnih srečanjih poročajo o občutkih osamljenosti in praznine, saj spolnost postane predvsem transakcija, izmenjava spolnih užitkov brez osebne izmenjave.

To vodi v psihološke posledice, še posebej za mlade moške, ki se že soočajo s socialnimi pritiski in stigmatizacijo, ter otežuje razvoj zdrave spolne identitete in odnosa do lastnega telesa.

Grindr ni samo prostor za vzpostavljanje telesnih idealov in hitrih spolnih stikov, temveč tudi prizorišče diskriminatornih vzorcev. Fobija zoper čezmerno telesno težo, stigmatizacija ljudi s hivom, rasni predsodki in druge oblike izključevanja so pogosto prisotni. To kaže, da platforma odraža širše družbene neenakosti in ne sprejema enakovredno vseh gejevskih moških.

V odgovor na te izzive se pojavljajo različne iniciative znotraj gejevske skupnosti, ki si prizadevajo za večjo telesno pozitivnost, ozaveščanje o duševnem zdravju in spodbujanje čustvene pristnosti v odnosih. Nekateri mladi moški se obračajo k alternativnim aplikacijam ali skupinam, ki dajejo prednost kakovosti odnosov in samosprejemanju pred hitro in površinsko spolnostjo.

Zaradi vse večjega zavedanja o teh vprašanih strokovnjaki pozivajo k bolj kritičnemu pristopu do uporabe Grindrja in podobnih platform. Pomembno je, da uporabniki ohra-

nijo zavest o lastnih mejah, iščejo podporo in se zavedajo, da spolnost ni zgolj fizični akt, temveč del celostne osebne in družbene izkušnje.

V zadnjih mesecih so poročila o nasilju in varnostnih tveganjih na Grindrju skrb vzbujajoča. 26-letni aktivist iz Francije je postal žrtev homofobnega napada, dogovorjenega prek Grindrja, postopki policije pa zaradi pomanjkanja sodelovanja platform tečejo počasi. V Kanadi iščejo osumljenca zaradi serije sovražnih napadov, povezanih s to aplikacijo. Tudi v Avstraliji so zaradi organiziranih napadov na geje prek Grindrja aretirali 35 oseb, vključno z mladoletniki. Napadi so bili namerno načrtovani, nasilni in sovražni, nekateri pa so bili celo posneti in deljeni na spletu. Italijansko LGBTQ+ skupnost pa je pretresla vest o umoru Alessandra Coattija, ki so ga kriminalci zvalili v past prav preko Grindrja. Ti primeri jasno kažejo, da varnost uporabnikov ni zagotovljena, zato skupnosti pozivajo podjetje, naj postavi varnost in dostojanstvo v središče svojega delovanja z uvedbo preverjenih profilov, opozorili o tveganjih in večjim sodelovanjem z organi pregona.

Grindr širi svojo ponudbo. Začeli so prodajati tudi tablete za zdravljenje erektilne disfunkcije pod imenom Woodwork, kar kaže na širitev poslovanja na druge panoge. Prav tako je napovedal prenovno strategije z umetno inteligenco v

sodelovanju z Amazonom in Anthropicom. Nova funkcija "A-List" naj bi uporabnikom pomagala ohranjati stike z analizo pogovorov in predlogi za nadaljevanje komunikacije. Kljub temu pa obstajajo pomisleki glede varovanja zasebnosti in nadzora, uporabniki postajajo surovina za rast in dobiček, kar odpira vprašanje, kdo dejansko nadzoruje aplikacijo, ki naj bi bila njihov zaveznik.

A pod tehnološkim napredkom se skriva skrb vzbujajoče vprašanje. Grindr ni dobro znan po varovanju zasebnosti ali transparentnosti pri inovacijah. Z umetno inteligenco kot orodjem za rast in dobiček se zdi, da uporabniki postajajo sredstvo za bogatenje kapitala.

Grindr je sicer spremenil način, kako se geji spoznavajo, a vse bolj očitno je, da varnost uporabnikov ni na ravni, ki bi jo današnje razmere zahtevale. Skupnosti po svetu zato pozivajo podjetje, naj varnost postavi v središče svojega delovanja, z uvedbo preverjenih profilov, opozorili za potovanja in opozorili o regionalnih tveganjih.

■ SEBASTJAN SITAR, NIK KIDRIČ

Legebitra je na manjšem vzorcu opravila **anketo** med uporabniki aplikacije Grindr iz osrednjeslovenske regije. V njej je sodelovalo **56 moških**, povprečne **starosti 34 let**, ki aplikacijo uporabljajo v povprečju že **sedem let**, kar 35 % celo **deset do petnajst let**.

Kar 80 % anketiranih Grindr uporablja **vsak dan** ali večkrat na teden.

Večina sodelujočih je **samskih** (60 %), preostali pa so v odprtih ali zaprtih razmerjih.

Vprašanje "Za kaj uporabljaš Grindr?" je omogočilo več odgovorov, rezultati pa kažejo raznolik nabor motivacij:

👤 **85 % uporabnikov aplikacijo uporablja iz dolga časa,**

👤 **65 % išče hookup (spolna srečanja),**

👤 **48 % pa si želi spoznati partnerja za resno zvezo.**

A pričakovanja se ne uresničijo pogosto, v povprečju se izpolnijo le štirikrat v desetih primerih. Stiki so pogosto enosmerni. Uporabniki poročajo, da so v 6 od 10 primerov **ignorirani**, a tudi sami ignorirajo 6 od 10 oseb, s katerimi stopijo v stik.

Zanimivo je, da ignoriranje ali zavrnitev na uporabnike večinoma ne vpliva negativno, povprečna ocena vpliva na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (nima vpliva) znaša 3,5. To lahko razumemo kot znak, da so odnosi na aplikaciji pretežno površinski.

Na vprašanje, ali jim Grindr pogosteje predstavlja tisto, "kar so želeli", ali "razočaranje", je kar 90 % uporabnikov odgovorilo, da gre za razočaranje.

Skoraj 60 % anketiranih meni, da uporaba aplikacije negativno vpliva na doživljanje odnosov in gejevske kulture. Prav tako 45 % pravi, da uporaba negativno vpliva tudi na njihove osebne odnose in samopodobo.

Kljub temu 70 % uporabnikov meni, da brez Grindrja ne bi dosegli istih ciljev, kot jih z njegovo uporabo. In vendar, ko jih vprašamo, kako bi sicer navezovali stike, jih 50 % odgovori, da prek drugih aplikacij ali družbenih omrežij. Grindr očitno ni edina možnost, a za mnoge ostaja najdostopnejša ali najbolj utečena.

Le 10 % vprašanih je odgovorilo, da jim Grindr pomeni povečanje samozavesti, kar je majhen, a ne nepomemben delež.

Profesor Pederik Kunt

Kdaj se drag sreča z neko kulturo in tradicijo?

Svoj navdih za drag večinoma iščem v slovenski kulturi in ga prepletam s sodobno vizualno podobo. V slovenski drag sceni opažam veliko vračanja k otroški oziroma mladostniški nostalgiji, ki nam je bila večinoma nedosegljiva, danes pa z veseljem posegamo po njej.

Kako je združevati drag z gledališčem?

Pri dragu me je vedno zanimal širši vidik umetniškega izraza, ki presega zgolj kratke zabavljajske lip sync trenutke in omogoča izraz v bistveno bolj dovršeni produkcijski obliki. Preden sem se začel ukvarjati z dragom, sem bil zelo aktiven v gledališču, kjer pa sem se počutil precej omejenega v izražanju. Drag mi je ponudil dodatno svobodo, ki je prej v gledališču nisem imel. Sem pa pogrešal dramaturško strukturo in performativnost, ki ju gledališče nedvomno ima. Zato mi je bil izziv ustvariti gledališki projekt Kunt y Horror Show skupaj s člani House of Kunt, ki nam je odprl vrata in zaupanje publike, da smo lahko ustvarili našo novo in še večjo produkcijo Kvirkago.

Zakaj se ukvarjaš z dragom?

Po naravi sem umetniška duša in drag mi omogoča spoj različnih umetniških panog, v katerih se rad izražam. Kreativno me izpopolnjuje in mi prinaša nove izzive, s katerimi se vedno rad spopadam, saj sem takrat lahko najbolj ustvarjalen.

Vera Vulva

Kaj ti pomeni imeti brke v dragu?

Brki so nastali spontano in jih nosim že od začetka, tako da so v tem času postali moj zaščitni znak. Predstavljajo mi neko zanimivo mešanje moških in ženskih potez, ki me je vedno fasciniralo. Ostra, a navihana!

Od kod črpaš svoj smisel za humor?

Moj smisel za humor oblikujejo vse ostrojezični ženske in geji v mojem življenju, podzavestno "Lepo je biti sosed", "UNHhhh", zagotovo pa svoje naredi tudi scrollanje TikToka ob štirih zjutraj ...

Kdaj se drag sreča z umetnostjo?

Kontroverzno mnenje: drag JE umetnost! Od ličil do oblikovanja lasulj in stiliranja/šivanja oblačil, nenazadnje pa tudi ustvarjanje lika. Vse to je v resnici umetniški izraz. Je pa drag scena še vedno alternativna in zanimiva, zato se dragice velikokrat najdemo pred objektivni fotografov in na razstavah v galerijah. Umetnost!

Mentalika

A je drag oblika aktivizma, in če je, kako?

Drag je ena od redkih umetnosti, ki jo ustvarjajo kvir performerke za kvir publiko. Performerke, ki žrtvujejo ves svoj prosti čas in energijo, ki ne jedo in ne spijo, zato da lahko na odru za tri minute komu v publiko dajo upanje, veselje in občutek pripadnosti. Da nekoga nagnejo k razmišljanju. Da komu spremenijo zorni kot. Da komu polepšajo dan ali teden. Da pomagajo pri grajenju skupnosti. Zame ni čistejše oblike aktivizma.

Kaj ti predstavlja tvoja bela obrazna maska?

Moja ikonična bela maska je v bistvu način, da prikrijem dejstvo, da se sploh ne znam ličiti, hahaha. Pravzaprav odkar sem začela z dragom, sem vedela, da nočem biti videti kot "ženska", karkoli naj bi to pomenilo. Izven draga se identificiram kot nebinarna oseba, drag je zame že od nekdaj metoda raziskovanja svoje nebinarnosti. Bela maska se je razvila sproti v moji karieri, ko nisem bila popolnoma zadovoljna s svojim drag likom in njegovo vizualno podobo. S tega vidika je Mentalika prišla kot neko veselo naključje. Bela maska mi dopušča, da aludiram na lik, ki se prezentira kot ženska, vendar nikakor ni videti niti kot človek.

Kako začeti z dragom?

Kupi si lasuljo v kitajski, izposodi si neke štikle od dragice, ki ima isto številko noge, daj si malo šminke, rdečila, eyelinerja, dva para trepalnic, pet parov najlonk, korzet in potem ... Nekaj še gor na to in pojdi v Tiflo! Spoznaj skupnost, pridi ven, pokaži se!

Trula Višnja

Kaj je zate najpomembnejše pri dragu?

Možnost raziskovanja svoje identitete in ustvarjanja zgodb z videzom in performansom. Česar morda nisem pričakovala, je notranji mir, ki ga čutim, odkar delam drag. Preko draga lahko na kreativne načine raziskujem svoj spol in oblikujem podobe, ki jih sicer ne bi mogla, in mi zato neizmerno veliko pomenijo.

Kako izbrati drag ime?

Tako kot vsaka stvar pri dragu tudi ime vzame svoj čas. Mislim, da gre bolj za občutek, kot pa da bi obstajala univerzalna ali sploh kakršnakoli formula. Beseda trula v srbohrvaščini pomeni pokvarjena, gnila, trula višnja pa predstavlja vinsko rdečo barvo. Tako z imenom kažem svoje balkanske korenine in ženstvenost, ki mi jo barva predstavlja.

Kako izbrati popolno pesem za svoj nastop?

1. Zavedaj se občinstva in prostora, v katerem nastopaš. 2. Razmišljaj o vsaki sekundi pesmi, predvsem o ritmu. Pri delih pesmi brez besedila se vprašaj, kako boš takrat zabavala občinstvo. 3. Zamisli si zgodbo, koga med nastopom utelešaš, kaj z njim predstavljaš in predvsem, kako se boš med nastopanjem zabavala tudi sama.

Iza Kunt

Kaj ti pomeni biti mati drag hiše?

Biti mati drag hiše mi v prvi vrsti pomeni osebno zadovoljstvo, še posebej, ko opazujem, kako naše male putke rastejo, se osamosvajajo in samozavestno ustvarjajo vedno bolj ambiciozne projekte. To mi omogoča, da si po štirih letih intenzivnega garanja na sceni vsaj malo oddahnem. A hkrati čutim tudi veliko mero odgovornosti, da stvari tečejo tako, kot morajo, ker če obupam jaz, se lahko do neke mere poruši celoten sistem hiše. Vloga matere zame ni le simbolna, je tudi organizacijska, čustvena in pogosto tudi mentorska. Vem, kako pomembno je imeti varen prostor, kjer se lahko razviješ, in prav to skušam nuditi drugim.

Kje najdeš navdih za drag?

To vprašanje je v zadnjem letu zame postalo precej kompleksno. Moja percepcija draga in moje inspiracije so se precej spremenile. Če bi me to vprašali pred letom dni, bi brez pomisleka rekla: nadrealizem in bizarni koncepti. Zdaj pa sem že nekaj mesecev v svoji "soft girl era", drugače tega ne znam opisati. Navdih črпам iz organskih oblik, predvsem iz žuželk, narave, pa tudi iz romantičnih in nežnih elementov ženske mode. Zame je to neke vrste mehka moč, ki pa ni nič manj ekspresivna. Še vedno se rada naslonim na slovensko zgodovino in mitologijo, v tem najdem globino in povezavo s svojimi koreninami. Čeprav sem trenutno v fazi iskanja, se počutim bolj pristno kot kadarkoli prej. Drag se razvija skupaj z nami in to je njegova največja moč.

Akira Ve

Kako se naučiti ličiti?

Vaja. Ličenje zahteva veliko vaje, tako kot vse, potrebuje dosti časa, da izpopolniš. Na srečo živimo v svetu družbenih omrežij, kjer lahko najdeš veliko koristnih nasvetov in trikov! In ne boj se vprašati lokalne kraljice za nasvet, z veseljem ti bomo pomagale! Vadi, preizkušaj različne stvari in si daj čas!

Kdaj se drag sreča z modo?

Mislím, da je drag vedno navdihoval modo, ne obratno. Drag sreča modo, ko opustiš vse trenutne trende v svetu draga in mode ter preprosto počneš svoje! Samo zabavaj se! Če ti je všeč, nosi to! Bodi zvest samemu sebi in se izrazi z oblačili, zato jih imamo!

Kako vedeti, ali je drag primeren zate?

Drag je zelo specifična umetniška oblika in resnica je, da ni za vsakogar. In to je čisto v redu. Drag je resnično zate, če ga začneš delati iz ljubezni in za svojo dušo, ne zaradi denarja ali slave, to običajno pride nekoliko kasneje. Drag mora izvirati iz srca, za srce! Delaj to zase, za druge in za vpliv, ki ga boš ustvaril!

Festival Parade ponosa 2025 je za nami ...

Teško je v besede ujeti vse, kar smo čutile/i med Paradnim dnem. Koliko topline, energije, povezanosti, ljubezni ... Od pisarnega druženja in mreženja na Paradnem mestu, preko doslej najglasnejše in najbolj srčne Parade, ki se ji je pridružilo 3000 članic/ov skupnosti in zaveznic/kov, pa vse do še nikoli bolj kvirovskega programa na glavnem odru in poparadnega žura na Metelkovi. Skupaj nas je bilo več kot 5000, s ponosom, veseljem in neomajno solidarnostjo smo napolnile/i Paradni dan. Neizmerno smo hvaležne/i za vso energijo, sporočila, trdoživost in upanje, ki ste jih prinesle/i s seboj. Še enkrat smo bile/i opomnjene/i, da je skupnost tukaj in tukaj bo ostala. Da skupaj lahko dosežemo veliko več, kot si včasih predstavljamo. Na žalost so nekatere/i udeležene/ci poročale/i o incidentih pred, med in po Paradi, o žaljenju, zmerjanju, ustrahovanju, pljuvanju, metanju jajc in vlečenju za mavrične zastave.

Če si bil tudi ti priča incidentom, poročaj. Poročila so lahko tudi anonimna. Vsaka informacija šteje. Tudi če meniš, da "ni bilo tako hudo", da si takih stvari vajen/a ali da storilke/ci ne bodo kaznovane/i, še vedno si vredna/en podpore, ki jo potrebuješ. Pogosto govorimo o tem, kako se svet spreminja. O "novem svetovnem redu", a hkrati se zdi, da pogosto sploh nimamo priložnosti sodelovati pri tem, kako bo ta red videti. Če bi bilo po naše, bi bil vsak dan takšen, kot je bil to soboto. A žal nas pogosto niti ne povabijo za mizo, kjer se sprejemajo odločitve.

Zato je sporočilo jasno: ne smemo popustiti. Ne smemo dovoliti, da strah, totalitarizem in populizem narekujejo, kako naj živimo. Širiti moramo kvir veselje, kvir vztrajnost in pomen medsebojno prepletenega aktivizma, vsak dan. Čeprav smo lahko hvaležne/i, da na Paradi ni prišlo do večjih incidentov, to ne velja za druge države, niti v naši neposredni bližini. Na Madžarskem je Parada ponosa uradno prepovedana. Ljubljana Pride se je pridružil boju madžarskih sester in bratov za enake pravice.

Palestinska ozemlja in narod še vedno uničujejo in ubijajo, trans skupnost v ZDA ogroža naraščajoča transfobija, drag nastopi so označeni za kazniva dejanja, osebe s poreklom iz Latinske Amerike (Latinx osebe) so deportirane brez razloga, vojna v Ukrajini traja, državljanski vojni v Mjanmaru in Sudanu še naprej uničujeta življenje ... Seznan je dolg. A vendar nismo brez moči, vsaka dvignjena roka, vsak glas, ki ga namenimo pravičnosti, pomeni premik. Ko se borimo tukaj, ne stojimo same/i, povezane/i smo s tistimi, ki se upirajo represiji drugje. Naš aktivizem ni enkratni dogodek, je neprekinjen utrip skupnosti, ki lahko odmeva čez meje.

Zato hvala vsem, ki ste bile/i z nami v soboto. Niste same/i. Nismo same/i. Skupaj lahko ustvarimo valove, ki bodo, prej ali slej, prinesli svet, kjer ima vsak/a priložnost za izražanje, kjer lahko najdemo svoj prostor in kjer smo vse/i enake/i in svobodne/i. Sistem se posodablja, skupnost vztraja.

Društvo Parada Ponosa

Foto: Staš Gregorič

Pesmi Aljaža Primožiča

moje stanovanje

bog

živi

v mojem stanovanju

in je gluhonem.

kadar potrkaš na vrata. ne sliši.

kadar se potem skoraj potihlo dotakneš mojih ustnic. ne sliši.

ne sliši ritma razmajane postelje,

brbota jutranje kave.

ne sliši niti

gumbov na srajci,

ki se nama režijo od sramu

preden se posloviva.

kadar potem odideš,

mi v znakovni govorici

skoraj nemo

pove,

da je vse videl.

in da tega ni znal preprečiti.

Vse, kar imam v omari

Dvanajst majic.

Strgane kavbojke.

Roza puli.

Črn puli.

Oranžen puli.

Kondomi in lubrikant.

Srajca z odpadlega maturantskega plesa.

Ponošene superge, ki jih že dolgo ne spravim na noge.

Kopalke.

Nekaj starih pesmi o tebi.

Suknjič.

Usnjena jakna.

Družinska fotografija, zataknjena za platnico knjige Oceana Vuonga.

Nekaj fantov, ki so želeli ostati tam.

Dva para kratkih hlač.

In volnen pulover, za katerega praviš,

da mi pristaja.

Dotik, ki se izmika: o zbirki Plesen in druge ljubezni Toma Vebera

Tom Veber v svoji četrti pesniški zbirki Plesen in druge ljubezni (Kulturno društvo Mariborska literarna družba, 2024) razgrinja lirični zemljevid mest, teles in misli, čez katere se subjekt premika, včasih beži, drugič hrepeni, pogosto pa le kroži okoli možnosti stika, ki se izmika. Gre za poezijo oddaljevanja, nežnosti in neizpoljenosti, kjer bližina nikoli ni zares dosegljiva, a prav zato postane še bolj resnična.

Zbirka je slogovno zadržana in izčiščena, brez ločil, z malimi začetnicami, zvesta toku zavesti. Pesmi se berejo kot notranji monologi, razpoke med dnevnik in miselnimi vrtinci. Mesta Rovinj, Cork, Ljubljana, Porto, Maribor niso zgolj kulise, temveč čustvena stanja, v katera subjekt vstopa in se iz njih umika. Vsako poglavje odpira nova vprašanja o telesu, jeziku, spolnosti, odnosih, samoti. Telesnost je tukaj pogosto točka napetosti, prostor sramu, nadzora, mehanične bližine in tihih obramb. V Gradcu postane hrepenenje: "V tvojo prst se želim zasaditi." V Stuttgartu dihanje

postane nasilje, identiteta razpade. V Portu se telo izmika telesu. V Mariboru se jeza prvič izreče. In vendar se ljubezen nikjer ne razrašča. Vse ostaja v ciklih, dotiki pridejo in izginejo, odnosi ne preživijo.

Kot zapiše Tonja Jelen v spremni besedi: "Zbirka ne želi ugajati nikomur." Prav v tej neprilagojenosti se skriva njena moč. Veber ne išče epifanij, temveč fragmentira. Ta poezija ne lepša, ne zaključič, ne rešuje. A prav iz vsakega izgovorjenega obupa, ciničnega obrata in molčeče nežnosti izhaja nenavadna toplina. Plesen in druge ljubezni je zbirka, ki ne zanika, da je včasih ljubezen le ostanek, mehka trohnoba, ki vztraja v telesu. A tudi plesen je življenje. Tudi tišina je govorica. In tudi dotik, četudi nikoli ne pride, lahko postane pesem.

■ KAJA RAKUŠČEK

Kvir športno društvo Out in Slovenija

Šport, rekreacija in
druženje za LGBTQIA+
osebe

**Več informacij o naših športnih in
rekreativnih aktivnostih, ter vsem
ostalem lahko najdeš na našem
Instagram in Facebook profilu.**

**Pišeš nam lahko na
info@outinslovenija.com**

Teta Prepca odgovarja

Kdo drug kot teta Prepca bi bil dovolj potrpežljiv, da vam razloži, zakaj ne morete dobiti gonoreje od objema ali kako vas javni WC ne bo okužil z vsemi spolno prenosljivimi boleznimi, čeprav vas je klopca "čudno pogledala". Ne pozabite: v vsakem mojem odgovoru se skrivata tudi strokovni odgovor in nasvet. Teta Prepca je tu, da razbline vaše strahove, razloži znanost in se pri tem zabava na vaš račun – vse v imenu izobraževanja, seveda. Torej, pripravite vprašanja, ki vam ležijo na duši, in počakajte na moj odgovor že v naslednji številki revije.

Hej, moja simpatija mi pošilja samo snapchate ob polnoči, nikoli ne predlaga, da bi se dobila. Prijatelji pravijo, da me uporablja, ampak meni je všeč. A naj še vztrajam? Erik, 27 let, gej moški

Dragi Erik, čestitam, zaljubljen si v človeško verzijo modrega klika "Seen ob 00:03". Če tvoj odnos obstaja samo med 23:59 in 01:00, potem nisi partner, si dobesedno nočni način aplikacije. Lahko vztrajaš, seveda, tako kot nekateri vztrajajo, da je CD še vedno prihodnost glasbe. Samo vprašanje je, kako dolgo boš še igral v njegovem "ghost & chill" filmu.

Partnerka in jaz sva skupaj že tri leta. Vedno sem jaz tista, ki kuha, planira dopuste, rešuje prepire ... Počutim se, kot da sem njena mati, ne partnerka. A sem samo zahtevna?

Kaja, 33 let, lezbijka

Draga Kaja, zahtevna si točno toliko, kot je računovodkinja zahtevna, ko prosi za osnovno evidenco prihodkov. Če ti skuhaš, pospraviš, planiraš in vodiš še terapijo ob kavi, potem ne govoriš o partnerki, ampak o čustveno razvjenem najstniku z vozniškim dovoljenjem. Ljubezen ni projekt, "kako naučiti odraslo osebo osnov življenja". Nisi zahtevna. Si živa oseba, ki si zasluži partnerstvo, ne pa gospodinjki reality show.

Ko povem, da sem bi, fantje v aplikacijah avtomatsko sklepajo, da hočem trojčka ali da sem "neodločen". Kako naj sploh zgradim resno zvezo?

Luka, 21 let, biseksualen

Ah, biseksualnost, tista magična supermoč, ki ti očitno daje sposobnost hkratnega varanja z obema spoloma, če verjamemo internetnim modrecem. Luka, težava ni v tvoji biseksualnosti, ampak v tem, da nekateri tipi razumejo seksualnost kot fast food meni: "A to pomeni, da dobim oba menija hkrati?" Predlagam filter, vsak, ki na omembo tvoje biseksualnosti izusti: "A potem bi z mano in še enim?", naj gre direktno v mapo "smeti". Tja tudi spada.

Sem v zvezi z moškim, ki me ima rad, a me skriva pred prijatelji in družino. Pravi, da me ljubi, a da "ljudje še niso pripravljeni". Naj mu dam čas?

Sara, 29 let, trans ženska

Draga Sara, torej on je pripravljen, da si ti njegova ljubica za Netflix, ne pa tudi za piknik pri mami? Kako napredno. Če "svet še ni pripravljen nate", morda razmisli, ali si ti pripravljena zapravljati življenje ob nekom, ki ima več strahu kot integritete. Ljubezen brez ponosa in vidnosti ni odnos, je skrivnost. In veš kaj? Skrivnosti so za dnevnik iz osnovne šole, ne za zveze odraslih ljudi.

Sem v odprti zvezi, a včasih me pograbi ljubosumje, ko partner preživi noč z nekom drugim. Potem se počutim krivega, ker sem vendar sam privolil v odprtost. Sem hinavec?

Nejc, 36 let, queer oseba

Dragi Nejc, nisi hinavec. Si človek. Tisti z možgani in čustvi, strašna kombinacija, vem. Odprta zveza ne pomeni, da si avtomatsko tudi čustveno Teflon. Tvoja čustva niso izdaja dogovora, so signal, da nekaj potrebuje več komunikacije. Predlagam iskren pogovor. Ne predlagam pa, da se samoobtožuješ kot kak verski skesani vernik, ker si enkrat na teden začutil tisto stvar, ki ji rečemo empatija.

**V ŠE TAKŠNEM RAJU SE LAHKO SKRIVA
SPOLNO PRENOSLJIVA OKUŽBA.**

Vedno uporabi kondom!

spalnoprenosljiveokuzbe.si

 DrogArt
www.drogart.com

Program sofinancira Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije

STATISTIKA TESTIRANJA MSM V LETU 2024

V letu 2024 smo na Legebitri testirali **2035** uporabnikov, kar je največ do sedaj.

Število unikatnih uporabnikov (torej posameznih oseb, ki so se testirale) je bilo za 6 več kot v letu prej, testirali smo **1277** različnih oseb. V primerjavi z letom 2021 se je število unikatnih uporabnikov povečalo za kar 24,2 %.

Velika večina oseb, ki pride na testiranje, je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2024 prišla na redno kontrolo (**85,4 %** vseh uporabnikov). Zgolj 5,2 % uporabnikov se je testiralo, ker so imeli simptome okužbe. Konkretnjših odstopanj od preteklih let ni bilo.

V letu 2022 je povprečno število spolnih partnerjev v zadnjih 12 mesecih bilo **7**, kar je za odtенок več kot v letu 2023, ko je znašalo 6,7, in za dva več kot v letu 2022.

	Uporaba kondoma z naključnim partnerjem
nikoli	9,1 %
občasno	44,8 %
vedno	46,1 %

Na hiv se je v letu 2024 prvič v življenju testiralo **11,5 %** uporabnikov.

STAROSTNA STRUKTURA

Starost uporabnikov	%
15-19 let	1,5 %
20-29 let	36,3 %
30-39 let	33,2 %
40-49 let	18,9 %
50 in več let	10 %

85,8 % uporabnikov pozna PEP.

90,5 % uporabnikov pozna PrEP.

12,9 % uporabnikov je na PrEP-u

Med uporabniki, ki so jemali PrEP v letu 2024, je bilo kar 94 % takih, ki so ga jemali pod zdravniškim nadzorom.

Pri uporabnikih beležimo dobro precepljenost proti hepatitisu B, cepljenih je **73,7 %**, proti hepatitisu A pa **43,1 %**.

V letu 2024 je **38,1 %** uporabnikov v preteklosti že bilo diagnosticiranih z vsaj eno spolno prenosljivo okužbo.

Spolno prenosljiva okužba v preteklosti	%
Gonoreja	26,4 %
Sifilis	12,7 %
Klamidija	9,2 %
HPV	2,8 %
Hepatitis B	2,6 %
Hiv	1,8 %
Hepatitis C	0,3 %
Ostale okužbe	3,4 %

Po podatkih, ki smo jih zbrali za leto 2024, je v zadnjih 12 mesecih **19,3 %** uporabnikov pri spolnih odnosih uporabilo vsaj eno vrsto droge, medtem ko je alkohol pred ali med spolnimi odnosi uživalo **19,1 %** uporabnikov.

Med tistimi, ki uporabljajo droge so najpogosteje uporabljene droge :	%
Marihuana	61,1 %
GHB / GBL	37,5 %
3-MMC (sladoled)	37,5 %
Kokain	34,6 %
Ekstazi / MDMA	29,3 %
Ketamin	17,3 %
Amfetamin (spid)	15,9 %
4-MMC (mefedron)	9,6 %
Metamfetamin	1,9 %

34,4%
uporabnikov je navedlo, da je v zadnjih 12 mesecih pri spolnih odnosih uporabilo poppers.

V letu 2024 se je tako v primerjavi z letom prej povečal delež vseh naštetih drog (razen metamfetamina). Največja razlika je bila pri deležu uporabnikov 3-MMC (sladoleda), ki je narasel za **9 %**.

24,9%
uporabnikov je v zadnjih 12 mesecih uporabljalo sredstvo za vzdrževanje erekcije.

ŠTEVILO OPRAVLJENIH TESTOV IN REZULTATI

	št. testov	št. reaktivnih/pozitivnih rezultatov
Hiv	1925	8
Sifilis	1897	102
Hepatitis B	451	3
Hepatitis C	250	1
Gonoreja v žrelu	1976	12
Gonoreja v rektumu	1425	38

KAJiščes.si

TESTIRANJE

**Brezplačno in zaupno testiranje
na hiv, virusne hepatitis in
spolno prenosljive okužbe.**

Odkrivamo za prihodnost.

Pri svojem delu se posvečamo zdravstvenim težavam, ki danes predstavljajo največje izzive znanosti - kot so rakava obolenja, nalezljive bolezni in virusne okužbe, protimikrobna odpornost, kot tudi sladkorna bolezen ter kardiometabolična obolenja. Aktivno vlagamo v raziskave in razvoj, zaradi česar se uvrščamo med vodilne razvojno-raziskovalne družbe na svetu.

Odkrivamo za bolj zdravo prihodnost.

HOROSKOP

OVEN (21. marec – 19. april)

Poskušajte v jesen prenesti dobre prakse počasnejšega življenja, ki ste jih razvili poleti. Položaj lune bo ugodno vplival na vaše kuharske sposobnosti, kar vas bo na več načinov pripeljalo do razpotja. Boste šli po poti fitnes vplivnice ali ste morda naslednja Julia Child? Na področju spolnega življenja vas čaka presenečenje (če vas skrbi, da to ni nujno dobra novica, ravnajte preventivno in se testirajte na Legebitri).

BIK (20. april – 20. maj)

Zatrite željo, da bi postali tekmovalec resničnostnega šova, ne glede na morebitno nezadovoljstvo s trenutno zaposlitvijo. Alternativna kariera oskrbnika gorske kočice v uredništvu uživa več zaupanja, vendar vseeno pazite, da pot v gore dobro načrtujete, preverite vremenske razmere in stanje poti ter poskrbite za ustrezno opremo ter zadostno količino vode in hrane za pot. To naj vas vodi tudi v ljubezni in investicijah.

DVOJČKA (21. maj – 20. junij)

Ne bojte se, da so najboljši časi (vaš rojstni dan, parada, vaša mladost, socializem) že mimo. Kljub prihodu jeseni (koledarske – ne impliciramo, da ste v jeseni svojega življenja) ste lahko srečni. Ste vedeli, da je Aristotel trdil, da srečno življenje prepoznamo šele po smrti, ko je vse končano in ga lahko ocenimo celostno? Jeseni se zavijte v odejo in si kupite luč s toplo rumeno svetlobo, ki posnema sonce, da boste lažje dočakali (dejansko in simbolno) pomlad.

RAK (21. junij – 22. julij)

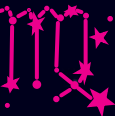
Biseksualni ali ne, čaka vas krog na slavnem bi-ciklu ("Ste sploh bi? Kaj, če vas zanimajo le ljudje istega spola? Ste na skrivaj strejt?"). Poskusite uživati v procesu in priložnosti, da izboljšate svojo sposobnost sobivanja z občutkom negotovosti. Pogovorite se s kolegicami, zlasti tistimi, ki so z bi-ciklom že daleč prišle. Če nikoli niste podvomili o svoji spolni usmerjenosti, se bo za vas ta cikličnost manifestirala v dejanskih težavah v prometu.

LEV (23. julij – 22. avgust)

Vsaj eden od filmov letošnjega LGBT filmskega festivala vam nekaj sporoča. Kako boste izbrali, katerega si ogledati? Kakšne simbole boste v njih iskali, ko vam med filmom ne bo uspelo povsem odmisli svojega ljubezenskega življenja in/ali financ? Tega ne ve nihče (tudi plače piscev horoskopa ne sledijo inflaciji, zato se ne trudimo preveč). Lubrikant na vodni osnovi bo z vami, ne glede na vse.

DEVICA (23. avgust – 22. september)

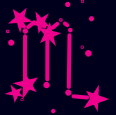
Kdo sploh lahko odloča, kdo je in kdo ni devica? Če se na spolno prenosljive okužbe testirate na Legebitri, vam bomo postavljali le relevantna vprašanja, brez obsojanja in z minimalno količino zavijanja z očmi, če nam na dolgo razlagate, da sta z bivšim spet skupaj. Položaj planetov bo neugodno vplival na predvidljivost vaših rutin, zlasti z zamudami v javnem prometu in obvestili mestnega redarstva. Če zamujate na zmenek, je ta horoskop dokaz, da krivda ni vaša.

TEHTNICA (23. september – 22. oktober)

Pokvaril se vam bo kavomat, ki ga najpogosteje uporabljate. V kolektivih, kjer zaposlujejo tudi tehtnice, gre v njihovi prisotnosti iskat razlog za nenavadne okvare mlinčka, puščanje posode za vodo in nekoliko nenavaden vonj kave, če ta vendarle uspe. Na vseh drugih področjih boste magnet za srečo, zase in za druge, zato je strah pred negativnimi posledicami nedelujočih kavomatov odveč.

ŠKORPIJON (23. oktober – 21. november)

Postali boste eno z naravo. Čaka vas pomembna sprememba, najverjetneje selitev, alternativno pa menjava zaposlitve ali osebnega zdravnika. Če se do nove številke GEJM-a ne zgodi nič od naštetega, se vprašajte, koliko časa še lahko bežite pred svojo usodo. S prihodom na testiranje ob dogovorjenem času lahko izpilite umetnost obstoja ob pravem času na pravem mestu, ki vam bo dobro služila tudi sicer v življenju.

STRELEC (22. november – 21. december)

Na enem od večernih dogodkov poznega poletja vas bo ogovorila dragica. Njenih kriptičnih besed sprva ne boste povsem razumeli, a izkazalo se bo, da vas kot mantra lahko vodijo čez preizkušnje (predvsem vremenske in kulinarčne narave), ki jih prinaša jesen. Vzemite usodo v svoje roke in po potrebi dosolite jedi, ki vam jih servira življenje.

KOZOROG (22. december – 19. januar)

Ne zaupajte vsemu, kar preberete na internetu. Dodatna previdnost je še toliko bolj na mestu, če prek aplikacij iščete partnerje ali poskušate na družbenih omrežjih najti resnično dober recept za veganski bolognese, saj za obe področji splošno velja, da sta pogosto vir razočaranja. Z manjšimi investicijami (do 15 evrov) počakajte do solsticija, za večje pa se, za božjo voljo, ne posvetujte s horoskopom.

VODNAR (20. januar – 18. februar)

Pred vami je obdobje, ki bo izrazito naklonjeno drugim možnostim in izboljšanju situacij, ki jih imate kakorkoli na vesti (nedokončana zaključna dela, pretečeni recepti, gnila paprika v kotu hladilnika, zamudnine v več lokalnih knjižnicah hkrati). Ne pozabite, da je vpliv planetov kljub vsemu omejen in ugodno vpliva le na pretekle grehe, ki ne škodujejo drugim. Če je vaša simbolna gnila paprika povzročila nevšečnosti bližnjim, vam lahko oprostijo le oni sami.

RIBI (19. februar – 20. marec)

Začetek šolskega oziroma študijskega leta (ne glede na to, kdaj ste zaključili izobraževanje) vam bo že tradicionalno vzbudil bolj pristne občutke novega začetka, kot vam jih je kdajkoli vzbujalo dejansko novo leto. Namenite kakšno minuto več različnim vajam čuječnosti in si pustite dopovedati, da vam res ni treba vsako jesen trpeti nočnih mor, v katerih morate vračati (metaforične) štipendije.

SVETOVANJE IN PODPORA

ZAUPNO TESTIRANJE NA HIV IN DRUGE SPOLNO PRENOSLJIVE OKUŽBE

Društvo Legebitra ponuja brezplačno in zaupno testiranje na hiv, hepatitis B, sifilis ter gonorejo za vse moške, ki imajo spolne odnose z moškimi (MSM) in njihove spolne partnerje. Vsem, ki še niso cepljeni, omogoča brezplačno cepljenje proti virusoma hepatitisa A in B. Za termin in lokacijo testiranja obiščite: www.kajjisces.si.

BUDDY PROGRAM ZA OSEBE, KI ŽIVIJO S HIVOM

Osebo, spletno ali telefonsko svetovanje in podpora, druženje, pomoč v primeru diskriminacije in praktični napotki, informiranje in pomoč za osebe, ki živijo s HIVOM. buddy@legebitra.si telefon: 030 478 578 (vsak delovnik med 10. in 16. uro).

LEGEBITRINA SVETOVALNICA

Informiranje in možnost pogovora o vprašanih spolne usmerjenosti, spolne identitete in/ali spolnega izraza. Namenjena je LGBTIQ+ osebam in njihovim bližnjim. Delovni čas: po dogovoru. Trubarjeva 76a, Ljubljana. svetovanje@legebitra.si.

INFO SVETOVANJE

Svetovalnica namenjena tematikam kot so PEP, (če misliš, da si bil izpostavljen HIVU zaradi nezaščitenega spolnega odnosa, počenega kondoma ali pa ti je sperma partnerja prišla v oko), PrEP (Si na PrEP-u ali razmišljaš o tem, da bi s PrEP-om pričel), spolno zdravje moških, ipd. Svetovalec je na voljo vsak delovnik med 10. in 16. uro na: 030 361 280 ali info@kajjisces.si.

KEMSEKS SVETOVALNICA

Kemseks svetovalnica je namenjena vsem, ki bi želeli zmanjšati ali opustiti prakticiranje kemseksa. Kemseks svetovanje izvajajo vrstniški svetovalci. V sklopu svetovalnice so na voljo materiali za zmanjševanje škode, kot so kondomi, lubrikanti, snif listki za enkratno uporabo, označene brizge ipd. Kontaktiraj nas na: info@kajjisces.si ali 030 361 280 vsak delovnik med 10. in 16. uro.

PRAVNO SVETOVANJE

Pravno svetovanje je namenjeno vsem, ki se v vsakdanjem življenju zaradi svoje spolne usmerjenosti, spolne identitete ali spolnega izraza srečujejo z diskriminacijo ali vprašanji pravne narave. Vključuje tudi informiranje o pravicah, postopkih ter možnih korakih za doseganje cilja. V okviru pravnega svetovanja deluje tudi mreža certificiranih LGBT-prijaznih odvetnikov in odvetnic. pravnasvetovalnica@legebitra.si. www.LGBTpravice.si.

PLUSHIVISTI

Anonimna skupina HIV pozitivnih gejev za samopomoč. Telefon: 040 144 394. info@plushivisti.si. www.plushivisti.si.

INFORMACIJSKI CENTRI IN KNJIŽNICE

DNEVNI CENTER LEGBITRA

Trubarjeva 76a, Ljubljana
info@legebitra.si
www.legebitra.si/infotocka

KAJIŠČEŠ.SI

Ozaveščanje o varnejši spolnosti, testiranju in življenju s HIVOM.
www.kajjisces.si

LGBT PRAVICE

Ozaveščanje LGBT oseb o pravicah, krepitev aktivnega državljanstva in vladavina prava.
www.lgbtpravice.si

KEMSEKS

Spletna stran, namenjena zmanjševanju škode pri uporabi drog pri spolnih odnosih.
www.kemseks.si

LEZBIČNA KNJIŽNICA

Metelkova 6, Ljubljana (1. nadstropje)
Telefon: 01 432 73 68
sekcijaskuc@mail.ljudmila.org
www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm

SIQRD

Imenik slovenskih LGBT virov.
www.ljudmila.org/siqrd

LGBT ORGANIZACIJE

DRUŠTVO LEGBITRA

www.legebitra.si

DRUŠTVO DIH – ENAKOPRAVNI POD MAVRICO

www.dih.si

DRUŠTVO FRŠLUS

www.instagram.com/drustvo_frslus

DRUŠTVO PARADA PONOSA

www.ljubljanapride.org

KULTURNI CENTER Q

www.kulturnicenterq.org

KVARTIR

www.kvartir.org

MARIBOR SKOZI ROŽNATA OČALA

www.mkc.si/mb-skozi-roznata-ocala

MOJA MAVRICA

mojamavrica.si

NEFORMALNA SKUPINA MEDOTI

www.medoti.si

ŠKUC

www.skuc.org

ŠPORTNO DRUŠTVO OUT IN SLOVENIJA

www.outinslovenija.com

TRANSAKCIJA

www.transakcija.si

FONTRUNNER SLOVENIA

www.frontrunnerslovenia.wixsite.com/frslo/si

KLUBI, BARI IN SAVNE

KLUB TIFFANY / KULTURNI CENTER Q

Masarykova 24, Ljubljana (Metelkova mesto)
www.kulturnicenterq.org

KLUB MONOKEL

Masarykova 24, Ljubljana (Metelkova mesto)

SAVNA DISTRICT35

Stegne35, Ljubljana
www.district35.si

SAVNA GYMNASIVM

Ulica Pohorskega bataljona 34, Ljubljana
www.klub-libero.si

PRITLIČJE

Mestni trg 2, Ljubljana
www.pritlicje.si

K4 – ROZA

Kersnikova 4, Ljubljana
facebook.com/PinkTheUnderground

FORUMI

MAVRIČNI FORUM

www.mavricni-forum.si

ROZALIJA

(za roza mame in očete)
www.rozalija.editboard.com

KULTURA

FESTIVAL LGBT FILMA

Najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto v začetku decembra.
www.lgbtfilmfest.si

RDEČE ZORE

Mednarodni feministični in kvirski festival. Poteka vsako leto marca.
www.rdecezore.org

ZBIRKA LAMBDA

Zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti.
skuc.org/Knjigarna/Lambda

ZBIRKA VIZIBILIJA

Lezbična knjižna zbirka.
skuc.org/Knjigarna/Vizibilija

NI PRAV

Prijavi zločine iz sovraštva in sovražni govor.
www.niprav.si

ROZA ALARM

Prijave homofobije.
skuc.org/roza-alarm

CERTIFIKAT LGBT PRIJAZNO

Prejemniki certifikata se zavežejo, da v svoji organizaciji zagotavljajo boljše razumevanje temeljnih človekovih pravic LGBT oseb. Certifikat podeljuje Mestna občina Ljubljana.

HIV SE JE SPREMENIL

Z VEČJO IZBIRO MOŽNOSTI ZDRAVLJENJA,

LAHKO OSEBE, KI ŽIVIJO Z VIRUSOM HIV

PRIČAKUJEJO DOLGO IN ZDRAVO ŽIVLJENJE¹

Zmanjšana virusna obremenitev pomeni, da ni tveganja za prenos virusa. Nezaznavno = Neprenosljivo (N = N).²

Z ustrezno oskrbo lahko vsi upamo na uspeh.

O morebitnih dodatnih vprašanjih se posvetujte s svojim zdravnikom. O možnih neželenih učinkih zdravil poročajte na način kot je objavljeno na spletni strani www.jazmp.si.

Reference: 1. NAM AIDSMAP. Life expectancy for people with HIV. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.aidsmap.com/about-hiv/life-expectancy-people-living-hiv>. (Zadnji dostop: marec 2024). 2. European Aids Clinical Society (EACS) Guidelines. 2019. Version 10.01. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.eacsociety.org/files/guidelines-10.0_final_2_2.pdf. (Zadnji dostop: marec 2024).

Datum priprave: maj 2025. Koda materiala: SI-HIV-25-25

Vse pravice pridržane.

ViiV blagovne znamke so v lasti ali licencirane skupine podjetij ViiV Healthcare.

EL PHARMA d.o.o., Cesta na Brdo 100, 1000 Ljubljana